Utrecht University Library
Partner in Science
Universiteit Utrecht

De commanditaire vennootschap op aandeelen naar hedendaagsch Nederlandsch recht

https://hdl.handle.net/1874/255197

A 40 192

Jur. 2 Juni 1905

De Commanditaire Vennootschap op Aandeelen naar hedendaagsch Nederlandsch Recht

P. J. W. Rieter

De Commanditaire Vennootschap op Aandeelen naar hedendaagsch Nederlandsch Recht

Diss. Utrecht 1905

De Commanditaire Vennootschap op Aandeelen naar hedendaagsch Nederlandsch Recht

---

PROEFSCHRIFT

TER VERKRIJGING VAN DEN GRAAD VAN

Doctor in de Rechtswetenschap

NA MACHTIGING VAN DEN RECTOR MAGNIFICUS

Dr. J. M. S. BALJON

Hoogleeraar in de Faculteit der Godgeleerdheid

VOLGENS BESLUIT VAN DEN SENAAT DER UNIVERSITEIT

TEGEN DE BEDENKINGEN VAN

DE FACULTEIT DER RECHTSGELEERDHEID

TE VERDEDIGEN

op Vrijdag 2 Juni 1905 des namiddags te 4 uren

DOOR

PAUL JOHANNES WILHELMUS RIETER

GEBOREN TE VENLO

W. VAN DER SLOOT — VENLO

AAN MIJN VADER

INHOUD.

INLEIDING.

Bladz.

Geschiedenis der C. V. op A. in het algemeen, in Frankrijk, Italië, België, Duitschland, Engeland en Nederland 1

HOOFDSTUK I.

De Commanditaire Vennootschap op aandeelen beschouwd naar de hedendaagsche Nederlandsche wetgeving 16

Afdeeling I. Wat is eene C. V. op A. naar Nederlandsch Recht? 16

Hoe komt ze tot stand? 16

Kan eene nl. Vennootschap optreden als beheerende vennoote in eene C. V. op A.? 20

Object eener C. V. op A. 22

Definitie 25

Afdeeling II. Verandert de gewone C. V. van karakter door haar kapitaal in aandeelen te verdeelen 25

Schets van het karakter der gewone C. V. 25

Bladz.

AFDEELING II. I. Verhouding van de commanditaire vennooten tegenover de beheerende 26

II. Verhouding tusschen de commanditaire vennooten onderling 29

III. Verhouding van de C. V. tegenover derden 30

Is de verdeeling van het kapitaal eener vennootschap in aandeelen in het algemeen toegelaten? 33

Bezwaren tegen de C. V. op A. . . 34

Verandert de gewone C. V. van karakter door haar kapitaal in aandeelen te verdeelen? 35

I. Verhouding van de commanditaire vennooten tegenover de beheerende 36

Meening van Mr. de Pinto met weerlegging 37

II. Verhouding tusschen de commanditaire vennooten onderling 43

III. Verhouding van de C. V. tegenover derden 44

Besluit 48

AFDEELING III. Beschouwing der inrichting eener C. V. op A. 59

Algemeene opmerkingen 59

Statuten der Venlosche Handelsbank 60

De oprichting en openbaarheid . . 70

De aandeelen 74

Bladz.

AFDEELING III. Wat verstaat men onder een aandeel? — Wat is het gevolg van het nemen van een aandeel in eene C. V. op A.? — Overdracht van aandeelen

Stortingen 82

Algemeene bepalingen. — Clausule in de statuten, waarbij de commanditaire vennooten zich voorbehouden over de stortingen te beschikken. — Kracht daaraan toe te kennen. . . 84

Vertegenwoordiging der commanditaire aandeelhouders 88

Commissarissen 88

Algemeene vergadering. 90

Kapitaal 91

Ontbinding der C. V. op A. . . . 95

Algemeene bepalingen. — Wijzen van ontbinding 95

AFDEELING IV. Gevolg van de ontbinding 107

AFDEELING V. Faillissement der beheerende vennooten 110

HOOFDSTUK II.

De ontwerpen van 1871 en 1890 116

Text dier ontwerpen 129

STELLINGEN 143

LITTERATUUR.

MOLENGRAAFF, Leidraad tot beoefening van het Nederlandsche Handelsrecht.

Beschouwingen over de herziening van het Vereenigingsrecht. Redevoering gehouden ter herdenking van den Stichtingsdag der Rijks-Universiteit te Utrecht 1903.

De Commanditaire Vennootschap: eene rede, uitgesproken in de vergadering van de notarieele vereeniging te Amsterdam. (R. M. 1904, pag. 401—426).

VOORDUIJN, Geschiedenis en Beginselen van het Wetboek van Koophandel. Deel VIII.

TILLMAN, De C. V. op A. Acad. Proefschr. Leiden 1860.

BINGER, De C. V. zonder aandeelen. Acad. Proefschrift. Leiden 1865.

De C. V. op A. Amsterdam 1872.

NIERSTRASZ, De Commanditaire Vennootschap. Acad. Proefschrift. Leiden 1890.

De Ranitz, De C. V. op A. volgens het ontwerp der Staatscommissie. Acad. Proefschrift. Leiden 1891.

Cosman, Verbintenissen jegens toonder. Acad. Proefschr. Utrecht 1863.

F. S. v. Nierop, De Vennootschap met beperkte aansprakelijkheid volgens het Engelsche recht. Acad. Proefschrift. Leiden 1866.

Kist, Handelsrecht. Deel III.

Van de Wall, Handelsrecht. Deel I.

Van der Keessel, Theses selectae.

Ontwerpen van wetten op de Vennootschappen en andere met Toelichtingen. 's-Gravenhage, Belinfante, 1890.

Opstellen in Themis, 1844, 1845, 1885.

„ „ het Magazijn van Handelsrecht, 1868, 1871.

„ „ de Nieuwe Bijdragen voor Rechtsgeleerdheid en Wetgeving, 1856. Deel VI.

„ „ het Zeitschrift für das gesammte Handelsrecht.

„ „ de Annales de droit commercial.

Troplong, Du Contrat de Société civile et commerciale.

Fremery, Études de droit commercial.

Vavasseur, Traité des Sociétés civiles et commerciales.

Lyon Caen et Renault, Précis de droit commercial.

Fischer, Preussens Kaufmännisches Recht.

THÖL, Dass Handelsrecht. Deel I.

DAEHNHARDT, Die Rechtliche Natur der Kommandit-Gesellschaft auf Aktiën und ihr Verhältniss zum rechtsfähigen Verein des bürgerlichen Gesetzbuches. Proefschrift in 1902 te Rostock verdedigd.

STAUB, Kommentar zum Handelsgesetzbuch.

LEHMAN und RING, Kommentar zum Handelsgesetzbuch.

GUILLERY, Commentaire sur les lois sur les sociétés de 1876 en 1893 en Belgique.

BURCHARDT, Die geltenden Handelsgesetze des Erdballs.

BOHL, Code de Commerce du Royaume d'Italie, traduit, commenté et comparé aux principaux codes étrangers et au droit Romain.

De eerste bladzijde van dit proefschrift brenge mijn dank aan hen, wier onderwijs ik tot nu toe genoot, aan de Hoogleeraren der Juridische faculteit.

Den Hoogleeraar MOLENGRAAFF, mijnen geachten Promotor, geldt mijne erkentelijkheid in dubbele mate voor zijne welwillendheid, waarmede Z.H.G. zijn tijd ter mijner beschikking stelde en voor de wenken en terechtwijzingen, die ik van hem mocht ontvangen en die mij bij de samenstelling van dit proefschrift van zoo groot nut waren.

INLEIDING.

Wanneer wij de wetgeving van de laatste vijftig jaar op het gebied der vennootschappen van koophandel nagaan, springt ons direct in het oog, dat in alle of liever in bijna alle landen, zoowel in als buiten Europa, die vennootschappen herhaaldelijk het onderwerp zijn geweest van herzieningen en van totaal nieuwe regelingen.

Het was vooral de C. V. op A. [1]), die tenzeerste de aandacht der wetgevers trok, ja, zelfs de aanleidende oorzaak van het herzieningswerk was.

Deze associatievorm heeft zich ontwikkeld uit de gewone C. V., doordat de verdeeling van het voor eene handelsonderneming bijeen te brengen kapitaal in even groote deelen volgens eene vooraf vastgestelde grondverdeeling [2]), op haar werd toegepast. Wanneer dit echter gebeurd is en waar het eerst eene C. V. op A. is opgericht, valt niet met zekerheid te zeggen [3]).

---

[1]) Kortheidshalve gebruikt voor commanditaire vennootschap op aandeelen, terwijl met C. V. de gewone commanditaire vennootschap is bedoeld.

[2]) Volgens Troplong werkten reeds in het begin van de middeleeuwen in Frankrijk sommige korenmolens met een dergelijk verdeeld kapitaal.

Wettelijke regeling van zulke verdeeling vinden we in een edict van Louis XIV, in 1686 uitgegeven, waarbij werd opgericht: „Une compagnie d'assurances et de grosses aventures à Paris".

[3]) Allerwaarschijnlijkst is de in 1593 te Milaan opgerichte Banco di Sto Ambrogio de eerste C. V. op A. geweest. (Zie Lehman, Das Recht der Actiëngesellschaften).

Ze is dus eene afstammelinge van de gewone C. V. Deze was in de middeleeuwen de geliefkoosde associatievorm, zoowel voor den hoogsten stand als voor den kleinsten burger, omdat zij de gelegenheid bood te participeeren aan een handelsbedrijf, (hetgeen voor adel en geestelijkheid in dien tijd verboden was), zonder bekend te raken en tevens om de toen heerschende woekerwet, waaraan streng de hand werd gehouden, te ontduiken [1]). Onder den naam van Commanditaire Vennootschap was hij het meest bekend in het zuiden van Frankrijk en in de handelssteden aan de Middellandsche zee, terwijl hij elders onder den naam van *participatie* in zwang was [2]). Het was niets anders dan het deelnemen met een zeker kapitaal aan het bedrijf van een ander, met beding van een aandeel in de winst en in het verlies, en onder bepaling tevens, dat men nooit meer kon verliezen dan het verstrekte geld.

Het was een vennootschap, die niet als zoodanig naar buiten optrad, eene vennootschap met interne werking, een pacte occulte.

De geldschieters bleven aan derden onbekend. Eerst in de zeventiende eeuw heeft ze zich ontwikkeld tot de tegenwoordige, in de meeste landen van Europa bekende, C. V., nl. eene gepubliceerde, onder een firma naar buiten werkende vennootschap.

---

[1]) Voor een uitvoerige beschouwing van de geschiedenis der C. V. verwijs ik naar het proefschrift van Mr. Binger in 1865 te Leiden verdedigd, getiteld „De Commanditaire Vennootschap zonder aandeelen" en naar een opstel van Prof. Saleilles in de Annales de droit commercial 1895, pag. 10 en 49 en vlgd en 1897, pag. 29 en vlgd.

[2]) Ik heb hier vooral ons vaderland op het oog, en kom ik hierop nader terug.

Al is het niet met zekerheid te zeggen, waar de C. V. op A. het eerst bekend was, het is boven allen twijfel verheven, dat ze in Frankrijk de gewichtigste rol heeft gespeeld [1]), niet alleen in de praktijk, maar ook op wetgevend gebied.

Ofschoon de Ordonnance de Commerce van 1673 [2]), de eerste wettelijke regeling van dien tijd, enkele bepalingen bevatte over de société en commandite, werd over die op aandeelen in het geheel niet gesproken. Eerst in den Code de Commerce van 1807 werd een artikel aan haar gewijd.

Bij de samenstelling van dien Code wilden enkele leden van den conseil d'état vasthouden aan het primitieve karakter der C. V. nl. van het pacte occulte en verzetten zij zich tegen den vorm, dien ze in de praktijk had aangenomen. Andere, daarentegen, meenden in het belang van den handel, den door de praktijk ingevoerden vorm te moeten opnemen nl. van eene gepubliceerde vennootschap, als zoodanig onder eene firma naar buiten optredende.

De laatste meening zegevierde en is neergelegd in de artikelen 23—28 van den C. d. C. van 1807. Nadat in de volgende artikelen 29—37 gesproken was van de société anonyme, wier kapitaal in aandeelen *moest* worden verdeeld, terwijl die artikelen zelf de noodige voorschriften

---

[1]) Ook de gewone C. V. was in zulke hooge mate tot ontwikkeling gekomen, dat weleer Crétet, conseiller d'état, zich aldus uitliet: „La société en commandite n'existe qu'en France".

[2]) Te vinden in de verzameling van Fransche wetten van af het jaar 420—1789, door Isambert, Décrusy en Taillandier, jaargang 1672—1686, Deel III, pag. 96. In hetzelfde deel, pag. 549, is te vinden het edict van Louis XIV, waarover ik hiervoren sprak.

omtrent op- en inrichting gaven, werd, omdat sommige leden opmerkzaam er op maakten, dat de C. V. in de praktijk meestal op aandeelen werd opgericht, het artikel 38 opgenomen, hetgeen luidde:

„Le capital des sociétés en commandite pourra être aussi divisé en actions, sans aucune autre dérogation aux règles établies pour ce genre de société".

Door de opneming van dit artikel deed de C. V. op A. hare intrede in de Fransche wetgeving, maar werd tevens de deur geopend voor tal van misbruiken.

Het woordje *aussi* duidde aan, dat de verdeeling in aandeelen kon geschieden evenals bij de naamlooze vennootschap, zonder echter verder onderworpen te zijn aan de voorschriften daarvoor gegeven. Spoedig bleek, dat het systeem van den C. d. C. verderfelijk werkte.

Er bestond geen reden om de naamlooze vennootschap aan tal van voorschriften van preventieven en repressieven aard te onderwerpen, de commanditaire op aandeelen daarentegen geheel en al vrij te laten.

Dit had aanleiding gegeven tot tal van bedriegerijen en oplichterijen [1]).

Alle vennootschappen bij aandeelen namen nu den commanditairen vorm aan, om zoodoende te ontkomen aan de bezwarende en dikwijls kostbare voorschriften voor de naamlooze vennootschappen.

---

[1]) Voorbeelden hiervan zie men bij Binger „De Commanditaire Vennootschap op aandeelen", pag. 7—12, en in een opstel van Van Hall in de Nieuwe Bijdragen voor Rechtsgeleerdheid en Wetgeving, jaargang 1856, Deel VI, pag. 625—629.

Terwijl immers voor deze de „autorisation préalable" was voorgeschreven, werd ze voor de C. V. op A. niet vereischt.

Ook het groote verschil tusschen beiden, gelegen in de persoonlijke aansprakelijkheid der beheerende vennooten, werd volkomen illusoir gemaakt, door als zoodanig aan te stellen personen, die niets bezaten, zoogenaamde „hommes de paille".

Jaarlijks nam het aantal C. V. op A. schrikbarend toe;[1]) door het verdeelen van het kapitaal in vele aandeelen van een gering bedrag (bijv. 5 francs), die gewoonlijk aan toonder luidden,[2]) kon men ze gemakkelijk onder de kleine burgerij van de hand doen.

Een en ander noopte de regeering eene nieuwe regeling van de C. V. op A. in het leven te roepen, ja ze wilde zelfs in 1838 het art. 38 C. d. C. schrappen om zoodoende de C. V. op A. te verbieden.

Aan dit radicale plan is geen gevolg gegeven, maar door de wet van 1856 werd de C. V. op A. aan dusdanige strenge voorschriften onderworpen, dat het ondoenlijk bleek zich nog van dien associatievorm te bedienen[3]).

Ze vorderde echter niet de autorisation préalable, die nog wel noodig was voor de naamlooze vennootschap, daar de wet alleen de C. V. op A. regelde.

Door beide omstandigheden werd de regeering gedwongen de wet van 1856 te vervangen door een nieuwe,

---

[1]) Zoo zegt men, dat er één jaar is geweest, waarin niet minder dan 225 C. V. op A. zijn opgericht, met een gezamenlijk kapitaal van 1000 millioen francs.

[2]) Het art. 38 C. d. C. was zoo ruim gesteld, nl. pourra être divisé en actions, zonder te zeggen dus of aandeelen aan toonder verboden waren.

[3]) Men zie Binger, De C. V. op A., pag. 16 en vlgd.

hetgeen dan ook in 1867 geschiedde, nadat weinige jaren te voren, in 1863, de wetgever getracht had de bepalingen van de wet van 1856 te verzachten en de goedkeuring der regeering niet meer voor de naamlooze vennootschap verplichtend te stellen, als het maatschappelijk kapitaal geen 20 millioen bedroeg.

In de wet van 1867 zijn nu alle vennootschappen van Koophandel geregeld, en voor de C. V. op A. ongeveer dezelfde bepalingen als voor de naamlooze gemaakt, omdat ze met deze zoo zeer verwant is.

Ze behield echter het karakter van eene gewone C. V.; ze bleef een bijzondere vorm van deze.

De goedkeuring der regeering is thans in het geheel niet meer vereischt; maar in haar plaats zijn tal van voorschriften van preventieven en repressieven aard gekomen, zoowel wat oprichting betreft, als de aandeelen, de raad van toezicht, de algemeene vergadering etc.

In de openbaarheid is de grootste waarborg gezien tegen bedrog van den kant der oprichters en bestuurders.

De wet bleek echter niet aan haar doel te beantwoorden, want altijd waren hier en daar nog mazen te vinden, waardoor men aan het kunstig geweven net van voorschriften wist te ontglippen.

In 1882 trachtte de regeering weer eene strengere regeling in te voeren, maar is het daartoestrekkend wetsontwerp niet tot wet verheven.

De indiening is echter ook niet geheel vruchteloos gebleven, want ze leidde tot de wijzigingswet van 1 Augustus 1893 [1]). Deze bracht echter geen verandering in het karakter der C. V. op A.

[1]) Door deze wet werd een einde gemaakt aan den strijd, die er sinds jaren in de jurisprudentie heerschte over de vraag, of eene vennootschap,

Deze wet is thans nog in Frankrijk van kracht, al zijn er in tusschentijds pogingen aangewend om er veranderingen in te brengen en al zijn er aanvullingswetten tot stand gekomen [1]).

Het voorbeeld door Frankrijk gegeven, werd door de meeste landen gevolgd, waarvan ik enkele zal behandelen.

Zoo is de C. V. op A. in **Italië**, waar ook de C. d. C. van 1807 langen tijd heeft gegolden, in het wetboek van 1865 op denzelfden grondslag als in Frankrijk geregeld, nl. als een soort van de gewone C. V.; op haar zijn de meeste bepalingen van de naamlooze vennootschap van toepassing gebracht [2]).

Ook door de invoering van een nieuw wetboek van Koophandel in 1882 is hierin geen verandering gebracht, maar bevat dit slechts enkele wijzigingen, en aanvullingen van leemten, die de praktijk had doen voelen.

Anders is het in **België**.

Hier bleef de C. d. C. van 1807 van kracht, totdat hij in 1873 werd vervangen door de wet op de vennootschappen van Koophandel, waarin de C. V. op A. wordt beschouwd als eene soort van de naamlooze, hetgeen

---

met een ander dan een handelsrechterlijk doel, maar die den vorm van eene commanditaire had aangenomen, onderworpen was aan de wet van 1867.

De wet van 1893 beantwoordde de vraag bevestigend in art. 68, hetwelk luidt: „Quelque soit leur object, les sociétés en commandite ou anonymes, qui seront constituées dans les formes du Code de Commerce ou la présente loi, seront commerciales et soumises aux lois et usages de commerce".

[1]) Te vinden in de annales de droit commercial, jaargang 1902, pag. 205 en 1903, pag. 296 en vlgd.

[2]) Er is een titel opgenomen, die algemeene bepalingen bevat, zoowel op de C. V. op A. als op de naamlooze van toepassing.

duidelijk blijkt uit de woorden van den minister van Justitie Bara:

„De C. V. op A. moet", zoo zeide hij, „als zij de voordeelen van naamlooze vennootschappen wilde genieten, onderworpen worden aan dezelfde controle-voorschriften als voor de naamlooze vennootschappen. Haar karakter is dan dat van eene naamlooze, en de omstandigheid, dat zij in plaats van aangestelde directeuren een persoonlijk aansprakelijken beheerenden vennoot heeft, maakt haar slechts tot eene bijzondere soort van de naamlooze vennootschappen, maar laat niet meer toe ze te behandelen als eene gewone commanditaire vennootschap; want de waarborgen, welke de persoonlijke aansprakelijkheid van den beheerenden vennoot bieden kan, wegen in de verste verte niet op tegen de wettelijke voorzorgsmaatregelen, welke men voor de naamlooze vennootschappen had noodig geacht na de afschaffing van de koninklijke goedkeuring."

De wet werd in 1886 herzien; het karakter der C. V. op A. is echter onaangetast gebleven.

In **Duitschland** daarentegen, waar slechts in enkele provincies de C. d. C. van 1807 was ingevoerd, werd eigenlijk eerst in het wetboek van Koophandel van 1861 de C. V. op A. geregeld, [1]) en wel op denzelfden voet als in Frankrijk; ze had hetzelfde karakter, nl. eene soort van de gewone C. V.

Ofschoon dit wetboek door de wetten van 1870 en

---

[1]) Tot voorbeeld strekte de in 1856 door den toenmaligen Minister van Staat en Bankdirecteur David Hansemann opgerichte „Diskontogesellschaft", te Berlijn.

Volgens hare statuten was ze eene C. V. op A., al kwam zij in elementen hoofdzakelijk met de naamlooze overeen.

1884, [1]) die slechts enkele veranderingen aanbrachten en de leemten aanvulden, waarop de praktijk had gewezen, werd gewijzigd, is het karakter der C. V. op A. behouden gebleven, totdat hierin door het nieuwe Deutsche Handelsgesetzbuch van 1897 (op 1 Jan. 1900 in werking getreden) eene verandering werd gebracht.

Daarin is ze behandeld, noch als eene bijzondere soort van de C. V., noch van de naamlooze, maar als eene vennootschap sui generis [2]) terwijl alle bepalingen van de naamlooze vennootschap op haar toepasselijk zijn, voor zoover dit, in overeenstemming met haar karakter, mogelijk is.

Resumeerende zien we dus, dat overal de C. V. op A. uitvoerig is behandeld, zich nauw aansluitend aan de naamlooze vennootschap, al blijft ze hiervan nog altijd onderscheiden, doordat we hebben hoofdelijk voor het geheel aansprakelijke vennooten. Wat haar karakter betreft, hieromtrent vinden we in de verschillende wetgevingen verschillende opinies.

Een eigenaardig standpunt neemt de Engelsche wetgeving in [3]).

Langen tijd heeft men zich in **Engeland** tegen de invoering van de C. V. op A. verzet.

---

[1]) Opstellen hierover te vinden — wat de wet van 1870 betreft door Mr. Hovy in het Magazijn van Handelsrecht 1871, wat die van 1884 betreft door Mr. Goudsmit in Themis 1885.

[2]) Men zie het Proefschrift van Mr. F. S. van Nierop — De Vennootschap met beperkte aansprakelijkheid volgens het Engelsche recht — in 1866 te Leiden verdedigd.

[3]) Zie Staub. Kommentar zum Handelsgesetzbuch, pag. 953.

Over het algemeen hebben zich hier de vennootschappen met beperkte aansprakelijkheid zeer langzaam baan gebroken, omdat men meende, dat hij, die aan de winsten eener onderneming deelnam, ook de verliezen geheel mee moest dragen [1]).

Dat er in de praktijk echter dergelijke vennootschappen bestonden, blijkt uit de **Limited Liability act** van 1855, ingevoerd om die vennootschappen — Joint Stock Companies genaamd — te bekrachtigen. Volgens deze wet konden de deelnemers hunne aansprakelijkheid tot een *te voren vastgesteld bedrag* beperken, behalve in banken en levensverzekerings-maatschappijen

Aan deze uitzonderingen werd een einde gemaakt door de **Companies act van 1862**, [2]) die tot op den huidigen dag als de voornaamste wet op dit gebied van kracht is gebleven, al is ze herhaaldelijk aan herzieningen en aanvullingen onderworpen geweest.

Ze verdeelde de vennootschappen in 2 hoofdgroepen:

I. Unlimited companies, — waarin de vennooten onbeperkt aansprakelijk waren.

II. Limited companies:

a). limited by shares — hierbij was de aansprakelijkheid beperkt tot het aandeel.

b). limited by guarantee — hierbij waren de vennooten verplicht in geval van liquidatie tot delging der schulden tot een bepaald bedrag bij te storten.

---

[1]) De beperkte aansprakelijkheid streed met den regel: „ubi sunt commoda, ibi esse debent incommoda".

[2]) Te vinden in het Zeitschrift für das gesammte Handelsrecht, deel VII, pag. 423 en 533.

Deze laatste konden evenals de unlimited companies hun kapitaal verdeelen in aandeelen, ze heetten dan: unlimited companies having a capital divided into shares en companies limited by guarantee and having a capital divided into shares.

In deze wet worden dus vennootschappen geregeld, overeenkomende met onze naamlooze. Koninklijke goedkeuring is niet vereischt, maar voor de oprichting moeten er minstens 7 deelnemers zijn, die in een *memorandum of association* verklaren, dat zij zich vereenigen om een handelsbedrijf uit te oefenen onder eene bepaalde firma; tevens worden *articles of association* gemaakt, die met het memorandum in een openbaar register worden ingeschreven. Het gevolg hiervan is, dat de vennootschap rechtspersoonlijkheid verwerft (body corporate — in corporation).

Wat de C. V. op A. betreft, hierover vinden we niets, totdat in de **companies act van 1867** [1]) een artikel is opgenomen, dat in de oprichtingsakte kan bepaald worden, dat de directeuren persoonlijk en solidair aansprakelijk zouden zijn, de overige vennooten beperkt hetzij tot een bedrag te voren bepaald, hetzij tot het aandeel.

Aanleiding tot de opneming van dit artikel heeft gegeven de val van vele naamlooze vennootschappen en het verlies door de crediteuren geleden, tengevolge van de beperkte aansprakelijkheid der vennooten. Dit had bij velen den wensch doen ontstaan ten minste de bestuurders voor alle schulden aansprakelijk te stellen.

---

[1]) Te vinden in het Zeitschrift für das gesammte Handelsrecht, deel 14, pag. 453 — en dezelfde wet verklaard door Mr. F. M. C. Asser in 't Magazijn van Handelsrecht, 1868.

Aan dezen wensch heeft de companies act van 1867 voldaan.

Als aparte associatievorm met afzonderlijke wettelijke regeling, evenals in andere landen van Europa, is de C. V. op A. dus niet bekend.

Ze staat op een lijn met de naamlooze vennootschap; met dit verschil dat de directeuren hoofdelijk voor het geheel aansprakelijk zijn. De companies act van 1862 is in beginsel ongewijzigd gebleven, al is in 1867 de mogelijkheid geschapen een vennootschap in 't leven te roepen overeenkomende met de C. V. op A. en al is ze aanhoudend het onderwerp van talrijke wijzigingen geweest [1]).

Wat **ons eigen Vaderland** betreft, hier heeft de C. V. op A. geen groote rol gespeeld, ja schijnt die associatievorm zelfs weinig bekend te zijn geweest; noch bij de oud-Hollandsche schrijvers, noch in de wetgeving wordt melding van haar gemaakt.

Van der Keessel, de eerste schrijver, die ten onzent de Commanditaire Vennootschap vermeldt, deelt ons in een zijner theses selectae mede [2]), dat hier te lande overeenkomsten van vennootschap konden worden aange-

---

[1]) De laatste keer is dit geschied bij de compagnies act van 1900 te vinden in het Zeitschrift für das gesammte Handelsrecht, deel 50, waar ook alle overige wijzigingswetten te vinden zijn.

[2]) Thesis 704 luidt aldus:

„Aliud tamen dicendum et Primus v. c. ultra sortem, quam in societatem intulit, de aere alieno non tenebitur, si inter Primum, qui pecuniam et Secundum, qui operas conferat, societas hac lege sit contracta, ut Secundus solus rem gerat, et lucrum porro quidem sit commune, sed Primus de damno ultra sortem non teneatur.

gaan, „ad exemplum earum, quae in Gallia vocantur *sociétés en commandite*".

Of er werkelijk waren en werden aangegaan, is uit de stelling zelf niet af te leiden, daar hij spreekt van „iniri posse", dus facultatief. Toch schijnt dit het geval te zijn geweest; want volgens De Wall (Handelsrecht I, pag. 98) voegde Van der Keessel de thesis over de C. V. bij de andere, omdat „earum societatum usus apud nos hodie non est incognitus."

Van der Keessel heeft hier op het oog den associatievorm, participatie genaamd, die hier te lande zeer vroeg in zwang was, en waarover ik reeds hiervoren sprak [1]).

Hoewel ook bij ons zeer vroeg de verdeeling van een, voor eene handelsonderneming bijeen te brengen, kapitaal in even groote deelen volgens eene vooraf vastgestelde grondverdeeling gebruikelijk was [2]), schijnt deze niet bij dien associatievorm te zijn toegepast geworden.

Hiervan spreekt Van der Keessel tenminste niet, en ook de wetgeving van dien tijd zwijgt er over. Wel werd reeds in het ontwerp van een Burgerlijk wetboek van **Van der Linden** van 't jaar 1807 gesproken van

---

Quales societates et apud nos iniri posse, ad exemplum earum, quae in Gallia, vocantur *sociétés en commandite*, ratio juris docet, ... At, ne tamen illi, qui cum Secundo contrahunt, fidem etiam Primi in suum damnum sequantur, apud nos, ubi leges societatum apud acta non publicantur, requiri videtur, ut ne Primus se publice socium profiteatur, neque ex nomine, quo forte in rebus societatis gerendis Secundus utitur possit dignosci".

[1]) Zoo beweert men, dat reeds in 1766 te Amsterdam eene C. V. bestond, onder de firma „Gebroeders van Zaanen en C°." door hen aangegaan met Frederik den Grooten.

[2]) Voorbeelden hiervan treffen we aan bij de in 1602 opgerichte O. I. Compagnie, in 1621 door de West-Indische gevolgd.

eene Societeit en commendite [1]) (later overgegaan in het ontwerp van 1809 voor een wetboek van Koophandel), maar van eene verdeeling van het kapitaal der C. V., zooals dit in art. 38 van den C. d. C. het geval was, vinden wij niets vermeld.

Eerst door de invoering van dien code in 1811 deed de C. V, op A. hare intrede in onze wetgeving.

Na de herkrijging van onze onafhankelijkheid ging men haar weer reeds in het ontwerp van 1814, stilzwijgend voorbij en zoo is het gebleven in ons tegenwoordig wetboek van Koophandel, dat in 1838 werd ingevoerd.

Terwijl, zooals ik reeds mededeelde, in de verschillende landen van Europa, op het voorbeeld van Frankrijk, de wetgevende bepalingen op het gebied der vennootschappen, oorspronkelijk in den C. d. C. van 1807 neergelegd, aangevuld of gewijzigd zijn, hetzij in eene aparte wet, hetzij in het wetboek van Koophandel, gelden bij ons nog de oude bepalingen van het jaar 1838, grootendeels eene zuivere vertaling van den code.

Onze regeering heeft zich echter, zooals we zien zullen, niet onledig gehouden met de wetgeving op het gebied der Vennootschappen in het algemeen te verbeteren en die, wat betreft de C. V. op A. in het bijzonder, aan te vullen.

---

[1]) In art. 19, Boek III, titel 8 „van societeiten of compagnieschappen" lezen we:

„Onder de geoorloofde bedingen behoort mede, dat op den bijzonderen naam van één alleen de handel zal gedreven worden, en dat de andere eene zekere somme gelds zal aanbrengen, om de kasse der societeit uit te maken, of te helpen uitmaken, onder voorwaarde, dat hij een zeker aandeel in de winst trekken, en in de verliezen dragen zal. — Dit noemt men eene Societeit en Commandite, waarvan het gevolg is, dat men aan zijne compagnons, doch niet aan derden aansprakelijk is".

Tot een positief recht is het helaas tot nu toe nog niet gekomen.

Terwijl in ons tegenwoordig geldend wetboek van Koophandel de C. V. zeer stiefmoederlijk wordt behandeld (slechts enkele artikelen zijn aan haar gewijd) wordt over die op aandeelen ten eenenmale gezwegen, want eene bepaling, zooals art. 38 C. d. C. bevatte, zoeken wij bij ons te vergeefs.

In de praktijk komt echter de C. V. op A. alhoewel sporadisch, toch voor [1]) en lijkt het mij niet van belang ontbloot dezen associatievorm naar ons hedendaagsch Nederlandsch Recht te beschouwen.

---

[1]) Bijv. De Venlosche Handelsbank te Venlo.
De Twentsche Bankvereeniging B. W. Blijdenstein en C°. te Amsterdam.
De Dordtsche Bank de Ridder en C°. te Rotterdam.
Het Vereenigd Mijnbezit te Amsterdam.
En andere.

HOOFDSTUK I.

De Commanditaire Vennootschap op aandeelen beschouwd naar de hedendaagsche Nederlandsche wetgeving.

AFDEELING I.

Wat is eene Commanditaire Vennootschap op aandeelen naar Nederlandsch recht.

Daaronder verstaat men die C. V., waarvan het kapitaal verdeeld is in aandeelen; m. a. w. eene C. V. op A. is dan aanwezig, wanneer het noodige kapitaal, te voren door de beheerende vennooten vastgesteld, in denkbeeldig gelijke deelen (aandeelen) is verdeeld, en wanneer de storting van dat kapitaal door de commanditaire vennooten geschiedt overeenkomstig die verdeeling.

Het is en blijft dus eene commanditaire vennootschap en wordt geene naamlooze, waarin een of meer personen onbeperkt aansprakelijk zijn, al gelijkt ze ook bij den eersten oogopslag heel veel hierop.

Zooals we later zien zullen, verandert door die verdeeling van het kapitaal in aandeelen de C. V. niet van karakter, al brengt die verdeeling wel hare eigenaardigheden mee.

We zullen thans eerst zien, hoe feitelijk eene C. V. op A. tot stand komt; m. a. w. hoe zij zich in de praktijk voordoet.

Een of meer personen zien, dat met deze of gene onderneming geld te verdienen is.

Zelf zijn ze wel met de noodige zakenkennis en energie bedeeld, maar het kapitaal, zonder hetwelk geen enkele onderneming kan begonnen worden, ontbreekt hun, ten minste in die mate, dat dergelijke zaak niet geëxploiteerd kan worden.

De gewone manieren om aan geld te komen, nl. het te leenen tegen eene jaarlijksche rente of het op te nemen bij wijze van hypotheek op hun onroerend goed, lijken hun minder gunstig en geschikt of leveren hun niet de noodige hoeveelheid.

Gelukt het hun nu een of meer kapitalisten te vinden, die geld voor die onderneming beschikbaar stellen, maar die als interest daarvoor krijgen een bepaald gedeelte van de winst, en in geval van verlies dit mee moeten dragen, echter nooit meer kunnen verliezen dan het door hun gestorte of nog te storten bedrag, die dus m. a. w. deelnemen in de kansen der onderneming, dan is de C. V. tot stand gekomen.

De ondernemer gaat dus met den kapitalist eene overeenkomst aan, en wel eene overeenkomst van maatschap of vennootschap, geschoeid op de commanditaire leest.

Het doel is dus het verkrijgen van kapitaal voor de onderneming.

Hoe de ondernemer dit nu tracht te doen en hoe het geld door die kapitalisten gestort wordt, hierin laat de wet volkomen de vrijheid.

Hij kan dus eenvoudig geld leenen en daarvoor een

bewijs afgeven of ook te voren het kapitaal, dat hij denkt noodig te hebben, in gelijke deelen verdeelen, voor ieder gedeelte een aandeel uitgeven en die aandeelen zoeken te plaatsen bij kennissen, bij inteekening of ter beurze.

In alle geval moet er kapitaal zijn; wordt dat nu door de ondernemers verkregen bij wijze van aandeelen uit te geven, dan noemt men zulke commanditaire vennootschap eene C. V. op A.

We onderscheiden dus twee categorieën van personen: de ondernemers en de geldschieters. De eersten zijn de leiders en eigenaars der zaak, de anderen participeeren met een zeker kapitaal en onder bepaalde voorwaarden aan dat bedrijf.

De eersten noemt men werkende, beheerende vennooten of complementarissen, de anderen vennooten bij wijze van geldschieting, commanditarissen of commanditaire aandeelhouders.

De eersten brengen hoofdzakelijk capaciteiten, energie en ervaring in; de anderen het benoodigde kapitaal.

Daarom heeft men dezen associatievorm wel eens genoemd: „Die Vergesellschaftung der Industrie mit dem Kapitale" in tegenstelling met de naamlooze vennootschap „die Vergesellschaftung der Kapitäle unter sich".

De beheerende vennooten zijn als leiders en eigenaars der zaak hoofdelijk voor het geheel aansprakelijk; de commanditaire vennooten daarentegen kunnen nooit meer verliezen dan het gestorte of te storten bedrag, maar zijn van het beheer uitgesloten.

Gaan zulke personen onder die voorwaarden eene overeenkomst van vennootschap aan om een handelsbedrijf uit

te oefenen, dan is eene Commanditaire Vennootschap op aandeelen tot stand gekomen.

Onze wetgever drukt dit in art. 19 Wetboek van Koophandel aldus uit:

„De vennootschap bij wijze van geldschieting, anders „en commandite" genaamd, wordt aangegaan tusschen eenen persoon, of tusschen meerdere hoofdelijk voor het geheel aansprakelijke vennooten, en eenen of meer andere personen, als geldschieters".

De naam — Commanditaire Vennootschap — ziet dus op de verhouding, die er tusschen beheerenden vennoot en geldschieter bestaat; hij heeft verder met de wijze van uitoefening van het bedrijf niets te maken.

Dit is uitsluitend overgelaten aan de beheerende vennooten. Zij leiden de onderneming, zij komen met derden in aanraking, verbinden zich aan hen en omgekeerd; daarom zijn zij ook hoofdelijk voor het geheel aansprakelijk.

Hoe zij werken, onder firma of niet, doet aan het karakter der commanditaire vennootschap niets af.

Zoo kan dus eene commanditaire vennootschap, wat de beheerende vennooten betreft, onder firma zijn.

Dit zegt dan ook onze wetgever in art. 19 lid 2:

„Eene vennootschap kan alzoo tegelijkertijd zijn eene vennootschap onder firma, ten aanzien van de vennooten onder de firma, en eene vennootschap bij wijze van geldschieting, ten aanzien van den geldschieter".

De firma is echter niet verplichtend, zooals het in Frankrijk het geval is. Ze behoeft ook niet te bevatten den naam van een of meer der beheerende vennooten, zooals art. 23 der Code de Commerce voorschreef: „Elle est régie sous un nom social", zoo luidt het artikel, „qui

doit être nécessairement celui d'un ou plusieurs des associés responsables et solidaires".

Volgens onze wet kan de firma dus ook den naam der handelsvereeniging bevatten.

Complementaris kan dus zijn een individu of eene vennootschap onder firma.

Kan echter ook eene naamlooze vennootschap als beheerende vennoote in eene commanditaire vennootschap optreden, zooals dit het geval is bij de onlangs opgerichte commanditaire vennootschap op aandeelen „Het Vereenigd Mijnbezit", waarin als beheerende vennoote optreedt de naamlooze vennootschap „de Buitenlandsche Bankvereeniging" te Amsterdam? Ruimer gesteld luidt de vraag aldus:

Kan eene naamlooze vennootschap nog commanditarissen hebben?

Onze wetgever geeft nergens een uitdrukkelijk antwoord op deze vraag, noch bevestigend, noch ontkennend. Ik meen, dat ze in den eersten zin moet beantwoord worden.

De woorden der wet vooreerst verbieden het geenszins. Art. 19 Wetboek van Koophandel, spreekt eenvoudig van „*een persoon*", zonder aan te duiden of dit een natuurlijke dan wel een rechtspersoon is.

Ook het wezen en karakter der naamlooze vennootschap verzet er zich niet tegen.

Het eenige, dat in den weg zou kunnen staan, is de akte van oprichting: hierin wordt immers de werkkring der naamlooze vennootschap omschreven.

Wanneer nu eene naamlooze vennootschap commanditarissen zoekt, kan dit gebeuren, hetzij om met hun geld hare zaak uit te breiden, hetzij om naast de reeds bestaande onderneming eene andere te exploiteeren.

Het eerste zal nu wel zelden of nooit voorkomen, daar

de naamlooze vennootschap haar kapitaal eenvoudiger kan vergrooten door eene nieuwe serie aandeelen uit te geven. Mocht het echter gebeuren, dan verzet de akte van oprichting zich hiertegen niet, want er wordt niet van haar afgeweken.

De vennootschap breidt hare zaken slechts uit op eene andere manier, door nl. eene commanditaire vennootschap op te richten, waarin zij optreedt als complementaris.

Het tweede geval is echter wel denkbaar; bijv. eene naamlooze vennootschap, eene bankvereeniging, treedt op als de eenige beheerende vennoote van eene commanditaire vennootschap op aandeelen, met het doel om publieke fondsen te administreeren. Dus een rechtspersoon is dan beheerende vennoote — dus voor het geheel aansprakelijk tegenover derden.

Nu kunnen wij twee mogelijkheden veronderstellen: of de statuten hebben den werkkring der bankvereeniging juist omschreven, of zij laten haar volkomen vrij overeenkomsten aan te gaan, die niet direct met het eigenlijke object in verband staan.

Gaat de naamlooze vennootschap nu eene andere functie uitoefenen, dan in hare akte van oprichting is beschreven, gaat ze, om het zoo maar eens uit te drukken, haar boekje te buiten.

Om dit te mogen doen, zal dus een unaniem besluit der algemeene vergadering noodig zijn en de akte moeten veranderd worden, welke verandering aan de noodige voorschriften der wet is onderworpen; nl. opnieuw koninklijke goedkeuring vragen (art. 36 lid 3 Wetboek van Koophandel), inschrijving, aankondiging etc. (art. 38 lid 4).

Laat de akte van oprichting haar daarentegen volkomen de vrijheid, dan staat er niets in den weg om

die overeenkomst van vennootschap en commandite aan te gaan, evenals het aan iedereen vrijstaat zich te verbinden aan wien hij wil en in zooveel qualiteiten als hij goedvindt.

Hieromtrent vinden we nergens eene verbodsbepaling. Men kan immers tegelijkertijd aan het hoofd staan van twee ondernemingen.

Aangezien nu de commanditaire vennootschap als zoodanig niet naar buiten optreedt en de beheerende vennoote de eigenaar der zaak is, kan de naamlooze vennootschap naast hare oorspronkelijke onderneming nog eene andere exploiteeren. Het hangt slechts af van het doel, het object der op te richten C. V. en van de al of niet omschrijving van den werkkring der naamlooze vennootschap in de statuten. Den crediteuren van de naamlooze vennootschap gaat zulks niet aan.

De eenige moeielijkheid zal zijn de dubbele, dikwijls ingewikkelde administratie.

Hierboven, bij het bespreken der firma eener C. V., deelde ik mede, dat zij den naam van het object der vennootschap kon bevatten.

Dit moet volgens onze tegenwoordige wetgeving een *handels*bedrijf of *handels*onderneming zijn, hetgeen blijkt uit art. 14 Wetboek van Koophandel, hetwelk luidt:

„Onze wet erkent 3 soorten van vennootschappen van *koophandel*".

Een van de in art. 3 en 4 genoemde daden van koophandel moet dus het object der C. V. op A. zijn.

Wordt er dus eene opgericht met een burgerlijk object, dan is het niets anders dan eene burgerlijke maatschap, gehuld in het kleed eener commanditaire vennootschap.

Ze wordt geene handelsvennootschap, maar blijft vallen onder de bepalingen van het B. W. omtrent maatschap.

Want of eene vennootschap al dan niet is eene *handels*onderneming, hangt niet af van den vorm, waarin, of de voorwaarden, waaronder ze is aangegaan, maar uitsluitend en alleen van haar doel, van den aard der onderneming.

„Une société est commerciale ou civile par son but et non par mécanisme", zegt Troplong.

Zoo besliste ook de Hooge Raad bij arrest van 7 Februari 1889 met betrekking tot de naamlooze vennootschappen. (W. v. h. R. 5692).

„Uit geen enkele wetsbepaling", zoo luidt eene overweging, „is af te leiden, dat eene naamlooze vennootschap, die geen handel drijft — handel in den beperkten zin van art. 3 en 4 Wetboek van Koophandel — zou zijn eene vennootschap van koophandel".

Volgens de definitie van de naamlooze vennootschap in art. 36 Wetb. v. Kooph. kan uitsluitend eene *handels*onderneming het voorwerp van haar zijn; toch zien we in de praktijk, dat er tal van vennootschappen zijn, die een burgerlijk object hebben, een object niet vallende onder de handelsdaden in art. 3 en 4 Wetb. v. Kooph. genoemd, welke vennootschappen toch den naam voeren van naamlooze en wier leden het voorrecht der beperkte aansprakelijkheid genieten.

Nog dagelijks gaat de Minister voort aan zulke vennootschappen door zijn contraseign koninklijke goedkeuring te verleenen, ofschoon ze volgens art. 36 geen naamlooze vennootschappen zijn. [1])

---

[1]) Zie een opstel in het W. v. h. R. 5839, 40, 41.

Ook van eene C. V. op A. zou men zich kunnen voorstellen, dat ze een burgerlijk object had; voor haar zou de Hooge Raad eene zelfde beslissing als de bovengemelde geven.

Zooals we gezien hebben, kunnen in alle vreemde wetgevingen de verschillende vormen van vennootschap zoowel voor burgerrechtelijke als voor handelsrechtelijke ondernemingen gebezigd worden.

In Frankrijk heeft die quaestie aanleiding gegeven tot een overgroote hoop van jurisprudentie, waarin verschillende meeningen werden verdedigd.

Door de opneming van art. 68 in de wet van 1893 werd hieraan een einde gemaakt. De overige landen waren Frankrijk hierin reeds voorgegaan. [1])

Ook bij ons is er, vooral naar aanleiding van het bovengeciteerde arrest, op wetgevend gebied een streven ontstaan om de definitie in art. 36 tot burgerrechtelijke ondernemingen uit te breiden en dit op alle vennootschappen van koophandel toepasselijk te verklaren.

In het ontwerp van 1890 is zulks dan ook geschied en luidt art. 1 aldus:

„De vormen van vennootschap in deze wet geregeld, kunnen zoowel voor Burgerlijk-rechtelijke handelingen, als voor daden van koophandel gebezigd worden".

Bij eene eventueele regeling der vennootschappen mag de wetgever niet nalaten zulke bepaling in het belang van den handel op te nemen.

Na al de voorafgaande beschouwingen zal het niet moeielijk zijn een antwoord te geven op de vraag, bij

[1]) Zie pag. 6 van mijn proefschrift in noot 1.

het begin der afdeeling gesteld: nl. wat eene C. V. op A. is naar ons hedendaagsch recht.

Dat antwoord zal luiden:

De Commanditaire Vennootschap op aandeelen is eene, tot uitoefening van een handelsbedrijf aangegane, vennootschap tusschen een of meer vennooten, jegens derden hoofdelijk voor het geheel en met hun gansche vermogen aansprakelijk en een of meer andere vennooten jegens derden persoonlijk niet aansprakelijk, doch jegens hunne medevennooten verplicht tot volstorting van het aandeel of de aandeelen, waarvoor zij in het kapitaal hebben deelgenomen.

AFDEELING II.

De gewone Commanditaire Vennootschap verandert niet van karakter, door haar kapitaal in aandeelen te verdeelen.

De verdediging van de stelling, dat de C. V. op A. is eene gewone commanditaire vennootschap met een in aandeelen verdeeld kapitaal, m. a. w., dat de gewone commanditaire vennootschap niet van karakter verandert door haar kapitaal in aandeelen te verdeelen, ben ik schuldig gebleven.

Alvorens echter daarmee te beginnen, zullen we eerst zien, wat het karakter eener gewone commanditaire vennootschap (dus zonder aandeelen) is:

Deze quaestie lost zich op in de volgende vragen:

1°. Welke is de verhouding van de commanditaire vennooten tegenover de beheerende?

2°. Welke is de verhouding van de commanditaire vennooten onderling?

3°. Welke is de verhouding van de commanditaire vennootschap tegenover derden?

I. Welke is de verhouding van de commanditaire vennooten tegenover de beheerende?

Tusschen de beheerende en de commanditaire vennooten bestaat, zooals ik reeds mededeelde, eene overeenkomst van vennootschap of maatschap.

De commanditaire vennootschap is dus eene societas. Ik acht het niet noodig hierover te spreken, daar én door de wet, én door de jurisprudentie, én door de meeste schrijvers [1]), zulks wordt aangenomen, al is dan ook volgens Mr. Binger op geschiedkundige gronden te bewijzen, dat het oorspronkelijk contract een mutuum en geen societas was [2]).

In alle geval heeft zich, zooals ik in het vorige hoofdstuk reeds mededeelde, dat oorspronkelijke contract tot eene vennootschap ontwikkeld en wordt ze als zoodanig door alle wetgevingen beschouwd.

---

[1]) *De wet* — art. 19 drukt zich aldus uit en in alle ontwerpen vinden we gesproken van societeit, compagnieschap, vennootschap;

jurisprudentie — arrest van den H. R. 13 April 1864, W. v. h. R. 2599;

schrijvers — op de vergadering der Nederlandsche juristenvereeniging van 1882 werd de vraag, of de commanditaire vennootschap al dan niet is eene societas, met 37 tegen 1 stem bevestigend beantwoord. Men zie de redevoeringen toen gehouden door Prof. Fruyn, Pols, Levy en anderen.

[2]) Zie zijn proefschrift: De Commanditaire Vennootschap zonder aandeelen.

De vennooten, zoowel beheerende als commanditaire, zijn dus onderworpen aan de wederzijdsche rechten en verplichtingen, zooals die zijn neergelegd in de bepalingen omtrent de overeenkomst van vennootschap in het Burgerlijk Wetboek (Boek III titel 9), met inachtneming der bepalingen omtrent de commanditaire vennootschappen in het Wetboek van Koophandel omschreven.

Uit het contract van vennootschap vloeien voor de commanditarissen de volgende verplichtingen voort:

1. het bedrag, waarvoor hij in de onderneming deelneemt, storten, (art. 1662 en 1663 B. W.);
2. dragen in de verliezen, echter nooit verder dan ten beloope der gelden, welke hij heeft ingebracht of heeft moeten inbrengen, (art. 20 lid 3 Wetboek van Koophandel);
3. de schade vergoeden, welke hij aan de maatschap door zijn schuld heeft berokkend (art. 1667 B. W.).

Tegenover die verplichtingen heeft hij de volgende rechten:

a. in de winsten te deelen;
b. bij eventueele ontbinding de voorgeschoten gelden terug te vorderen.

In hunne rechten liggen dus de verplichtingen, in hunne verplichtingen de rechten der beheerende vennooten opgesloten.

Deze moeten alle mogelijke zorg en vlijt aan de zaak besteden om ze tot bloei te brengen en zich het vertrouwen, door de commanditaire vennooten in hen gesteld, waardig maken.

Eene vennootschap wordt gewoonlijk aangegaan respectu personae — met het oog op een bepaalden persoon. Dit

is echter niet altijd noodig; o. a. ook niet bij de commanditaire vennootschap.

De beheerende vennooten zoeken niet naar capaciteiten, beleid of ervaring van bepaalde personen, maar slechts naar geld.

Of zij het nu van A of van B krijgen is uit den aard der zaak totaal onverschillig. De persoon des geldschieters raakt daardoor eenigszins op den achtergrond.

Hebben zij eens het geld in handen, dan verdwijnt de persoonlijkheid geheel en al.

De overdracht van het lidmaatschap zal dus des te gevoegelijker kunnen geschieden.

Gewoonlijk zal de beheerende vennoot zijne geldschieters kennen, noodzakelijk is zulks echter niet.

Beschouwt men de overeenkomst van den kant der commanditaire vennooten, dan is ze aangegaan respectu personae, wat den beheerenden vennoot betreft. Ze gaven immers slechts hun geld, omdat ze vertrouwen hadden in den persoon, die het hun vroeg, om hem de gelegenheid te verschaffen, eene onderneming te exploiteeren, welke hem winsten op zou leveren, die hij dan met zijn geldschieters, volgens eenen te voren opgemaakten maatstaf, zou deelen.

Zij ondersteunen dus feitelijk de onderneming met hun geld; ze participeeren met hun kapitaal aan het bedrijf van den beheerenden vennoot, op vooraf vastgestelde voorwaarden.

De Fransche wetgever drukt hun positie dan ook aldus uit: „simple bailleurs de fonds"; bij ons „vennooten bij wijze van geldschieting".

Het is dus om hun geld te doen: zij zijn er, om zoo te zeggen, slechts om een bepaalde geldsom te storten,

om de kasse der societeit uit te maken, of te helpen uitmaken, zooals de ontwerpen van 1807, 1809 en 1814 het uitdrukten.

Ik kom thans tot de tweede vraag:

II. Welke is de verhouding van de commanditaire vennooten onderling?

Het antwoord op deze vraag hangt af van de wijze, waarop het contract is aangegaan.

Wanneer de beheerende vennoot vandaag een commanditair contract aangaat met A, morgen met B en overmorgen met C, dan bestaan er zooveel commanditaire vennootschappen als er commanditarissen zijn. Er bestaat dan absoluut geen rechtsverhouding tusschen de geldschieters onderling. Ze kennen elkander niet, zij hebben met elkander niets te maken.

Wanneer diezelfde beheerende vennoot echter met A, B en C tegelijk het commanditaire contract aangaat, dan bestaan er wel tusschen die geldschieters betrekkingen nl. van vennootschap; zij zijn echter van het beheer uitgesloten.

Welke rechten die geldschieters, die allen hetzelfde belang bij de onderneming hebben, zich willen voorbehouden èn tegenover den beheerenden vennoot èn tegenover elkaar, hangt af van de bepalingen in het contract opgenomen. Zij zijn en blijven echter onderworpen aan de bepalingen omtrent maatschap in het burgerlijk wetboek.

Voornamer is de derde vraag:

III. Welke is de verhouding van de Commanditaire Vennootschap tegenover derden.

Zooals ik reeds mededeelde, duidt de naam Commanditaire Vennootschap de verhouding aan tusschen de beheerende en de commanditaire vennooten.

Deze verhouding is aan derden niet bekend, behoeft ten minste aan derden niet bekend te zijn. Ze is van geheel interne werking; het is een pacte occulte.

„La commandite," zegt Troplong, „se distingue surtout par ce côté dominant, qu'elle est une affaire occulte entre le commanditaire et le complementaire, seul connu du public, seul en rapport avec lui."

De vennootschap als zoodanig treedt dus niet naar buiten op; derden weten niet, of er zulke verhouding bestaat, nog veel minder wie commanditaire vennooten zijn.

Uit de geschiedenis der commanditaire vennootschap blijkt dit dan ook volkomen. Ze wordt naar buiten vertegenwoordigd door de beheerende vennooten; met hen, en met hen alleen heeft het publiek te maken. Zij handelen, zij komen met derden in aanraking, verbinden zich aan derden en omgekeerd. Zij alleen zijn aan derden bekend.

De vennootschap ontleent dus wel haren naam aan de commanditaire vennooten, maar dit ziet slechts op de verhouding met de beheerende.

Het karakter dier verhouding is dus absoluut geheim.

Hiermee strooken dan ook de bepalingen, neergelegd in de artikelen 20 en 21 van het Wetboek van Koophandel.

De naam van den commanditairen vennoot mag volgens art. 20 lid 1 niet voorkomen in de firma (behoudens de uitzondering in het tweede lid van art. 30).

Is dit wel het geval, dan wordt hij als complementaris beschouwd en volgens art. 21 hoofdelijk voor het geheel aansprakelijk.

Ook uit het feit, dat onze wet geen openbaarheid voorschrijft, is op te maken, welk standpunt de wetgever inneemt.

Juister is dan ook de Duitsche naam „stiller Genosse" of de Engelsche „sleeping partner" (slapende vennoot).

Een verhouding tusschen commanditaire vennooten en derden kan dus niet bestaan. Derden kunnen nooit rechtstreeks de commanditaire vennooten aanspreken; bijv. tot bijstorting. Hiertoe zijn zij slechts verplicht tegenover den beheerenden vennoot. Dit was heel duidelijk uitgedrukt in art. 264 van het ontwerp van 1809.

„Het gevolg eener societeit en commendite is, dat de compagnon en commendite wel aan zijnen medecompagnon of compagnons tot nakoming van de verplichtingen, welke hij op zich genomen heeft, doch *niet aan derden*, aansprakelijk is."

Dit verandert echter, zoodra de commanditaire vennoot aan het beheer deelneemt, of in de zaken der vennootschap werkzaam is, al is het ook uit kracht eener volmacht. [1]) Want in zulk geval wordt hij als beheerende vennoot beschouwd, en hoofdelijk voor het geheel aansprakelijk gesteld wegens alle schulden en verbintenissen

---

[1]) Wel kunnen de commanditaire vennooten toezicht uitoefenen op het beheer, inzage van de boeken eischen, den beheerenden vennoot van advies mogen dienen en hem hier en daar opmerkzaam op maken.

van de vennootschap (art. 21 jt° art. 20 lid 2 van het Wetboek van Koophandel).

Dat de commanditaire vennootschap van zuiver interne werking is, een geheim karakter heeft, overwoog ook de Rechtbank te Haarlem 30 October 1900 W. v. h. R. 7523: „Dat immers volgens onze wet de commanditaire vennootschap *naar buiten geen zelfstandig bestaan* heeft, niet heeft een zelfstandig vermogen en tegenover derden alleen optreedt in den persoon van den handelenden vennoot, die op zijn eigen naam of onder firma handelt... etc."

Door het geheime karakter wijkt onze commanditaire vennootschap juist af van de instellingen onder dienzelfden naam in Frankrijk en Duitschland. Daar is ze wel eene als zoodanig naar buiten optredende, eene openbaar gemaakte vennootschap, handelende onder eene firma.

Daarom komt onze commanditaire vennootschap meer overeen met andere instellingen daar te lande bekend, nl. met de „association en participation" in Frankrijk en „die stille Gesellschaft" in Duitschland, twee associatievormen, die ook niet openbaar worden gemaakt en naar buiten geen zelfstandig bestaan hebben.

Met de bespreking van deze verhoudingen hoop ik voldoende het juridisch karakter der Commanditaire Vennootschap te hebben geschetst.

De vraag is thans: Wordt door het verdeelen van het kapitaal in aandeelen iets veranderd in deze verhoudingen, dus in het juridisch karakter der commanditaire vennootschap?

We zullen echter vooreerst in het kort zien, of onze wet het verdeelen van het kapitaal eener vennootschap in aandeelen over het algemeen toelaat.

Zoo we deze vraag bevestigend en de bovengestelde ontkennend kunnen beantwoorden, hebben we tevens de quaestie opgelost, of bij ons de C. V. op A. als associatievorm *rechtens* is toegelaten.

Van eene verdeeling van het kapitaal eener vennootschap in aandeelen spreekt onze wetgever slechts bij de naamlooze vennootschap en heeft hij daarvoor allerlei voorschriften van repressieven en preventieven aard gegeven. Bij de overige soorten van vennootschappen zwijgt hij over zulke verdeeling.

Wil echter dat stilzwijgen nu zeggen, dat ze nergens anders bij geoorloofd, ja zelfs verboden is?

Op deze vraag meen ik in ontkennenden zin te moeten antwoorden.

Een verbod immers is nergens uitdrukkelijk gesteld en het stilzwijgen alleen is niet voldoende om er uit af te leiden, dat ze niet geoorloofd zou zijn.

Uit verschillende plaatsen in onze wetboeken blijkt dan ook, dat de wetgever zelf zulke verdeeling veronderstelde; zoo o. a. in art. 669 B. W. spreekt hij van aandeelen op naam in maatschappijen, en in art. 567, n°. 4, van aandeelen in maatschappijen van geldhandel, koophandel of nijverheid.

Wat zou overigens den vennooten beletten het benoodigde kapitaal in gelijke deelen bijeen te brengen, daar art. 1655 B. W. hierin volkomen de vrijheid laat.

Wat de commanditaire vennootschap in het bijzonder betreft, tegen eene verdeeling van haar kapitaal in aandeelen, heeft men gemeend bezwaren te moeten opperen, op grond van de weglating van art. 38 C. d. C., waarin duidelijk was uitgedrukt, dat het kapitaal eener C. V. in aandeelen kon verdeeld worden, sans aucune autre dérogation aux règles établies pour ce genre de société. De samenstellers van ons Wetboek van Koophandel, dat in 1838 den C. d. C. verving, zijn dus de C. V. op A. stilzwijgend voorbijgegaan.

De reden, waarom die weglating is geschied, opzettelijk of niet, wordt bij geen enkelen schrijver aangegeven. Ook Voorduyn [1]) spreekt er niet over.

Het is naar aanleiding hiervan, dat Mr. de Pinto tot de conclusie komt, dat men de C. V. op A. in het geheel niet heeft gewild.

Zoo vindt men bij Mr. Binger [2]) (pag. 69) de veronderstelling, dat de reden hierin ligt, dat de wetgever, die aan de koninklijke bewilliging voor de naamlooze vennootschap vast hield, geen middel tot ontduiking hiervan aan de hand wilde geven.

Zoo meent Mr. Kist [3]), dat het geschied is, omdat men de bepaling voor onnoodig hield, daar C. V. op A. toen weinig gebruikt werden.

Volgens mijn bescheiden meening heeft de wetgever die bepaling (evenals sommige andere, bijv. over openbaarheid) overbodig geacht en gemeend, dat zulks als vanzelf sprak én uit den aard van het contract, én uit

---

[1]) Geschiedenis en beginselen der Nederlandsche wetboeken.

[2]) De Commanditaire Vennootschap op aandeelen, Amsterdam 1872.

[3]) Handelsrecht III, pag. 288.

de bepaling van art. 19, waar gesproken wordt van *geldschieten* in het algemeen, zonder aan te duiden op welke wijze dit moet gebeuren; uit deze bepaling blijkt, dat hij volkomen de vrijheid wilde laten, daar de gewone Commanditaire Vennootschap niet van karakter verandert door het kapitaal in aandeelen te verdeelen, zooals we zoo straks zullen zien.

Welke ook de bedoelingen van den wetgever mogen geweest zijn met de niet-overneming van art. 38, de weglating alléén is geen bewijs, dat de aandeelenvorm bij de commanditaire vennootschap niet toegelaten zou zijn.

Nergens is dan ook in onze wetboeken eene bepaling te vinden, die het oprichten van eene C. V. op A. verbiedt.

De vraag is thans of door de verdeeling van het kapitaal in aandeelen eenige verandering in het juridisch karakter der gewone commanditaire vennootschap wordt gebracht.

Ook hierop meen ik in ontkennenden zin te moeten antwoorden, zoowel voor de verdeeling van het kapitaal in aandeelen op naam, als voor die in aandeelen aan toonder.

Toch bestaat er onder de schrijvers, vooral wat de laatste soort aandeelen betreft, verschil van meening. [1])

Tegen eene verdeeling van het kapitaal in aandeelen op naam maakt men geen bezwaar. Zelfs Mr. de Pinto kan zich, zooals we zien zullen, hiermee vereenigen.

---

[1]) Ook in Frankrijk twistte men hierover, daar de C. d. C. het art. 38 zeer ruim stelde, nl. pourra être divisé en actions, zonder te zeggen of hiermee aandeelen op naam of ook aan toonder bedoeld waren. Door de wet van 56 werd de quaestie opgelost.

Ook het ontwerp van 1871, waarover ik later zal spreken, schijnt het aldus te hebben opgevat; want zonder vooraf de commanditaire vennootschap te behandelen, voegt het tusschen de artikels over de naamlooze vennootschap een artikel, luidende: „Geen commanditaire vennootschap kan aandeelen in blanco uitgeven. Wanneer zij aandeelen op naam uitgeven zijn art. 13 en 14 dezer wet van toepassing", alsof het van zelf sprak, dat eene commanditaire vennootschap aandeelen op naam kon uitgeven.

Het karakter der commanditaire vennootschap omschreef ik in eene schets van de verhoudingen tusschen beheerende en commanditaire vennooten, tusschen commanditaire vennooten onderling, en van de commanditaire vennootschap tegenover derden.

Ik zal thans ieder dier verhoudingen nagaan en zien, of er door den aandeelenvorm eenige verandering in wordt gebracht.

I. De verhouding tusschen beheerende en commanditaire vennooten.

Tusschen hen bestaat eene overeenkomst van vennootschap, waarbij het op den persoon van den commanditairen vennoot niet aankomt maar op zijn geld. Zijn persoonlijkheid treedt op den achtergrond, zoodat hij ook gemakkelijk door een ander kan vervangen worden.

Door de uitgifte van aandeelen, die voor overdracht vatbaar zijn, vooral van die aan toonder, laat de behee-

rende vennoot nog meer uitkomen, dat het hem niet om den persoon maar om het geld te doen is. Het persoonlijk karakter van den commanditairen vennoot wordt dus nog zwakker, en de vervangbaarstelling gemakkelijker:

De wijze van geldschieting, nl. bij aandeelen, verandert echter niets in het wezen der verhouding tusschen de beheerende en de commanditaire vennooten.

De overeenkomst van vennootschap wordt thans gesloten door het nemen van een aandeel.

Van den kant der commanditaire vennooten wordt de overeenkomst met den beheerenden vennoot aangegaan, intuitu personae (zoo moet het ten minste zijn, maar in werkelijkheid doet men het, om een goede geldbelegging te hebben, hetgeen vooral gebeurt bij de C. V. op A.). Eene verandering brengt de aandeelenvorm hierin niet. Dat de macht van den beheerenden vennoot wel eenigszins aan banden wordt gelegd, doordat die massa aandeelhouders, door commissarissen vertegenwoordigd, scherper toezicht zullen uitoefenen en zich meer rechten zullen voorbehouden, is mogelijk; zij blijven echter het hoofdelement, de hoofdelijk voor het geheel aansprakelijke vennooten, de leiders en eigenaars der onderneming, „die monarchische Spitze".

Eene andere meening hieromtrent is Mr. de Pinto [1] toegedaan.

Deze toont zich een beslist tegenstander van de C. V. op A. Na eene strenge be- en veroordeeling van dien associatievorm in het algemeen, komt hij toch tot

---

[1] Themis 1844, pag. 276—296.

de conclusie, dat aandeelen op naam wel kunnen worden toegelaten, aandeelen aan toonder daarentegen nooit.

„Alle ondernemingen," zoo luidt zijn betoog, „welke men als C. V. op A. exploiteert, kunnen eveneens het onderwerp zijn van eene naamlooze. Maar waarom kiest men den commanditairen vorm?

Vooreerst om zich te ontslaan van de verplichting om de koninklijke bewilliging te vragen;

ten tweede om de kosten en omslag te vermijden der authentieke akte; en

ten derde om de beperkende en belemmerende voorschriften der artt. 38—55 Wetb. v. Kooph. te ontduiken."

„Op die wijze," zoo gaat hij verder, „verschaft men zich de gemakkelijkheid om aan de eene zijde te behouden alle de voordeelen, die de naamlooze maatschappij oplevert, vooral de daarstelling van een ter beurze verhandelbaar papier, de aandeelen aan toonder, die door enkele overgifte van hand tot hand van eigenaar veranderen: maar om van den anderen kant zich te bevrijden van alle mogelijke belemmerende verplichtingen en formaliteiten, waaraan de wet begrepen heeft in het belang der openbare orde en eerlijkheid, diezelfde naamlooze maatschappijen te moeten onderwerpen."

Al verder gaande wordt Mr. de Pinto heftiger en heftiger, noemt de oprichting van C. V. op A. oneerlijke handelingen, omdat men niets anders er mee zoekt dan ontduiking der wet en niets anders vraagt dan het middel, hoe men dit het veiligst en zekerst kan doen, zonder te vallen onder den straffenden arm der wet.

„Daarom is het besluit, waartoe mij dit onderzoek zal leiden: — onze wet gedoogt deze soort van vennootschappen niet —."

Direct na deze beschouwing komt hij toch tot de conclusie, dat wel eene commanditaire vennootschap met aandeelen op naam kan bestaan, mits de statuten de wijze van overdracht en die waarop deze ter kennis van de vennootschap zal gebracht worden, regelen.

Hier is Mr. de Pinto dus niet van inconsequentie vrij te pleiten. Hierop doelde ik, als ik boven mededeelde, dat zelfs Mr. de Pinto zich met de meening, dat eene commanditaire vennootschap wel aandeelen op naam mag uitgeven, kon vereenigen.

De geleerde schrijver leidt dit af uit de bevoegdheid, die de eene vennoot zich bij het aangaan der overeenkomst kan voorbehouden om zijn recht aan een ander af te staan, welke cessionaris dan als lid der vennootschap aangenomen wordt, mits die verkoop of afstand van dat recht op wettige wijze ter kennis van de medevennooten is gebracht. Ditzelfde kan nu ook de commanditaire vennoot doen. Een gemakkelijk middel hiertoe is dan het aandeel op naam. Maar daaruit volgt nog volstrekt niet de geoorloofdheid, zoo redeneert hij verder, eener commanditaire vennootschap met aandeelen aan toonder of in blanco, die buiten de vennootschap om of zonder dat deze daarvan ooit kennis behoeft te dragen, verhandelbaar zijn, die de vennootschap *geheel van natuur en aard doen veranderen*, die eene vereeniging van personen maken tot eene vereeniging van aandeelen of geld.

Volgens Mr. de Pinto is de verhouding van beheerende vennooten tot de commanditaire, tengevolge van de uitgifte van aandeelen aan toonder, geene overeenkomst van vennootschap meer. Want, zoo redeneert hij, eene vennootschap is eene vereeniging van personen: atqui, de vennootschap, die aandeelen aan toonder uitgeeft, is

geene vereeniging van personen: ergo is de vennootschap met blanco-aandeelen naar ons recht onbestaanbaar of zij is eene naamlooze maatschappij en moet dus aan de vereischten hiervoor in de wet gesteld voldoen en de voorschriften nakomen.

Tot dit laatste gedeelte der conclusie komt Mr. de Pinto door te zeggen, dat onze wetgever zelf eene uitzondering maakt op den major, nl. in art. 40, door alléén bij de naamlooze vennootschappen aandeelen aan toonder toe te laten.

Om den major te bewijzen beroept hij zich op art. 1655 B. W. en art. 19 Wetb. v. Kooph., waar gesproken wordt van twee of meerdere *personen*. „Men heeft het oog op den persoon, met wien men contracteert; vandaar de bepaling, dat de vennootschap eindigt met den dood van een der vennooten."

„Willen alle deze wettelijke bepalingen," zoo eindigt hij, „verbindend zijn, dan weet ik mij geen commanditaire vennootschap voor te stellen, dan die, waardoor ik met zekere bepaalde personen, de geldschieters, die ik kies, die ik wil, contracteer.

Waar dus onbekende houders optreden in plaats van bekende en bepaalde, daar is geen commanditaire maar eene naamlooze vennootschap onder den verdichten vorm van eene commanditaire".

Hoezeer Mr. de Pinto aan dit argument hecht, blijkt uit de woorden van Locré, die hij boven zijn opstel plaatst: „La société n'existe qu'entre ceux, qui se choisissent et qui ont contracté les uns avec les autres," en uit de woorden van Pardessus, waarmee hij zijn betoog hieromtrent sluit: „Il est de l'essence de la société, que les associés se choisissent."

Volgens Mr. de Pinto is dus de commanditaire vennootschap met aandeelen aan toonder niet toegelaten, of ze is eene naamlooze vennootschap, dus onderworpen aan de bepalingen hieromtrent.

De aandeelenvorm doet dus wel de verhouding tusschen beheerende en commanditaire vennooten veranderen.

Met hetgeen ik reeds hiervoren mededeelde over den aard der commanditaire vennootschap, zal het thans geen lang betoog meer behoeven, om de meening van Mr. de Pinto te weerleggen.

Wordt, zooals Mr. de Pinto beweert, eene vennootschap, eene vereeniging van personen zijnde, door de uitgifte van aandeelen aan toonder, eene vereeniging van zaken, une réunion de capitaux?

Hierop meen ik ontkennend te moeten antwoorden.

Bij iedere vennootschap zijn het altijd personen, waarmee men te doen heeft, maar bij de eene treedt de persoonlijkheid meer op den voorgrond dan bij de andere.

Bij eene commanditaire vennootschap zoeken de beheerende vennooten een of meerdere personen om hun geld, nooit dezen of genen bepaalden persoon.

Men kan immers ook een contract aangaan met onbekenden, altijd zijn personen verondersteld; nooit ontaardt het in eene vereeniging van zaken.

Bij de eene vennootschap is het lidmaatschap persoonlijk, bij de andere is het voor overdracht vatbaar. Dit laatste is het geval bij de commanditaire vennootschap. Waarom nu geen aandeelen aan toonder toegelaten, waardoor de vervangbaarstelling gemakkelijker wordt gemaakt. Hebben de beheerende vennooten eens de waarde der aandeelen in handen, dan hebben zij met den persoon des aandeelhouders qua talis niets meer te maken; mochten

zij hen noodig hebben, bijv. tot uitkeering van winsten, zal eene oproeping in een of ander nieuwsblad voldoende zijn om met hen in aanraking te komen, terwijl de houders van blanco aandeelen zichzelf wel zullen melden, zoodra hun belang zulks vordert.

De spreuken, door Mr. de Pinto in het begin en aan het einde van zijn betoog geplaatst, gaan dus niet voor alle vennootschappen, en vooral niet voor de C. V. op A. op.

Hetzelfde beweert ook Troplong, als hij zegt op pag. 164:

„D'abord, il n'est pas de l'essence d'une société même civile, que les sociétaires s'unissent en consideration de leurs personnes respectives. Il est vrai cependant, que le plus souvent une personne ne se lie à une autre par un contrat de société qu'en raison de ses qualités personnelles, de sa fortune, de son industrie, de sa loyauté, de son intelligence en affaires. Mais il peut arriver aussi, que la société porte plus sur les capitaux que sur les personnes. Tout dépend donc des circonstances. Ce sont les conventions des parties qu'il faut consulter, et il serait trop despotique de faire fléchir toutes les sociétés sous ce prétendu principe, que dans ses sortes de rapports les sociétaires doivent toujours obéir à des motifs personnels et agir *respectu personae*."

Een ander bewijs, dat Mr. de Pinto aanvoert ter verdediging van zijne stelling, en dat ik hier terloops wil mededeelen, is de bepaling van art. 1683 n°. 4, nl. dat door den dood van een der vennooten de vennootschap ophoudt te bestaan. Hoe zou zulke bepaling van kracht kunnen zijn, als de uitgifte van aandeelen aan toonder toegelaten is, zoo vraagt hij?

Bij de bespreking der ontbinding der C. V. op A. kom ik op deze quaestie nader terug.

Korten tijd na het betoog van Mr. de Pinto verscheen in Themis van het jaar 1845 Deel VI, pag 39—63 een antwoord van de hand van Mr. van Nierop, die van geheel tegenovergesteld gevoelen is.

De redeneering van Mr. de Pinto noemt hij kortweg een syllogismus en komt tot de conclusie, dat het geen den minsten invloed kan hebben op het wezen der zaak, of het kapitaal eener commanditaire vennootschap bij actiën is uitgegeven of niet, of die actiën op naam of aan toonder zijn. Het verandert noch de betrekking van den aansprakelijken vennoot, noch die des geldschieters, noch de rechten van derden. De aansprakelijkheid van hem, die handelt, blijft immers bestaan."

Mr. van Nierop roert nog een ander bezwaar in zijn opstel aan, dat men tegen de uitgifte van aandeelen aan toonder geopperd heeft. Zoo dadelijk kom ik hierop in een ander verband terug. [1])

II. De verhouding tusschen de commanditaire vennooten onderling.

Zooals we gezien hebben, hangt het bij de gewone C. V. af van het contract, of er tusschen de commanditaire vennooten onderling eene rechtsbetrekking bestaat.

[1]) Zie pag. 46 van mijn proefschrift.

Zijn er nu aandeelen uitgegeven, dan zal zulks altijd het geval zijn.

De beheerende vennoot gaat dan de C. V. niet aan met iederen aandeelhouder afzonderlijk, maar met allen tegelijk.

Er bestaan dus niet zooveel commanditaire vennootschappen als er commanditarissen zijn, maar slechts ééne, aangegaan door den ondernemer met alle aandeelhouders. Deze zijn onderworpen aan dezelfde rechten en verplichtingen en vormen als het ware eene eenheid, waarmee de beheerende vennoot de commanditaire vennootschap aangaat.

De aandeelhouders zijn dan vennoot onder elkaar. Zij weten tengevolge van de uitgifte van aandeelen, dat er meer geldschieters zijn, hetgeen bij de gewone C. V. niet altijd het geval behoeft te zijn.

De commanditaire vennooten krijgen nu oogenschijnlijk dezelfde positie als aandeelhouders in eene naamlooze vennootschap; daarin bestaat echter geen aanleiding om aan te nemen, dat de gewone C. V. van karakter verandert door den aandeelenvorm, dat ze, zooals sommige schrijvers zich uitdrukken, naamloos wordt onder den verdichten titel van commanditaire vennootschap. Verschil blijft er, zooals we zien zullen, nog altijd bestaan, en wel een kenmerkend verschil.

III. De verhouding van de Commanditaire Vennootschap tegenover derden.

Ook hierin wordt mijns inziens door den aandeelenvorm geen verandering gebracht. De verhouding tusschen beheerende en commanditaire vennooten blijft eene interne.

Wel zal, tengevolge van de uitgifte van aandeelen, de vennootschap openbaar gemaakt worden, de inteekening op de aandeelen publiek kunnen zijn, de verhouding tusschen beheerende en commanditaire vennooten dus bekend raken.

Al deze verschijnselen zijn echter in rechte irrelevant, daar, zooals we later zullen zien, onze wet voor de oprichting van eene commanditaire vennootschap de openbaarheid niet voorschrijft. Is het nu toch gebeurd, dan heeft dit met het oog op de verhoudingen tusschen vennootschap en derden in rechte geen gevolg.

De aandeelhouders hebben met derden niets te maken; de crediteuren kunnen hen nooit aanspreken tot bijstorting van hun aandeel; dit recht komt alleen den beheerenden vennoot toe. De aandeelenvorm brengt hierin geene verandering. Derden hebben alleen te maken met den beheerenden vennoot, daar deze alleen handelt. Ook bij de commanditaire vennootschap op aandeelen, blijft hij de leider en eigenaar der zaak, en de aandeelhouder uitgesloten van het beheer op straffe van persoonlijk aansprakelijk te worden volgens art. 20 jto 21 Wetb. v. Kooph. Door de uitgifte van aandeelen aan toonder heeft men echter gemeend, dat deze bepaling krachteloos en illusoir zou worden gemaakt.

Hoe zou het immers mogelijk zijn, zoo redeneert men, den blanco-aandeelhouder te achterhalen, die zich met het beheer heeft ingelaten, daar het aandeel intusschen reeds door honderd handen kan zijn gegaan.

De latere houder is immers bij aandeelen aan toonder onbekend en zal het dus moeielijk te bewijzen zijn, wie art. 20 lid 2 heeft overtreden en dus naar art. 21 hoofdelijk voor het geheel aansprakelijk is.

Op dezen grond verklaarde Pardessus zich reeds tegen de aandeelen aan toonder bij eene C. V.

Ten onzent hebben zich verschillende schrijvers met deze vraag bezig gehouden en zijn tot verschillende conclusies gekomen.

Mr. van Nierop [1]) meent, dat het alleen aankomt op het bewijs, dat hij, die zich met het beheer inliet, op dat oogenblik aandeelhouder aan toonder was.

Hij erkent, dat dit bewijs wel moeielijk is, echter niet onmogelijk; alle bewijsmiddelen staan immers ten dienste.

Hierbij in aanmerking genomen, dat de uitsluiting zelf van het beheer niet behoort tot de essentie van het contract, daar dit eenvoudig door de wetgevers is opgenomen om bedrog te voorkomen, omdat derden in den waan zouden gebracht worden, dat, indien de commanditaris in het beheer was toegelaten, hij ook lid is der collectieve societeit, dan, zoo meent hij, is dit bezwaar niet afdoende, om de uitgifte van aandeelen aan toonder te verbieden bij eene C. V.

Mr. Cosman [2]) bestrijdt dit argument en komt tot de tegenovergestelde conclusie.

Vooreerst meent hij uit de bepalingen der wet af te leiden, dat de uitsluiting van het beheer wel tot de essentie van het contract behoort.

Wat echter het bewijs betreft, acht hij het wel mogelijk tot de kennis te komen, wie beheerd heeft, echter onmogelijk, of hij, die beheerde, werkelijk in het bezit was van aandeelen aan toonder, daar juist de schuldbekentenissen met de toonderclausule de eigenschap hebben

[1]) In Themis 1845, Deel VI pag. 39—63.

[2]) De Verbintenissen jegens toonder (pag. 222—237). — Proefschrift in 1863 te Utrecht verdedigd.

geen spoor achter te laten ter plaatse, waar ze gehuisvest hebben.

Mr. Binger [1]) op zijn beurt is het noch met Mr. van Nierop, noch met Mr. Cosman eens.

Met den eersten echter slechts in zooverre, dat volgens hem de uitsluiting van het beheer wel tot de essentie van het contract behoort.

Met den tweeden, omdat ook dát bewijs, waarvan hij spreekt, niet onmogelijk is.

En nu gaat het maar niet aan, zoo zegt hij, om uit de groote moeielijkheid om tot dat bewijs te komen, de conclusie te trekken, dat de bepaling van art. 20 lid 2 jto 21 illusoir kan gemaakt worden, dus aandeelen aan toonder niet toegelaten zijn.

Ook **Troplong** schijnt tot een dergelijke conclusie te komen, hetgeen blijkt uit de volgende woorden: „A la vérité, la création des actions au porteur peut affaiblir, sans détruire la prohibition de l'immixtion."

Wat mij zelf betreft, ik meen, dat het bezwaar absoluut fictief is.

Derden, waarmee de commanditaire vennoot, als blanco-aandeelhouder, gehandeld heeft, zullen nooit behoeven te bewijzen, dat hij op het oogenblik, toen hij beheerde, commanditaire vennoot was. Aangezien de verhouding tusschen beheerende en commanditaire vennooten een geheim karakter heeft, zal hij, die beheerde, zich nooit tegenover derden er op kunnen beroepen, dat hij geen commanditaire vennoot was; want dit gaat derden niet aan.

Er kan bewezen worden, wie beheerd heeft, en dit geven alle genoemde schrijvers toe, dus kan de bepaling

---

[1]) De Commanditaire Vennootschap op aandeelen pag. 77 en volgende.

van art. 20 lid 2 jto 21 niet ontdoken worden. De uitgifte van aandeelen aan toonder doet hier geen moeielijkheden ontstaan.

Derden spreken eenvoudig hem, die beheerd heeft, aan, en deze is volgens art. 21 hoofdelijk voor het geheel aansprakelijk.

Zoo zien we dus, dat in geen van de vermelde verhoudingen verandering wordt gebracht door de uitgifte van aandeelen en dat de commanditaire vennootschap haar juridiek karakter blijft behouden.

Nooit zal ze worden eene naamlooze vennootschap.

Tot eene dergelijke conclusie komt **Mr. de Pinto.** Men bedient zich echter van den commanditairen vorm naar zijne meening, *vooreerst* om zich te ontslaan van de verplichting om de koninklijke bewilliging te vragen;

ten tweede om de kosten en omslag der authentieke akte te vermijden;

en *ten derde* om de beperkende en belemmerende voorschriften der art. 38—55 Wetb. v. Kooph. te ontduiken.

Volgens hem moeten dus, zoo er aandeelen aan toonder uitgegeven worden door een commanditaire vennootschap, de bepalingen omtrent naamlooze vennootschappen worden toegepast.

Ik zie niet in, waarom men hierbij de koninklijke goedkeuring zou noodig hebben; van ontduiking dier bepaling is dus geen sprake.

Nergens staat immers geschreven, dat voor het oprichten

van eene aandeelenmaatschappij koninklijke bewilliging noodig is, dat het zelfs de conditio sine qua non zou zijn, zooals Mr. de Pinto zich uitdrukt.

Dat dit het geval is voor de aandeelen-maatschappij κατ' ἐξοχήν, de naamlooze vennootschap, is nog geen bewijs, dat het voor iedere aandeelen-maatschappij een vereischte is. Overigens zou zich dezelfde mogelijkheid voordoen, bij aandeelen op naam, en deze zijn volgens Mr. de Pinto toegelaten zonder koninklijke goedkeuring.

Nergens is dan ook een verbod te vinden, eene aandeelen-maatschappij op te richten zonder koninklijke goedkeuring. Wil men ze naamloos doen zijn, dan alleen is men aan dat wettelijk voorschrift om de koninklijke bewilliging te vragen gebonden.

Het zou ook een dwaasheid zijn voor de oprichting van eene commanditaire vennootschap met aandeelen de koninklijke bewilliging als vereischte te stellen; voor de gewone commanditaire vennootschap is het immers ook niet het geval, en de aandeelenvorm doet het karakter der vennootschap niet veranderen.

Het zou overigens ook een belemmering van de vrijheid van den handel zijn. De beheerende vennoot gaat immers alleen de verbintenissen met derden aan, hij is hoofdelijk voor het geheel aansprakelijk. De commanditaire verhouding is eene interne, eene zaak van vertrouwen; koninklijke bewilliging te vragen, zou eene ongerijmdheid zijn.

Zoo zegt ook Troplong (pag. 174 en 175):

„Dans la commandite le gouvernement ne pourrait intervenir sans gêner inutilement des opérations, qui doivent marcher avec liberté. Or, la responsabilité personelle des gérants remplace les garanties de l'ordonnance."

Gaarne geef ik Mr. de Pinto toe, dat alle ondernemingen, welke men op die wijze exploiteert, inderdaad ten minste evenzeer het onderwerp kunnen zijn van eene naamlooze vennootschap, maar dat men den commanditairen vorm kiest om zich van de verplichting te ontslaan om de koninklijke goedkeuring te vragen, dat meen ik den heer de Pinto te moeten bestrijden. Wat toch zien we in de praktijk?

C. V. op A. worden zeer weinig opgericht en komen sporadisch voor; naamlooze daarentegen rijzen als paddestoelen uit den grond; een bewijs dus, dat het niet zoo moeilijk is om die koninklijke bewilliging te verkrijgen.

Dat het commanditaire contract niet meer gekozen wordt, is volgens mij aan andere redenen toe te schrijven en wel ten eerste en hoofdzakelijk aan het feit, dat de beheerende vennooten hoofdelijk voor het geheel aansprakelijk zijn en ten tweede, omdat die associatievorm zoo weinig bekend is en men bij het enorme aantal naamlooze vennootschappen gemakkelijk in de gelegenheid is zijn geld vruchtbaar te plaatsen en rente te kweeken onder een kleine risico.

De vrees van Mr. de Pinto, dat het niet lang zou duren of wij zouden op onzen Nederlandschen bodem overgeplant zien alles, wat de Fransche quasi-commanditaire vennootschappen rampzaligs, onzedelijks en bedriegelijks opleverden, is dus ijdel gebleken.

Want ik geloof het tegendeel te mogen beweren, dat bijna alle bestaande commanditaire vennootschappen op aandeelen zich verheugen in een bloeiend bestaan, terwijl zoo'n massa naamlooze vennootschappen met hun koninklijke goedkeuring den ondergang zijn geweest voor menig

burger, die zijn kapitaaltje in zulke onderneming veilig en vruchtbaar achtte.

In dien geest liet zich ook de commissie van Rapporteurs over art. 20 van het ontwerp van 1871 uit. „De ervaring," zoo luidt haar verslag, „heeft tot dusverre niet geleerd, dat van deze soort van vennootschap hier te lande misbruik is gemaakt."

Wanneer men hierbij nu nog in aanmerking neemt het streven, dat er bij ons van alle kanten ontstaat [1]) om de koninklijke goedkeuring af te schaffen, daar juist het woord „**Koninklijk goedgekeurd**", dat, o zoo gemakkelijk wordt verkregen, de meeste luidjes zand in de oogen strooit en voor de oprichters dient als borstwering van waar achter het hun gemakkelijk valt hunne dikwijls waardelooze papieren in de maatschappij te slingeren, zonder dat ze zelf aan een tegenaanval bloot staan, dan ziet men, dat Mr. de Pinto's bezwaar, al was het in den tijd, toen hij het opwierp, van eenig gewicht, thans van alle belang is ontbloot. Zoowel de ontwerpen van 1871 en 1890, als de wetgevingen der vreemde landen, hebben de koninklijke goedkeuring als vereischte afgeschaft.

Mr. van Nierop, de eerste tegenstander van Mr. de Pinto, is het in zooverre met hem eens, dat eene C. V. op A. met een naamlooze gelijk staat, alleen wat betreft de geldschieters.

Voor de rest is er een hemelsbreed verschil tusschen beide associatievormen, zoodat de C. op A. daarom ook niet behoeft te voldoen aan de voorschriften voor de naamlooze.

Ook Mr. Kist (Deel IV pag. 288) en Mr. Tillman in

---

[1]) Zie bladz. 121 van mijn proefschrift.

zijn proefschrift komen tot dezelfde conclusie, dat nl. de overeenkomst blijft eene overeenkomst van vennootschap en wel van vennootschap en commandite. Ze is dus niet onderworpen aan de bepalingen omtrent naamlooze vennootschappen, want ze is niet naamloos maar heeft minstens één voor het geheel aansprakelijken vennoot.

Ook ik ben van meening, dat door den aandeelenvorm de gewone commanditaire vennootschap geene naamlooze wordt.

Oppervlakkig beschouwd zou men geneigd zijn ze voor eene naamlooze aan te zien. Ook de statuten bevatten gewoonlijk bepalingen ongeveer gelijk aan die, welke onze wetgever voor de naamlooze vennootschap gegeven heeft.

Het verschil tusschen beide soorten van Vennootschappen op aandeelen springt direct in het oog, als men slechts let op het hoofdkenmerk der Commanditaire Vennootschap, nl. dat altijd één persoon hoofdelijk voor het geheel aansprakelijk is, hetgeen wij bij de naamlooze missen. Ook de positie, die de aandeelhouders in beide soorten van vennootschappen innemen, is geheel verschillend.

Bij de naamlooze zijn ze de op den voorgrond tredende personen, zij beheeren door middel van door hen aangestelde directeuren, zij vormen onderling de vennootschap, die naar buiten optreedt, zij zijn, in vergadering vereenigd, de souvereine macht. Bij de C. V. op A. daarentegen hebben de aandeelhouders met het beheer niets te maken: zij zijn slechts geldschieters evenals bij de gewone commanditaire vennootschap.

Het verschil tusschen beiden drukt Troplong (pag. 430) met weinig woorden aldus zeer juist uit: „La société

anonyme est une véritable république élective, la commandite est plutôt une monarchie tempérée."

Eene zelfde uitspraak als ik hier uiteenzette vinden we bij Dr. Brinckman in zijn boek over Handelsrecht pag. 207: „Das Verhältniss der stillen Gesellschafter zu dem Complementar bleibt dasselbe, wenn Sie auch äusserlich als Aktionäre erscheinen; in der rechtlichen Natur des Vertrages und der Stellung des Inhabers des Gewerbebetriebes wird dadurch nichts geändert.

Alle Bestimmungen des Vertrages, welcher zwischen dem Complementar und den Commanditisten (die man durchaus nicht als Aktionäre betrachten darf) besteht, sind nach dem Wesen der Commanditgesellschaften auf zu fassen, auch wenn sie in ihrer äusseren Erscheinung in der Darstellung Dem entsprechen, was bei Actiengesellschaften gebräuchlich ist. Weder Dritten gegenüber darf eine solche Gesellschaft als Actiengesellschaft behandelt werden, noch darf Derjenige, welcher den Gesellschaftsbetrieb führt, in einer anderen Eigenschaft als der eines Complementars aufgefasst werden."

Ik kom dus tot de conclusie, dat bij ons eene commanditaire vennootschap zoowel met aandeelen op naam, als aan toonder is toegelaten. Geen van de opgeworpen bezwaren zijn volgens mij afdoende, om de uitgifte van aandeelen aan toonder bij een commanditaire vennootschap speciaal te verbieden.

Ook Mr. Nierstrasz in zijn proefschrift „De Commanditaire Vennootschap", in 1890 te Leiden door hem ver-

dedigd, laat zich aldus uit: „Wat er tegen het toelaten van blanco-aandeelen is in te brengen, begrijp ik niet. Dat zij veelal aanleiding zijn geweest tot schandelijke bedriegerijen moge waar zijn, aan den anderen kant mogen wij de uitgestrekte voordeelen, die zij voor den handel hebben afgeworpen, niet over het hoofd zien en bovendien, waar bedrog en oplichting het verkeer in gevaar brengen, is de wetgever daar, om door beperkende bepalingen dergelijke misbruiken te keeren."

De praktijk heeft het ook aldus opgevat: want de meeste hier opgerichte C. V. op A. bevatten in hunne statuten eene bepaling, dat aandeelen aan toonder uitgegeven kunnen worden. Wel wordt de uitgifte eenigszins beperkt, door dat er bijgevoegd is „mits volgestort", maar dit wordt gedaan met het oog op eventueele bijstortingen, daar het in zulke gevallen moeilijk, ja zelfs onmogelijk zou zijn de blanco-aandeelhouders te achterhalen; deze zullen zich, naarmate het in hun belang is, schuilhouden, zoodat er van eene bijstorting niets komt.

De bijvoeging is echter geen voorwaarde voor de uitgifte van blanco-aandeelen, zooals dit het geval is bij de naamlooze vennootschappen, waar de wetgever het in art. 41 voorschrijft.

De wetgevers der verschillende landen zijn dan ook van hun oorspronkelijk idee, om aandeelen aan toonder te verbieden, terug gekomen; allen zonder uitzondering laten ze toe, zelfs Engeland en Duitschland die zich het langst er tegen verzet hadden.

Ook het ontwerp van 1890 (waarover ik later zal spreken) verzet er zich niet meer tegen: art. 35 jo 56 luidt immers: „Geen aandeel kan aan toonder worden gesteld, zoolang niet het volle bedrag is gestort."

Alleen het ontwerp van 1871 meende de aandeelen aan toonder niet te mogen toelaten. „Want," zoo zegt de memorie van toelichting, „door dit toe te laten en geen verdere maatregelen te nemen, zou in het vervolg iedere vereeniging met aandeelen in blanco eenvoudig den commanditairen vorm hebben aan te nemen, om geheel vrij te zijn van de bepalingen, die dit ontwerp nopens de uitgifte van blanco-aandeelen voor de naamlooze vennootschap voorstelt. Ook maatschappijen, die andere wetsbepalingen voor de naamlooze vennootschap niet wilden naleven, zouden zich als commanditaire vennootschap vestigen."

Wat den ontwerpers aanleiding heeft gegeven tot het opnemen van een dergelijke bepaling is licht te gissen, nl. de afschrikwekkende voorbeelden, die de aandeelen aan toonder in Frankrijk hadden gegeven, waarover ik bij de geschiedenis der C. V. op A. daar te lande sprak. Niet ten onrechte werd dan ook door de Commissie van Rapporteurs het verbod van aandeelen aan toonder uit te geven, gelaakt. „Want aandeelen op naam," zoo luidt haar verslag, „gaven evengoed aanleiding tot de gevreesde ontduiking. Het verschil tusschen beide soorten aandeelen bestaat hierin, dat de aandeelen op naam minder verhandelbaar zijn, maar het is ongeraden de verhandelbaarheid te belemmeren door het verbod van aandeelen aan toonder. De ervaring heeft tot dusver niet geleerd, dat van deze soort van vennootschap hier te lande misbruik is gemaakt. Zijn actiën als de hier bedoelde nog niet populair, er bestaat voor den wetgever geen reden, om voor zooveel van hem afhangt, dien toestand te bestendigen."

Toen de C. V. op A. in de vergadering der Neder-

landsche juristenvereeniging ter sprake kwam, werd met algemeene stemmen de vraag, of de C. V. op A. uitdrukkelijk in de wet moest worden toegelaten, bevestigend beantwoord, terwijl Mr. Heemskerk zich in zijn praeadvies aldus uitdrukte: „Aandeelen aan toonder moeten formeel door de wet worden toegelaten, met eene bepaling in den geest van art. 41 Wetb. van Kooph. voor de niet volgefourneerde aandeelen. Zulk eene bepaling is wel niet zoo noodig als bij de naamlooze vennootschap (met het oog op den aansprakelijken vennoot), maar heeft toch haar nut ingeval van faillissement of ontbinding der vennootschap." Ook Mr. Binger, mede-praeadviseur, kwam tot dezelfde conclusie.

Ik hoop thans voldoende te hebben aangetoond:

1°. dat eene C. V. op A. rechtens is toegelaten. Het doel en het nut van de C. V. op A. is dan ook niet te loochenen; want die associatievorm is een middel voor den handel om gemakkelijk een aanzienlijk kapitaal voor het drijven eener onderneming bijeen te krijgen, zonder dat de handelsman of ondernemer gedwongen is als hoofd en aansprakelijk leider af te treden.

Door de uitgifte van aandeelen wordt gemakkelijk geld verkregen. Kleine kapitalisten kunnen met beperkt risico aan de onderneming participeeren en zullen spoediger hun geld afstaan.

Het voordeel boven naamlooze vennootschappen is niet alleen, dat een of meer personen individueel aansprakelijk zijn voor de vennootschapsschulden, — want het crediet van zulke vennootschappen zal wel meer gebaseerd zijn op den omvang van het commanditaire kapitaal — maar

het is hoofdzakelijk hierin gelegen, dat de beheerende vennooten bijna onafhankelijk en zelfstandig de vennootschap leiden en zonder vreemde inmenging van den kant der commanditaire vennooten, hun persoonlijk initiatief kunnen ten uitvoer brengen, al wordt het in de praktijk dan ook binnen de grenzen der contrôle van den raad van toezicht beperkt [1]).

Het voordeel boven de vennootschap onder firma is dit, dat een of meer personen aan eene onderneming, die een ander drijft, kunnen participeeren, met recht van aandeel in de winsten, zonder in de verliezen verder te dragen, dan voor het bedrag van hun aandeel.

De commandite op aandeelen blijve echter beperkt tot die ondernemingen, waartoe ze uit haren aard het best geschikt is, nl. tot zulke, die om tot grooter bloei te geraken naast het noodige kapitaal, behoeven de persoonlijke bekwaamheid en vertrouwen van een leider, die belang heeft bij de onderneming, er met zijn vermogen in geïnteresseerd is, ze met hart en ziel bestiert.

Die ondernemingen moeten echter niet van al te grooten omvang zijn, daar dan de persoonlijke aansprakelijkheid der beheerende vennooten tegenover het enorme bedrijfskapitaal en tegenover de verliezen, die zulke onderneming kan lijden, onmogelijk een waarborg kan zijn; evenals van de koninklijke goedkeuring zal dan van haar gezegd worden en terecht: „*het is een wassen neus*".

2°. dat de gewone commanditaire vennootschap niet van karakter verandert, door de verdeeling van haar kapitaal in aandeelen.

Het gevolg van deze conclusie is dus, dat naar ons

---

[1]) Zie ook in dien geest Troplong I, pag. 430.

hedendaagsch recht de C. V. op A. onderworpen is aan de bepalingen omtrent de gewone commandite, dus aan art. 19, 20 en 21 Wetb. v. Kooph.; waar deze te kort schieten zal het Burgerlijk Wetboek ons ter hulp komen en waar dit onvoldoende blijkt te zijn zullen de statuten, ingeval aanwezig, onze leidraad zijn.

Nooit zullen dus van toepassing zijn de bepalingen omtrent de naamlooze vennootschappen.

Daar echter onze bepalingen, wat betreft de vennootschap en commandite, zoo schraal zijn, zullen we de meeste belangrijke quaesties, die zich op dit gebied voordoen, geregeld vinden in de statuten, die tot voorbeeld voor hunne regeling, de bepalingen omtrent naamlooze vennootschappen in ons Wetboek van Kooph. neergelegd, waarschijnlijk genomen hebben.

In de vreemde wetgevingen, waar de C. V. op A. uitvoerig geregeld is, heeft ze ook het karakter der gewone commanditaire vennootschap behouden, behalve in Duitschland en België. Voor het gemak zijn de bepalingen omtrent de naamlooze vennootschappen mutatis mutandis er op van toepassing gebracht.

Zoolang dit bij ons niet is gebeurd, kunnen wij onze bepalingen omtrent de naamlooze vennootschappen nooit op de commanditaire op aandeelen toepassen.

Ook in Frankrijk, waar door het beroemde artikel 38 de C. V. op A. hare intrede in de wetgeving deed, was het duidelijk uitgedrukt in de woorden: „Sans aucune autre dérogation aux règles établies pour ce genre de société."

AFDEELING III.

Ik zal thans overgaan tot eene uitvoerige bespreking van de geheele inrichting van eene commanditaire vennootschap op aandeelen, zooals zij zich in de praktijk voordoet en tot voorbeeld nemen **de Commanditaire Vennootschap op aandeelen onder firma „de Venlosche Handelsbank".**

Aan de hand harer Statuten, die ik hier heb laten afdrukken, zal ik de verschillende quaesties nagaan.

De bepalingen, die we in ons Wetboek van Koophandel vinden, zijn, zooals ik reeds opmerkte, zeer weinig in aantal, en schetsen ons alleen de hoofdkenmerken. Ik zal niet langer hierbij blijven stil staan, vooral daar ik ze hier en daar in het voorafgaande gedeelte van mijn proefschrift besprak.

Alvorens een aanvang te maken met de behandeling der verschillende quaesties, wil ik dit nog even opmerken, dat de statuten door de contracteerende partijen kunnen opgemaakt worden, zooals zij willen, mits art. 14 van de wet houdende algemeene bepalingen van 15 Mei 1829 niet worde overtreden; ze mogen nl. niet aan wetten, die op de publieke orde of goede zeden betrekking hebben, hunne kracht ontnemen.

We zullen de verschillende bepalingen te toetsen hebben aan de algemeene beginselen van ons recht.

STATUTEN

DER

COMMANDITAIRE VENNOOTSCHAP

ONDER DE FIRMA

DE VENLOSCHE HANDELSBANK

GEVESTIGD TE VENLO.

Heden den_____ zijn voor ons J. S. H. B., Notaris te Venlo, verschenen:

ter eene zijde:

De Heeren:

H. G., koopman, wonende te Venlo, en

F. K., kassier, wonende te Luik, als hoofdelijk voor het geheel aansprakelijke vennooten; en ter andere zijde:

de Heeren:

_____

_____

_____

als vennooten bij wijze van geldschieting of *en commandite*, die onder de hierna volgende bepalingen hebben aangegaan eene vennootschap, onder de firma:

De Venlosche Handelsbank.

Artikel 1. Het kantoor der firma is gevestigd te Venlo. De *contractanten* ter eene zijn alleen met het geheele beheer belast en hoofdelijk voor het geheel aansprakelijke vennooten; die ter andere zijde of *en commandite* zijn in geen geval verder aansprakelijk dan voor het beloop der gelden, die

zij overeenkomstig art. 10 hebben gestort of hebben moeten storten op de aandeelen waarvoor zij bij deze akte hebben deelgenomen, zonder ooit tot teruggave van genoten winsten verplicht te zijn.

Art. 2. Om voor de Vennootschap verbindend te zijn moeten alle stukken, van haar uitgaande, door de beide vennooten met hunne gewone handteekening geteekend zijn, met vooropstelling van de woorden:

De Venlosche Handelsbank.

Stukken, die geene verbintenis inhouden, behoeven slechts de handteekening van eenen beheerenden vennoot met vooropstelling als even gezegd.

Zij mogen voor eigen rekening noch zelven, noch door tusschenkomst van anderen, noch gemeenschappelijk met anderen, noch in commissie handelingen verrichten, als bedoeld in art. 6 hiernavolgend, noch zich voor die handelingen tot borg stellen.

Art. 3. Onder goedkeuring der commissarissen zullen de beheerende vennooten voor 1 Februari aanstaande, een procuratiehouder aanstellen, die, wanneer een der beheerende vennooten tijdelijk mocht verhinderd zijn het beheer waar te nemen, dezen daarin zal vervangen.

Art. 4. Ieder der beheerende vennooten zal bij behoorlijke akte voorziening maken in zijne opvolging voor de gevallen van uittreden of overlijden; hierop is van toepassing de slotbepaling van art. 16.

In diezelfde gevallen is de uittredende beheerende vennoot, of zijn bij diens overlijden deszelfs erfgenamen, gerechtigd tot zijn aandeel in de winst en in het reservefonds, en gehouden tot diens aandeel in het verlies, volgens den over het jaar, waarin het uittreden of overlijden heeft plaats gegrepen, op te maken balans.

Het uittreden of overlijden van een of van beide der beheerende vennooten, of verandering in de samenstelling der firma, waarvan in dit geval bekendmaking in de wettige vormen zal plaats hebben, zal nimmer eenige wijziging teweegbrengen in de rechten der commanditaire vennooten, als zijnde door deze statuten onherroepelijk gewaarborgd.

Art. 5. De beheerende vennooten moeten hunne vaste woonplaats hebben te Venlo en ieder eigenaar zijn van ten minste *vijf en twintig* aandeelen van *fl* 500.—, die op hunnen naam moeten ingeschreven blijven en onvervreemdbaar zijn, zoolang zij die betrekking vervullen.

Indien een der beheerende vennooten of beide, hetzij gezamentlijk, hetzij ieder afzonderlijk, in strijd mochten handelen met de statuten, instructiën of besluiten der algemeene vergaderingen of van commissarissen, zullen laatst-

genoemden ten spoedigste eene algemeene vergadering beleggen, en zal desnoods de beheerende vennoot, wien het aangaat, krachtens een besluit van ten minste twee derde der stemmen van de zoowel af — als aanwezige vennooten, terstond daarna kunnen worden ontslagen, met benoeming van een ander in zijn plaats, onder wiens beheer met den anderen beheerenden vennoot de vennootschap op den bestaanden voet en desverkiezende ten name der bestaande firma zal worden voortgezet.

In geval van ontslag als voren verbeurt de ontslagene het door hem op zijne aandeelen gestorte kapitaal en alle aanspraak op eventueele winstverdeeling en op het reservefonds, onverminderd zijne gebondenheid voor alle verliezen door zijn toedoen aan de vennootschap berokkend, tot verhaal van welke de vennootschap recht van terughouding zal hebben op alle waarden van den ontslagene, bij de vennootschap berustende, of door dezen uit welken hoofde ook alsnog aan hem verschuldigd.

Art. 6. Het doel der vennootschap is in het algemeen: het uitoefenen van het *Bankiers-* en *Kassiersbedrijf*, alsmede van den *Commissiehandel* in den ruimsten zin, een en ander voor of met bankiers- en andere handelshuizen, publiekrechtelijke zoowel als commercieele, industrieele en andere corporatiën of bijzondere personen, en voorts in het bijzonder:

a. het openen van *Rekening-Courant* zoowel in het binnen- als buitenland;
b. het ontvangen van gelden *à Deposito;*
c. het geven van *Voorschotten* en *Credieten* onder verschillende vormen;
d. het *Beleenen* en *in Beleening geven* van binnen- en buitenlandsche schuldbrieven, pandbrieven, enz. en van niet aan het bederf onderhevige goederen, waren en koopmanschappen;
e. het verrichten van *Inkasseeringen* en doen van *Uitbetalingen* voor rekening van derden;
f. het *Koopen*, *Verkoopen* en *Disconteeren* van handelspapier;
g. het *In-* en *Verkoopen* van binnen- en buitenlandsche coupons, dividendbewijzen en muntspeciën;
h. het *Koopen* en *Verkoopen* van effecten en fondsen van allerlei aard;
i. het houden van *Geldelijk* en *Administratief* beheer voor bijzondere personen en genootschappen.

Alle de in dit artikel genoemde operatiën zullen bij voorkeur geschieden op den kortst mogelijken termijn, en in ieder geval met inachtneming van alle voorzorgsmaatregelen.

Het reservefonds en het overtollige kasgeld kan belegd worden in Neder-

landsche Staatsfondsen en in door den Staat gegarandeerde obligatiën Nederlandsche spoorwegen.

Het bedrag van de Deposito's kan ook belegd worden in andere eerste klas fondsen.

Beursspeculatiën zijn verboden.

Hypotheken neemt de vennootschap alleen voor eigene rekening tot dekking van vorderingen of tot zekerheid van een verleend crediet.

Voor te verleenen crediet kan crediet-hypotheek genomen worden.

Het is haar niet geoorloofd vaste goederen aan te koopen, dan alleen voor eigen gebruik, of tot belegging van het reservefonds.

Ook mogen aandeelen in deze vennootschap door haar voor eigen rekening niet worden aangekocht, tenzij tot dekking van bestaande vorderingen.

Art. 7. De vennootschap wordt aangegaan voor den tijd van dertig jaren, aanvang nemende den eersten Februari 1883 en alzoo eindigende den laatsten Januari 1913.

Ten minste één jaar voor het einde van dit tijdperk beslist de algemeene vergadering, op voorstel der beheerende vennooten, over de verlenging der vennootschap.

Art. 8. Het kapitaal der vennootschap is voorloopig bepaald op

Vijf honderd duizend gulden,

verdeeld in duizend onsplitsbare aandeelen, ieder groot vijfhonderd gulden.

Geene inschrijvingen voor aandeelen zijn voor de vennootschap verbindende, dan na goedkeuring van de beheerende vennooten en commissarissen.

Art. 9. Op voorstel van de beheerende vennooten kan door de algemeene vergadering het besluit worden genomen tot het vergrooten van het kapitaal.

De vennooten hebben de voorkeur, om voor het vermeerderd kapitaal in te schrijven in verhouding tot hun aandeel in het oorspronkelijk kapitaal.

Art. 10. Van het kapitaal wordt voorloopig 20 pCt. gestort.

De eerste storting zal plaats vinden van den 1 Februari 1883 tot 15 Februari daaropvolgende; voor latere stortingen dan 1 Februari 1883 wordt interest à 5 pCt. berekend.

De tijdstippen der verdere *verplichte* stortingen worden bij meerderheid van stemmen in eene algemeene vergadering vastgesteld, kunnen nimmer meer bedragen dan telkens 20 pCt. der aandeelen, en op geen korter termijn eischbaar zijn dan zes maanden, te rekenen van den dag waarop besluit genomen is.

De beheerende vennooten mogen op de aandeelen geene dan de verplichte

stortingen aannemen; andere stortingen worden op privaat rekening geboekt.

Art. 11. Zij die verzuimen de stortingen op de daarvoor vastgestelde tijden te voldoen, worden nogmaals daartoe aangemaand. Is de storting binnen twee maanden daarna niet geschied, dan hebben de beheerende vennooten de bevoegdheid, om òf den nalatige te vervolgen voor de verschuldigde stortingen, òf de stukken te realiseeren op de wijze door hen te bepalen.

De voordeelen komen ten bate der vennootschap; de nadeelen, kosten en renten ten nadeele van den nalatige.

Voor de verzuimde stortingen moet door den nalatige van af den voor de storting bepaalden dag worden vergoed rente, overeenkomstig den prolongatiekoers van het geld op den dag van het verzuim en minstens 5 pCt.

Art. 12. Zoodra het aan de beheerende vennooten of de commissarissen blijkt, dat met inbegrip van het reservefonds de verliezen 25 pCt van het gestorte kapitaal bedragen, zullen zij onverwijld eene vergadering der vennooten beleggen, ten einde te besluiten òf tot ontbinding der vennootschap òf tot nieuwe stortingen, òf tot wederaanvulling van het kapitaal, òf om de zaak met het verminderde kapitaal voort te zetten.

Art. 13. De aandeelen zijn doorloopend genummerd, door de beheerende vennooten en twee commissarissen geteekend, en voorzien van jaarlijksche bewijzen, waarop interest en dividend na aankondiging worden ontvangen.

Van elk aandeel wordt slechts één persoon als eigenaar erkend.

Volgefourneerde aandeelen moeten op verlangen van den gerechtigde en ten diens kosten aan toonder worden gesteld; niet volgefourneerde aandeelen moeten op naam zijn.

Het nemen of het bezit van één of meer aandeelen brengt van rechtswege mede onderwerping aan deze statuten en aan de besluiten der algemeene vergaderingen.

Art. 14. De overdracht van aandeelen op naam heeft plaats door aanteekening op dezelve en door inschrijving in de boeken der vennootschap op eene door den vennoot en den verkrijger geteekende verklaring.

De commanditaire vennoot stelt daartoe den in de plaats tredenden vennoot aan de beheerende vennooten voor, die bevoegd zijn de overschrijving zonder opgave van redenen te weigeren.

Bij de inschrijving van de overdracht in de boeken der vennootschap, is de voormalige vennoot van zijne verbintenissen jegens de vennootschap sedert den dag dier inschrijving ontslagen.

Wanneer, bij overlijden van eenen commanditairen vennoot, zijne erven of rechtverkrijgenden geen in de plaats tredenden vennoot voorstellen, of beheerende vennooten geen genoegen nemen met den voorgestelden persoon, of wanneer een commanditaire vennoot in staat van faillissement of kennelijk onvermogen geraakt, zijn de beheerende vennooten verplicht een commanditairen vennoot in zijne plaats te stellen, en dezen te beschouwen als gesubrogeerde, evenals had de vorige vennoot zijn aandeel aan den nieuwen verkrijger overdragen.

Deze subrogatie treedt niet in werking dan na den dag waarop de gesubrogeerde aan den vorigen vennoot of diens erfgenamen of rechthebbenden, blijkens daarvan aan de beheerende vennooten over te leggen kwitantie, zal hebben uitbetaald de door de beheerende vennooten te begrooten actueele waarde der alzoo opengevallen aandeelen.

Art. 15. De beheerende vennooten zijn bevoegd om, in de plaats van op welke wijze ook verloren geraakte aandeelen, ten koste van den rechthebbende, nieuwe aandeelen uit te reiken, met inachtneming der voorzorgsmaatregelen overeenkomstig de Wet van 30 Mei 1847 (Staatsbl. N°. 26), waarna de verloren geraakte aandeelen van rechtswege van onwaarde zijn.

Art. 16. Noch de commanditaire vennoot, noch diens erfgenamen, rechtverkrijgenden of schuldeischers zijn gerechtigd, onder welk voorwendsel ook, de verzegeling der goederen en waarde der vennootschap of derzelver scheiding, verdeeling of openbare verkoop te vorderen, of eindelijk op eenige wijze zich in het beheer der vennootschap te mengen; ter uitoefening hunner rechten hebben zij zich te gedragen naar deze statuten.

Art. 17. De commanditaire vennooten benoemen uit hun midden vijf commissarissen, met macht om deze vennooten waar en wanneer zulks noodig zal zijn te vertegenwoordigen, en al hetgeen daartoe vereischt zal worden te verrichten; zonder nochtans aan het bestuur der beheerende vennooten deel te nemen of aan eenige persoonlijke verantwoordelijkheid onderworpen te zijn.

De bevoegdheid der beheerende vennooten voor de handelingen omschreven in art. 4, art. 6, art. 7 al. 2, art. 8 al. 2 en 3, art. 9 al. 1, art. 10, 11, 12, 14 en 15, alsmede het voeren van procedures, wordt geregeld in de instructiën, vervat in het door de commissarissen met beheerende vennooten vast te stellen huishoudelijk reglement, waarin tevens zal worden bepaald, de wijze van het houden der gewone en andere vergaderingen van com-

missarissen met beheerende vennooten, gelijk mede der algemeene vergaderingen.

De commissarissen waken voor de trouwe naleving van de statuten en instructiën, zijn belast met het nazien der boeken en der kas, en kunnen ten allen tijde het overleggen van bescheiden en het geven van inlichtingen omtrent den stand der zaken eischen.

Telken jare treedt een der commissarissen volgens eenen door hen vast te stellen rooster af, ter gelegenheid van de algemeene vergadering bedoeld in art. 23 al. 3.

De aftredende is niet dadelijk herkiesbaar. Ingeval van vacature door overlijden of bedanken van een der commissarissen, zal daarin in de eerstopvolgende algemeene vergadering worden voorzien.

Ieder commissaris moet eigenaar zijn van ten minste *tien* aandeelen elk *fl.* 500,—, die op zijnen naam moeten ingeschreven blijven en onvervreemdbaar zijn zoolang hij die betrekking vervult.

Voor de eerste maal zijn tot commissaris benoemd de heeren:

_____,

_____,

_____,

_____ en

_____.

Art. 18. De beheerende vennooten en de commissarissen, hetzij met, hetzij zonder gemeenschappelijk overleg, of minstens tien der commanditaire vennooten, een vijfde van het kapitaal der vennootschap vertegenwoordigende en op schriftelijk verzoek met opgave van redenen, kunnen ten allen tijde eene algemeene vergadering doen beleggen.

Geen voorstel van de commanditaire vennooten komt in behandeling, dan wanneer het ten minste veertien dagen te voren schriftelijk aan de beheerende vennooten en de commissarissen is ingediend.

Alle voorstellen, in de vergadering aan de orde zijnde, worden, voor zoover de commissarissen niet anders zullen besluiten, gedrukt en gelijktijdig met de oproeping ter vergadering verzonden.

De beheerende vennooten zijn, behoudens wettige verhindering, verplicht bij alle vergaderingen tegenwoordig te zijn, ten einde omtrent den algemeenen stand der zaak alle zoodanige inlichtingen en opheldering te geven, als verlangd mochten worden; terwijl de beheerende vennooten de bijzonder-

heden aan niemand mogen openbaren dan aan commissarissen, die daaromtrent tot de stiptste geheimhouding verplicht zijn.

Art. 19. De algemeene vergaderingen worden, zonder onderscheid ten wiens verzoek deze moeten worden belegd, en behalve in de gevallen waarin de statuten daaromtrent andere bepalingen mochten bevatten, opgeroepen door de beheerende vennooten en gehouden te Venlo, nadat de vennooten bij circulaire brieven en door eene aankondiging in de, in art. 26 genoemde week- of dagbladen minstens veertien dagen vooraf zijn uitgenoodigd.

Die termijn kan in spoedeischende gevallen, ter beoordeeling van commissarissen, zoodanig worden verkort, als deze zullen goedvinden.

De voorzittende commissaris leidt de vergaderingen.

Art. 20. Alle besluiten van vennooten worden genomen met meerderheid der ter vergadering aanwezige stemmen, behalve in de gevallen waarin de statuten eene grootere meerderheid eischen.

Staken de stemmen, dan beslissen de beheerende vennooten en de voorzitter.

De in de algemeene vergaderingen genomen besluiten binden ook de afwezige vennooten.

Art. 21. Het stemrecht wordt uitgeoefend op de volgende wijze:

3	tot	5	aandeelen	geven	recht	op	1 stem.
6	„	10	„	„	„	„	2 stemmen.
11	„	15	„	„	„	„	3 „
16	„	20	„	„	„	„	4 „
21	„	25	„	„	„	„	5 „
26	en	meer	„	„	„	„	6 „

Niemand mag voor zichzelve meer dan zes stemmen uitbrengen.

Houders van één of twee aandeelen hebben geen recht van stemmen.

Het stemrecht kan ook door schriftelijk gelastigden, mits zelve vennooten zijnde, uitgeoefend worden.

Echter kunnen vertegenwoordigd worden handelshuizen door hunne procuratiehouders, vrouwen door hare mannen, minderjarigen en onder curateele gestelden door hunne voogden en curators, rechtspersonen door hunne wettige vertegenwoordigers.

De stemmen, waartoe men als gevolmachtigde of vertegenwoordiger van andere aandeelhouders is gerechtigd, kunnen evenmin het getal van zes te boven gaan, zoodat door denzelfden persoon uit eigen hoofde en namens

anderen, te zamen nooit meer dan *twaalf* stemmen kunnen worden uitgebracht.

Geen der beheerende vennooten noch der commissarissen mogen als gevolmachtigden bij de stemming optreden of mede stemmen in zaken, hen persoonlijk betreffende.

De stemming geschiedt mondeling, tenzij een tegenovergesteld voorstel gedaan, ondersteund worde door 20 stemmen; de stemming over personen is altijd geheim.

Art. 22. Houders van aandeelen aan toonder moeten, om ter vergadering te worden toegelaten, hunne aandeelen medebrengen, of die minstens vijf dagen vóór de vergadering in bewaring hebben gegeven aan het kantoor der vennootschap of op zoodanige andere plaatsen, als de beheerende vennooten zullen aanwijzen; de afgifte dier stukken geschiedt tegen een bewijs van ontvangst, waarop het aantal en de nummers zijn vermeld.

Art. 23. De boeken der vennootschap worden gesloten op 31 December van ieder jaar.

De balans en de winst- en verliesrekening worden met eene memorie van toelichting door de beheerende vennooten aan commissarissen aangeboden, uiterlijk één maand voor het houden der jaarlijksche algemeene vergadering, ten einde door deze, na vergelijking met de boeken en justificatoire bescheiden te worden onderzocht en vastgesteld.

Uiterlijk in den loop der maand Mei van ieder jaar wordt eene algemeene vergadering van vennooten gehouden, tot mededeeling der aldus vastgestelde balans, en winst- en verliesrekenining, en zulks nadat de commissarissen in die vergaderingen van hun onderzoek en bewind van zaken rapport zullen hebben uitgebracht.

De goedgekeurde rekening en verantwoording strekt den beheerenden vennooten tot décharge voor het gedurende het afgeloopen jaar gehouden beheer.

Art. 24. Jaarlijks wordt aan de commanditaire vennooten een interest van 5 pCt. over het op de aandeelen gestorte kapitaal uitbetaald, in een jaarlijkschen termijn, vervallende 15 Januari van ieder jaar, wanneer althans die interest kan worden gevonden uit de winst en het reservefonds.

Het op ieder aandeel verkregen winstdividend, vastgesteld in de jaarlijksche algemeene vergadering, wordt uitbetaald op 15 Juli van ieder jaar.

Het bedrag van het winstdividend wordt in een der dag- of weekbladen volgens art. 26 bekend gemaakt.

De interesten en dividenden, welke niet binnen vijf jaar na evengemelde aankondiging door de gerechtigden zijn in ontvangst genomen, vervallen ten bate van het reservefonds.

Art. 25. De winst bestaat uit alle inkomsten en opbrengsten, na aftrek van alle lasten, kosten en verliezen. Onder de kosten zijn begrepen twee duizend gulden als vaste jaarwedde voor den heer K., uit het overschietende worden vooreerst de interesten betaald, en van het alsdan overblijvende:

10 pCt aan het reservefonds,
35 „ „ den heer H. G.,
15 „ „ „ „ Fr. K.,
10 „ „ de commissarissen,
30 „ „ de Commanditaire vennooten, in verhouding tot hun verplicht gestort kapitaal.

Zoolang het reservefonds 25 pCt. van het gestorte kapitaal bedraagt, wordt er uit de winst niet meer bijgevoegd, en wordt het aandeel in de winst van de commanditaire vennooten met het aanvankelijk voor het reservefonds bestemde verhoogd.

De verliezen in een jaar geleden, worden in de eerste plaats uit het reservefonds gedekt; de daardoor aan dat fonds veroorzaakte vermindering wordt aangezuiverd uit de eerstvolgende winsten boven de 5 pCt.

Art. 26. De beheerende vennooten zijn verplicht ten minste eenmaal 's jaars den stand der hoofdrekeningen publiek te maken in de Venlosche bladen, en zoodanige andere dag- of weekbladen als zij noodig oordeelen.

Art. 27. In geval van ontbinding der vennootschap, zal de liquidatie geschieden door de beheerende vennooten, of door zoodanige andere personen en op zoodanige wijze als in eene daartoe belegde algemeene vergadering zal worden bepaald.

De boeken en papieren der ontbonden vennootschap verblijven bij dengene, welke daartoe door de algemeene vergadering zal worden aangewezen, behoudens diens verplichting, om de vennooten en hunne rechtverkrijgenden ten allen tijde den vrijen toegang tot dezelve te verschaffen.

Art. 28. De beschikbare goederen en gelden der ontbonden vennootschap zullen, na afbetaling der schulden, vóór alles worden aangewend om de aandeelen der vennootschap te rembourseeren, waarna de zuivere winsten in twee gelijke deelen tusschen de aandeelhouders en de beheerende vennooten zullen worden verdeeld.

De beheerende vennooten verdeelen hun aandeel in verhouding van hunne jaarlijksche winstbedeeling volgens art. 25.

Art. 29. De statuten mogen niet worden veranderd, gewijzigd of aangevuld, dan in gemeenschappelijk overleg van commissarissen met beheerende vennooten, en na goedkeuring van ten minste twee derden der in de daartoe bijeengeroepen algemeene vergadering uitgebrachte stemmen.

Art. 30. Alle geschillen, welke tusschen de beheerende en de commanditaire vennooten mochten ontstaan, zullen in het eerste en hoogste ressort beslist worden door drie scheidsmannen, die door den bevoegden rechter zullen worden benoemd, om naar de regelen des rechts in het hoogste ressort uitspraak te doen.

De beheerende vennooten, de commissarissen en de commanditaire vennootschap kiezen in alle zaken, de vennootschap betreffende, domicilie ten kantore der vennootschap.

In de eerste plaats **de oprichting.**

In de wetgevingen der verschillende landen, waarvan ik in het eerste hoofdstuk met een enkel woord melding maakte, zijn voor de oprichting eener C. V. op A. een aantal vereischten gesteld.

Die vereischten zijn over het algemeen in beginsel dezelfde, al wijken ze in deze en gene bepalingen, die echter van ondergeschikt belang zijn, van elkander af.

Ze komen in hoofdzaak hierop neer: er wordt vereischt een akte van oprichting van bepaalden inhoud, ten overstaan van een openbaar ambtenaar te verlijden. Die akte wordt ingeschreven in een register, terwijl aan de leden van den raad van toezicht is opgedragen om te onderzoeken of aan de verschillende formaliteiten is voldaan.

In andere landen, bijv. in Italië, is dit onderzoek op-

gedragen aan eene handelsrechtbank en eerst daarna wordt ze ingeschreven. Overal is de preventieve goedkeuring der regeering achterwege gelaten.

Eene bepaling, dat er een bepaald aantal deelnemers moet zijn om eene C. V. op A. op te richten, vinden we in Engeland en in België.

Volgens ons hedendaagsch Nederlandsch recht is de oprichting geheel en al vrijgelaten.

Partijen zijn dus vrij te contracteeren zooals zij willen, schriftelijk of mondeling, bij authentieke of bij onderhandsche akte. Gewoonlijk zullen partijen de commanditaire vennootschap aangaan bij notarieele akte, [1]) om zoodoende het bestaan der vennootschap te kunnen bewijzen, al is dit volgens 1935 B. W. en 1[b] Wetboek van Koophandel ook door getuigen mogelijk.

Volgens Kist zal zoowel voor de gewone commandite als voor die bij aandeelen eene schriftelijke oprichting meer nut hebben, ja zal die op aandeelen wel nooit anders dan schriftelijk kunnen worden aangegaan.

Ook over **openbaarheid** [2]) zwijgt onze wet.

In de Code de Commerce was voor de commanditaire vennootschappen de openbaarheid gebiedend voorgeschreven in art. 39: „Les sociétés en nom collectif ou en commandite doivent être constatées par des actes publics,

---

[1]) Zie de aangehaalde statuten.

[2]) Men zie hierover de rede, uitgesproken door mijnen geachten Promotor op de vergadering van de Notariecle Vereeniging te Amsterdam, op 23 April 1904 R. M. 1904, pag. 405—426.

etc." waarvan de inschrijving in art. 42 werd bevolen. Ook dit artikel nam onze wetgever niet over en mijns inziens terecht. Dit strookt geheel en al met het karakter der commanditaire Vennootschap, zooals ik het in de voorgaande afdeelingen schetste.

De commanditaire vennootschap ziet immers op de interne verhouding tusschen beheerende en commanditaire Vennooten; de Vennootschap treedt niet als zoodanig naar buiten op.

De wetgever heeft het dan ook aldus opgevat en is van het standpunt uitgegaan, dat men ze niet behoorde openbaar te maken.

Bij de geschiedenis van de commanditaire Vennootschap in Frankrijk hebben wij gezien, hoe dit artikel in den Code de Commerce werd opgenomen, om nl. aan de eischen der praktijk te voldoen.

Aan dat beginsel van openbaarheid is in alle vreemde wetgevingen vastgehouden en werd daarin de grootste waarborg gezien.

Ook het ontwerp van 1890 is dien weg ingeslagen en schrijft openbaarheid voor (art. 32 jto 52).

Zoolang echter dit ontwerp of een ander niet tot wet wordt verheven, is de openbaarheid niet voorgeschreven en aan den vrijen wil van partijen overgelaten of zij de vennootschap willen bekend maken ja dan neen.

Aan het feit der openbaarmaking zelf wordt in 't algemeen geen rechtsgevolg vastgeknoopt; in enkele gevallen, die hier niet van toepassing zijn, schrijft de wetgever ze gebiedend voor.

Is nu toch de Commanditaire Vennootschap openbaar gemaakt, dan is dit rechtens irrelevant en verandert niets in haar karakter. Bestaat er echter tusschen de beheerende

vennooten eene vennootschap onder firma, dan is het zonneklaar, dat hiervoor de bepalingen omtrent oprichting en inschrijving gelden. Echter dit heeft verder niets met de verhouding tusschen hen en de commanditaire vennooten te maken. Een voorbeeld hiervan bieden ons de aangehaalde statuten.

Dat er eene commanditaire verhouding bestaat, wordt daar bekend gemaakt.

De namen der commanditaire vennooten worden echter niet genoemd. Dit is dan ook niet noodig en is aldus door den Hoogen Raad bij arrest van 23 Mei 1884 beslist: [1]) „De namen der commanditaire vennooten", zoo luidt eene overweging, „behoeven niet in de akte van oprichting worden genoemd, omdat die namen als voor derden van geen belang, verzwegen kunnen worden en partijen het recht hebben zoodanige vennootschappen aan te gaan zonder hunne namen te noemen."

Zoo luiden dan ook de Statuten der Twentsche Bankvereeniging. De akte is verleden tusschen **B. W. B.**, **H. E. R.**, **Mr. B. W. B.** en **J. H. W.**, hoofdelijk voor het geheel aansprakelijke vennooten als contractanten ter eener en commanditaire vennooten als contractanten ter andere zijde.

Voor het crediet der vennootschap zou het van belang kunnen zijn, dat de namen wel bekend waren. Deze zullen echter, juist door de uitgifte van aandeelen, dikwijls veranderen, soms vermeerderen. Ook daarom is 't onnoodig ze te vermelden en strookt het volkomen met het geheime karakter der Commanditaire Vennootschap en met de geschiedenis; we zagen immers dat die associatievorm

---

[1]) W. v. h. R. 5057.

juist werd gekozen om aan een bedrijf te kunnen participeeren zonder bekend te raken.

In de tweede plaats een enkel woord over de **aandeelen.**

Ofschoon de wetgever hier en daar het woord aandeel gebruikt, vindt men nergens uitgedrukt, wat eigenlijk een aandeel is.

Hieronder verstaat men:

1°. Een ideëel gedeelte van het kapitaal; dit is in meer zulke gedeelten van gelijke of ongelijke grootte verdeeld. Gewoonlijk zijn ze echter even groot.

Neemt men nu zoo'n aandeel, dan treedt men in de vennootschappelijke verhouding; men wordt vennoot en zou men het aandeel kunnen noemen:

2°. het lidmaatschapsrecht.

Die aandeelen worden in een of anderen vorm uitgegeven; gewoonlijk een stuk papier. De derde beteekenis is dan

3°. aandeelbewijs — bewijs van deelneming in het kapitaal [1]).

Voor die aandeelen geeft de wetgever geen algemeene bepalingen.

Wel vinden we bij de naamlooze vennootschap enkele voorschriften, die echter niet op de C. V. op A. behoeven te worden toegepast, daar de bepalingen omtrent de naamlooze vennootschappen niet op haar van toepassing zijn.

De wetgevers in vreemde landen hebben hieraan groote zorg besteed, daar juist de aandeelen aanleiding gaven

---

[1]) Kist, Handelsrecht III, pag. 282, duidt ze aldus aan: „aandeelen of actiën in eene vennootschap zijn evenmatige deelen van een gemeenschappelijk vermogen, waarvoor schriftelijke bewijzen zijn afgegeven.

tot de bedriegerijen, zwendelarijen en oplichterijen, waarover ik in het eerste hoofdstuk sprak.

Zoo meenden die wetgevers het minimum bedrag te moeten vaststellen, de onsplitsbaarheid te moeten voorschrijven, te bepalen, hoeveel er moest gestort worden, voordat zij verhandelbaar zijn, etc. Hoe moeielijk het was hier de juiste voorschriften te vinden, bewijzen de talrijke wijzigingen hierin aangebracht.

Bij ons staat het aan partijen volkomen vrij de aandeelen te regelen, zooals zij willen en zullen zij dit doen, zooals hun het best en het voordeeligst voor de onderneming voorkomt, (zie art. 8 en 13 der aangehaalde statuten).

Wat is nu het gevolg van het nemen van een aandeel in eene commanditaire vennootschap?

Hij, die een aandeel neemt, wordt commanditaire vennoot. Hij onderwerpt zich daardoor aan de verplichtingen, die uit het vennootschapsrecht voortvloeien, maar verkrijgt tevens de rechten, daaraan verbonden.

Het aandeel zelf representeert een gedeelte van het vermogen der vennootschap.

De aandeelhouder is medeëigenaar van het vermogen der vennootschap, dus zoowel van de roerende als de onroerende goederen. Le droit des actionnaires a sans doute pour première origine la copropriété des mises, zegt Troplong.

Het recht van medeeigendom wordt echter eerst bij ontbinding van de vennootschap gerealiseerd — dus niet als 't aandeel op een ander overgaat, want op den opvolgenden verkrijger gaat 't recht van medeeigendom over.

In zeker opzicht wordt de aandeelhouder ook schuldeischer; nl. hij heeft een recht op de uitkeering der winsten, en bij verdeeling op het eventueele saldo.

Hij staat echter niet op eene lijn met andere crediteuren [1]), want hij is tevens vennoot, dus medeeigenaar. Zonder het recht van medeeigendom zou het aandeel zijn, une simple créance, au lieu d'une part dans la société, *pars societatis*, zooals Troplong zich uitdrukt.

De aandeelhouder is dus in sommige opzichten schuldeischer, in andere medeeigenaar; zoo drukken zich ook Lyon Caen et Renault uit in hun Précis de droit commercial I, pag 185: „L'action n'est pas une simple créance, car chaque actionnaire devient lors de la dissolution de la société, copropriétaire du fonds social, dont il vient prendre part; ce n'est pas seulement un droit de propriété, puisque chaque actionnaire est créancier de la société pour la part, qui lui revient dans les benefices. Le mieux est donc de dire, que l'action est à certains égards un droit de créance, à certains autres un droit de propriété."

Het voordeel van de uitgifte van aandeelen, is de verhandelbaarheid, de gemakkelijke overdracht van het lidmaatschap aan een ander [2]).

Dit gebeurt door de overdracht van het aandeel zelf.

Het is hierbij, dat ik een enkel oogenblik wensch stil te staan.

De aandeelen kunnen op naam luiden, maar ook aan toonder gesteld zijn.

---

[1]) Dit komt vooral uit het bij het faillissement der beheerende vennooten — zie pag. 113 van mijn proefschrift.

[2]) L'un des principaux avantages de cette création des titres négociables, c'est de permettre aux associés de céder leurs droits facilement et sans frais et de mettre en circulation des valeurs, qui autrement resteraient en dehors du mouvement industriel. (Troplong I, pag. 149.)

De wet kent beide soorten, en beide zijn, zooals we zagen, bij de commanditaire vennootschap toegelaten. Voor beiden is de manier van overdracht verschillend. Wat de aandeelen aan toonder betreft, dit baart geen moeielijkheid, daar ze van hand tot hand kunnen overgaan door simple overgave.

Anders echter is het gesteld met de overdracht van aandeelen op naam.

Hierover vinden we verschillende bepalingen.

Vooreerst art. 42 Wetb. van Koophandel omtrent de naamlooze vennootschappen, hetwelk luidt:

„Bij de *akte* wordt bepaald op welke wijze de overdracht geschiedt van actiën of aandeelen, op naam staande: zij kan plaats hebben door eene verklaring van den vennoot en den verkrijger aan de bestuurders beteekend, of door eene gelijke verklaring, in de boeken der vennootschap ingeschreven en door of van wege beiden geteekend."

De wetgever laat dus de regeling der overdracht aan de samenstellers der akte over. Heeft deze het niet geregeld, dan geeft hij te kiezen tusschen twee methoden.

Helaas is deze bepaling niet van toepassing op de C. V. op A.

Wel hebben de meeste statuten naar dit voorbeeld de overdracht geregeld, (zie art. 14 der aangehaalde statuten).

Over de overdracht van aandeelen op naam in het algemeen spreekt onze wetgever in het B. W.; nl. onder den titel over de wijzen van eigendomsverkrijging, in de artikelen 668, 669, 670.

Art. 668 (lid 1 en 2) spreekt in het algemeen over de levering van schuldvorderingen, die niet aan toonder luiden en andere onlichamelijke zaken. De aandeelen op

naam zijn onder de tweede categorie te rangschikken.

„De levering geschiedt dan," zoo luidt het artikel, „door middel van eene authentieke of onderhandsche akte, waarbij de rechten op die voorwerpen aan een ander worden overgedragen.

Die overdracht heeft ten aanzien van den schuldenaar geen gevolg, dan van af het oogenblik, dat dezelve aan hem is beteekend geworden, of dat hij de overdracht schriftelijk heeft aangenomen of erkend."

Art. 669 lid 2 spreekt meer in het bijzonder van aandeelen op naam in maatschappijen. De overdracht daarvan geschiedt overeenkomstig derzelver statuten, en bij gebreke van bepalingen daaromtrent, op de wijze als bij het Wetboek van Koophandel op dat stuk is voorgeschreven.

De vraag is dus: hoe moet de overdracht geschieden van aandeelen op naam bij een C. V.; volgens art. 668 lid 1 en 2 of volgens art. 669? Of is hier soms art. 670 van toepassing, volgens hetwelk art. 668 geen inbreuk mag maken op de wetten en gebruiken in zaken van koophandel, zoodat we bij gebreke van wettelijke bepalingen de gebruiken moeten nagaan?

Mr. Binger [1]) komt tot de conclusie, dat art. 668 lid 1 en 2 hier moet worden toegepast, omdat art. 669 lid 2 alleen betrekking heeft op naamlooze vennootschappen en art. 670 het oog heeft op het eigenlijk gezegde handelspapier, zooals wissel, cognossement enz. enz., zoodat het niet tot genoemde aandeelen kan worden uitgebreid.

„Wat de beteekening of aanneming betreft, die aan de mede-aandeelhouders en aan den eigenaar van het

---

[1]) De Commanditaire Vennootschap bij aandeelen, pag. 70 en vgl.

bedrijf zou moeten geschieden, zou de overeenkomst, waarbij de C. V. op A. wordt opgericht, bepalingen kunnen bevatten om dat op de meest eenvoudige wijze te doen."

De praktijk schijnt eene andere meening te zijn toegedaan — en, was de redeneering van Mr. Binger de eenige juiste, dan zouden de gedane overdrachten van aandeelen op naam bij de bestaande C. V. op A. onwettig zijn.

Mij schijnt het toe, dat de bewering van Mr. Binger onjuist is en dat we art. 669 hebben toe te passen, zoodat de overdracht kan geregeld worden in de statuten, zooals de samenstellers dit goedvinden. Zoo schijnen de makers der aangehaalde statuten het dan ook opgevat te hebben.

Volgens Mr. Binger heeft dat artikel *alleen* betrekking op naamlooze vennootschappen, hetgeen hem duidelijk is uit de bewoordingen van het artikel.

Ik meen, dat zulke interpretatie te eng is. Als de wetgever hier alleen bedoeld had naamlooze vennootschappen, dan zou de bepaling overbodig zijn, daar zij juist hetzelfde inhoudt als art. 42 Wetboek van Koophandel.

En verder, waarom gebruikt hij dan het ruime woord „maatschappijen"? Dat hem misschien alleen de naamlooze vennootschappen meer speciaal voor de oogen stonden, omdat de C. V. op A. niet bekend waren, dat is mogelijk, maar dat is nog geen bewijs, dat men de laatste soort nu niet onder art. 669 kan brengen.

Het woord maatschappij omvat volgens mij beiden, zoowel naamlooze als commanditaire vennootschappen op aandeelen.

Dat het woord maatschappij hier een ruimere strekking heeft, is ook de meening van Diephuis, deel VI, 104, waar hij zich aldus uitdrukt:

„Bij art. 669*b* hebben we bepaaldelijk te denken aan art. 42 Wetboek van Koophandel, maar de bepaling van 669*b* stelt ook buiten twijfel, dat die bepaling ook geldt voor aandeelen in maatschappijen, die vreemd zijn aan al wat de wet tot den handel brengt."

In art. 567[4] gebruikt de wetgever ook het woord „maatschappij" in zeer ruime beteekenis; waarom niet hetzelfde aan te nemen van art. 669 lid 2?

Heel anders wordt de quaestie, als de statuten er niets over bepalen. Dan moet de overdracht dus volgens art. 669 lid 2 geschieden op de wijze, bij het Wetboek van Koophandel **op dat stuk** voorgeschreven.

Deze laatste alinea is nu volgens mij voor tweeërlei uitlegging vatbaar. Men kan aldus redeneeren:

De enkele bepaling, die het Wetboek van Koophandel **op dit stuk** bevat — dus zoo algemeen mogelijk uitgedrukt — is art. 42; ergo is deze bepaling op alle maatschappijen, waarin aandeelen op naam voorkomen, van toepassing.

Van den anderen kant kan men zeggen: ons Wetboek van Koophandel regelt de C. V. op A. niet; **op dat stuk** (thans in engen zin) is dus niets voorgeschreven, en is art. 668 lid 1 en 2 van het Burgerlijk Wetboek van toepassing.

Ik, intusschen, zou geneigd zijn met de eerste opvatting mee te gaan. De tweede is bovendien omslachtig en belemmerend voor den handel, vooral, omdat juist de aandeelenvorm gekozen wordt wegens hunne gemakkelijke verhandelbaarheid.

Bij eene enge interpretatie van art. 669 kan ik mij onmogelijk neerleggen.

Was art. 669 niet geschreven, dan nog zou art. 670

te hulp komen, zoodat ik in tegenstelling met Mr. Binger tot de conclusie kom, dat de overdracht van aandeelen op naam bij de C. V. op A. nooit geschiedt volgens art. 668 lid 1 en 2, maar het aan de samenstellers van de statuten vrij staat eene meer gemakkelijke manier te kiezen.

De overdracht van de aandeelen op naam is in de vreemde wetgevingen op verschillende wijze geregeld.

De Fransche wet schrijft geene wijze voor.

De Belgische wet zegt, dat „la cession de l'action nominative s'opère par une declaration de transfert, inscrite sur le régistre des actions, qui est tenu au siége social. La déclaration de transfert doît être datée et signée par le cédant et le cessionaire ou par leurs fondés de pouvoir". (art. 37). Volgens de Duitsche wet (§ 222) geschiedt de overdracht zonder toestemming van de vennootschap, mits in de „Gesellschaftsvertrag" niet het tegendeel is uitgedrukt. Ze heeft plaats door endossement evenals bij een wissel.

De overdracht is dan, onder overlegging van het aandeel en van het bewijs der overdracht, aan de vennootschap te melden en in het aandeelenboek op te teekenen.

Ook in Italië geschiedt ze door eene verklaring, in het aandeelenboek in te schrijven door beide partijen of hunne gevolmachtigden geteekend.

Hoe de ontwerpen van 1871 en 1890 er over gedacht hebben, hierop kom ik nader terug.

Het gevolg van de overdracht van een aandeel is, dat

hij, aan wien het aandeel is overgedragen, dezelfde rechten en verplichtingen heeft als zijn voorganger. Dit is vooral van belang met het oog op de verdere stortingen.

Art. 33 Wetb. van Koophandel bevat hieromtrent eene bepaling, nl. dat de oorspronkelijke vennoot tot de storting van het verschuldigde aan de vennootschap verbonden blijft, ten ware hij van alle verdere verantwoordelijkheid door de bestuurders is ontslagen en deze zich met den nieuwen verkrijger hebben tevreden gesteld.

Bij de C. V. op A. vinden wij een dergelijke bepaling niet en hangt het dus af van de regeling der statuten, welke aansprakelijkheid voor den oorspronkelijken eigenaar blijft bestaan, (zie art. 14 j^to^ art. 11 der aangehaalde statuten).

Eene andere quaestie, die bij de aandeelen nog al moeielijkheden baart, is die der **stortingen**.

Gewoonlijk wordt bij de uitgifte van aandeelen nooit direct alles gestort, maar hebben er verschillende stortingen plaats, hetgeen de wetgever dan ook veronderstelt in art. 43 Wetboek van Koophandel, waar hij zegt:

„Indien het volle bedrag van zoodanige actie of aandeel niet is gestort, blijft de oorspronkelijke vennoot tot de storting van het verschuldigde aan de vennootschap verbonden etc."

Noch bij de bepalingen omtrent de commanditaire vennootschap, noch in het Burgerlijk Wetboek wordt over zulke stortingen gesproken, zoodat ook hier weer partijen vrij zijn te bepalen, wat zij willen en zullen de statuten ons tot leidraad moeten strekken.

Zoo zijn er bijvoorbeeld volgens art. 10 der aangehaalde

statuten op een aandeel van 500 gulden meerdere stortingen verondersteld. Er wordt voorloopig 20 % van het kapitaal gestort, en bij de verdere stortingen nooit meer dan 20 % der aandeelen.

Wat wil nu zeggen: Er worden aandeelen uitgegeven van 500 gulden, waarop om te beginnen 100 gulden gestort worden?

Hiermee is bedoeld, dat hij, die de aandeelen uitgeeft, dus die geld komt vragen, nooit meer zal vragen, dan het bedrag der aandeelen, maar voorloopig met een vijfde gedeelte van ieder aandeel voldoende heeft om de zaak te beginnen.

Hij, die het aandeel neemt, verbindt zich eo facto tot het betalen van een maximum van 500 gulden, waarvan hij direct $^1/_5$ zal voldoen.

Bij eventueele uitbreiding der zaak, of ingeval van nood, zal de beheerende vennoot de rest of ten minste een gedeelte er van bij vragen; zoo zijn bijv. in geval van faillissement de commanditaire vennooten verplicht zooveel bij te storten als noodig is, echter nooit meer dan het bedrag der genomen aandeelen.

Dit wordt met andere woorden gezegd in art. 20 lid 3 Wetb. v. Kooph., waar de aansprakelijkheid wordt geregeld. „Hij" (de commanditaire vennoot), zoo luidt het artikel, „draagt niet verder in de schade, dan ten beloope der gelden, welke hij in de vennootschap *heeft ingebracht* of *heeft moeten inbrengen*, zonder dat hij immer tot teruggave van genoten winsten verplicht zij," en tevens in art. 1662 B. W.: „Ieder vennoot is aan de maatschap verschuldigd, *al hetgeen hij beloofd heeft* daarin te zullen brengen."

Nu vinden wij echter in sommige statuten eene clausule

opgenomen, dat de verdere stortingen slechts kunnen worden opgevraagd met toestemming der commanditarissen, of zooals art. 10 lid 3 der aangehaalde statuten het uitdrukt: „de tijdstippen der verdere *verplichte* stortingen worden bij meerderheid van stemmen in eene algemeene vergadering vastgesteld."

Het gevolg van die clausule is, dat in geval van faillissement der beheerende vennooten, of ingeval van uitbreiding der zaak, als er bijstorting wordt gevraagd, de commanditaire vennooten gewoon kunnen zeggen: „We geven u niet, want we vinden zulks niet het juiste tijdstip."

De vraag is thans, welke kracht men aan zulke clausule moet toekennen.

Eigenlijk is die clausule een onding en regelrecht in strijd met het karakter van een aandeel van 500 gld. Want door het nemen van zulk een aandeel verbindt men zich 500 gld. te storten, maar tegelijkertijd komt men overeen, dat men misschien nooit meer zal geven dan 100 gld., want als aandeelhouder behoudt men zich het recht vóór over de verdere stortingen te beslissen. De verplichting dus, die men op zich nam door het nemen van een aandeel van 500 gld., wordt door de clausule geheel illusoir gemaakt.

Aangezien men echter overeenkomsten aan kan gaan, in strijd met de oorspronkelijke, zooals art. 1910 B. W. veronderstelt, zal ook zulke clausule tusschen partijen geldig kunnen gemaakt worden. Ze zal echter slechts van kracht zijn, zoolang ze betrekking heeft op de interne verhoudingen der partijen.

Zoo zullen de geldschieters zich op de clausule kunnen beroepen, wanneer de beheerende vennooten bijstorting

vragen voor eventueele uitbreiding der zaak of iets dergelijks. Dus niet in alle gevallen zal de clausule werking hebben. Want met welk doel worden dan aandeelen van 500 gld. uitgegeven, als ik door die clausule de mogelijkheid kan scheppen, dat ik nooit meer dan 100 gld. kan verliezen?

Als dat de bedoeling was, waarom dan geen aandeelen uitgegeven van 100 gld., die direct volgestort worden?

Bij eventueele uitbreiding der zaak zou er desnoods eene nieuwe serie kunnen uitgegeven worden; van bijstortingen was dan ook geen sprake.

Nu men echter eens de verplichting op zich heeft genomen 500 gld. te storten, zal ook aan zulke verplichting moeten kunnen voldaan worden, ondanks die clausule. Dit zal nu het geval zijn, wanneer aan de rechten van derden wordt te kort gedaan, wanneer er dus opeischbare schulden moeten betaald worden; bijv. in geval van faillissement der beheerende vennooten, tengevolge waarvan de vennootschap ontbonden wordt.

De curator zal dan in naam van de beheerende vennooten bijstorting vragen.

Wanneer de commanditaire vennooten zich ooit op de clausule zullen beroepen, dan zal zulks zeker nu het geval zijn.

Dan zullen zij zeker beslissen, dat het tijdstip nog niet aanwezig is of niet gunstig of minder geschikt is.

In zulk geval heeft die clausule echter geen kracht, omdat ze strijdt met wettelijke bepalingen. Aan partijen staat het wel vrij hunne rechten en verplichtingen in statuten vast te leggen, maar nooit mogen die strijden met de bestaande geldende wetten; dan zijn ze nietig.

En dit is hier het geval.

De wet immers regelt de aansprakelijkheid der commanditaire vennooten. Nooit zijn ze rechtstreeks aansprakelijk, kunnen dus niet door derden aangesproken worden. Dit blijkt niet alleen uit het geheime karakter der Commanditaire Vennootschap, maar ook uit de ontwerpen, die aan ons wetboek vooraf gingen.

We vinden daarin de bepaling opgenomen, dat de compagnon en commendite wel aan zijn medecompagnon tot nakoming van zijne verplichtingen, welke hij op zich genomen heeft, doch *niet aan derden* aansprakelijk is.

De curator in het faillissement spreekt hen dus aan in naam van de beheerende vennooten; hij treedt echter ook op voor de schuldeischers.

Vraagt de curator nu bijstorting, dan is dit, omdat het reeds gestorte kapitaal niet voldoende is om de opeischbare schulden te betalen. Er is dus schade in de onderneming geleden.

In die schade draagt de commanditaire vennoot, volgens art. 20, lid 3, niet verder dan ten beloope der gelden, welke hij heeft ingebracht of heeft moeten inbrengen. Welnu, uit de beteekenis van het nemen van een aandeel van 500 gld. blijkt, dat hij dat bedrag beloofde in te brengen, nl. 500 gld. Zijn nu niet alle stortingen geschied, dan moet hij dus nog de niet gedane stortingen volbrengen. Hiervan mag dus niet worden afgeweken, anders is de bepaling van art. 20 lid 2 illusoir gemaakt door de clausule.

Ook uit art. 33 Wetb. v. Kooph. blijkt dit:

„Indien de staat der kas van de ontbondene vennootschap," zoo luidt het artikel, „niet toereikt om de opeischbare schulden te betalen, zullen zij, die met de vereffening belast zijn, in casu de curator, de benoodigde penningen,

welke door elk der vennooten *voor zijn aandeel*, zullen *moeten* worden ingebracht, kunnen vorderen."

Dat dit artikel ook hier van toepassing is, al wordt in art. 31 ook slechts gesproken van de ontbinding eener vennootschap onder firma, blijkt, *èn* uit art. 32 waar het woord, „vennooten bij wijze van geldschieting" is gebruikt, zoodat het aldaar verondersteld wordt, *èn* uit de geschiedenis van het artikel. Sommige leden wenschten toch, bij de behandeling van het artikel, achter het woord vennootschap duidelijkheidshalve gevoegd te zien: „hetzij met of zonder vennootschap bij wijze van geldschieting."

In de verschillende ontwerpen werd dan ook de vereffening besproken na de behandeling der vennootschap onder firma, der commanditaire en der naamlooze. Art. 41 van het Ontwerp Wetb. v. Kooph. van 1809 spreekt dan ook heel algemeen: „**Eene** compagnieschap . . . geëindigd zijn, etc."

En volgens art. 45 moeten dan: „de bijlagen van penningen, die tot het boeten van geledene verliezen noodzakelijk zijn, door de gezamenlijke belanghebbende personen, ieder voor zijn aandeel, onverwijld worden opgebracht."

Ik kom dan tot de conclusie, dat de commanditaire vennooten zich in dat geval niet op de clausule mogen beroepen, maar dat ze alleen kracht heeft, als het interne leven der vennootschap er mee gemoeid is. In het ontwerp van 1890 is zulke bepaling opgenomen en kom ik daar nog wel op terug.

Hiermee is echter nog niet gezegd, dat het aan iederen vennoot vrijstaat zijn aandeel, al wordt slechts één stor-

ting gevraagd, direct vol te storten. Dit zal afhangen van de bepalingen hieromtrent met de beheerende vennooten overeengekomen. Bedraagt bijv. de interest van het op het aandeel gestort geld meer dan die voor gedeponeerd geld, dan zullen de beheerende vennooten het bijstorten niet toestaan, daar zij er dan schade bij zullen hebben. Is dat verschil echter nihil, dan is er geen bezwaar voor de beheerende vennooten, misschien wel voor den aandeelhouder zelf, die bij volstorting voor het gestorte niet, voor het geld in deposito wel als crediteur kan opkomen.

Deze en andere bepalingen dienen dus bij het samenstellen der statuten nauwkeurig overwogen te worden, want niet-opneming zou tot misverstand en bedrog aanleiding kunnen geven.

(Zie art. 10 lid 4 der aangehaalde statuten).

In de derde plaats een enkel woord over de **vertegenwoordiging** der commanditaire aandeelhouders.

Zooals ik reeds mededeelde, zijn de commanditaire vennooten van het beheer uitgesloten, daar dit uitsluitend aan de complementarissen is opgedragen.

Ze kunnen echter wel toezicht en controle op dat beheer uitoefenen. Daar hun aantal nog al groot is, juist tengevolge van den aandeelenvorm, zullen zij, gedreven door hetzelfde belang, uit hun midden personen kiezen, die hen vertegenwoordigen tegenover de beheerende vennooten, om in hunnen naam controle uit te oefenen en voor hunne rechten op te komen.

Deze personen worden gewoonlijk genoemd commis-

sarissen, elders raad van toezicht (conseil de surveillance, Aufsichtsrath). Bij de naamlooze vennootschap veronderstelt de wetgever zulke personen, schrijft hunne aanwezigheid echter niet gebiedend voor. Artikel 43 Wetb. v. Kooph. spreekt immers van „commissarissen, *zoo die bestaan*". Hunne bevoegdheid en taak zijn niet afzonderlijk geregeld.

Bij de commanditaire vennootschap spreekt de wetgever er niet van, maar dit wil nog niet zeggen, dat ze daarom verboden zijn. Het staat den vennooten vrij dergelijke vertegenwoordigers te kiezen en hunne taak in de statuten te regelen (art. 17 der aangehaalde statuten).

Nooit mogen zij aan het beheer deelnemen, onder straffe van persoonlijk aansprakelijk te worden. Zij zijn en blijven immers commanditaire vennooten; zij zijn slechts lasthebbers der overige, om hunne belangen tegenover de beheerende vennooten te behartigen. Diensvolgens zijn ze onderworpen aan de bepalingen omtrent lastgeving in het Burgerlijk Wetboek. Ze staan dus niet in dienstbetrekking van de overige commanditarissen.

In de wetgevingen der vreemde landen is zulk een raad gebiedend voorgeschreven en hunne aansprakelijkheid uitvoerig geregeld [1]).

Het is boven eenigen twijfel verheven, dat de invloed van zulke commissarissen op het beheer tamelijk groot is, ten minste kan zijn. Vandaar dat de wetgevers zulke groote zorg aan hunne regeling hebben besteed.

---

[1]) Fransche wet van 67, art. 5—12.
Belgische wet van 73, art. 54 en 55, 80 en 81.
Duitsch wetboek van 1900, § 243—250, § 328.
Italiaansch wetboek van 1882, art. 134[3], 183—186.

Soms neemt het beheer, juist onder hunnen invloed, eene andere wending; in werkelijkheid zijn het dus de commissarissen die beheeren, in schijn zijn ze echter slechts controleurs.

Hunne aansprakelijkheid is echter beperkt; vandaar het streven op wetgevend gebied om die te verscherpen. Voorbeelden hiervan vinden we reeds in Frankrijk in de wet van 56.

Nog onlangs op de vergadering van de „**International Law Association**", te Antwerpen in 1903 gehouden, kwam de vraag ter sprake, of verscherping van de persoonlijke aansprakelijkheid van den raad van toezicht wenschelijk was; een bewijs, dat de zaak niet van belang is ontbloot.

In onze tegenwoordige Nederlandsche wetgeving omtrent de C. V. op A. is dus een raad van toezicht facultatief en onderworpen aan de bepalingen van art. 20 lid 2 Wetboek van Koophandel en aan de artikels omtrent lastgeving in het Burgerlijk Wetboek.

Naast den raad van commissarissen treffen we in de praktijk nog aan de **algemeene vergadering** van commanditaire aandeelhouders, een verschijnsel, ontleend aan de naamlooze vennootschap, echter hiervan in vele opzichten afwijkend.

Bij de naamlooze vennootschap is de algemeene vergadering souverein, bij de commanditaire op aandeelen is ze zulks niet; want hier zijn de beheerende vennooten „die monarchische Spitze"; bij de naamlooze vertegenwoordigt ze alle vennooten, bij de commanditaire op aandeelen slechts de commanditarissen, ook al zijn de beheerende vennooten zelf aandeelhouders.

Ze is ook geen orgaan van de vennootschap, zooals dit bij de naamlooze het geval is, maar slechts een middel voor de commanditaire vennooten om „en bloc" voor hunne rechten op te komen. Bij de naamlooze vennootschap onderstelt de wetgever zulke algemeene vergadering in art. 55 lid 2: bij de commanditaire daarentegen spreekt hij er in het geheel niet over. Dit is dan ook niet noodig, omdat zulks aan de geldschieters zelf is overgelaten, daar het meestal bepalingen van huishoudelijken aard zijn.

In de statuten kan het recht van vergadering worden geregeld, vooral wat het stemrecht betreft, daar dit de meeste moeielijkheden baart (zie art. 18—22 der aangehaalde statuten).

In de vierde plaats een enkel woord over het **kapitaal** der C. V. op A., eene quaestie, die nog al van belang is bij de behandeling van iets, waartoe ik zoo dadelijk zal overgaan, nl. de ontbinding van de C. V. op A., door het faillissement der beheerende vennooten.

Wat verstaat men onder het kapitaal eener commanditaire Vennootschap?

Voor de beantwoording dier vraag hebben we deze onderscheiding te maken, nl. kapitaal in de beteekenis van bedrijfskapitaal „nervus rerum" en kapitaal in de beteekenis van verhaalsobject der crediteuren.

Terwijl dit laatste omvat den inbreng der commanditaire vennooten plus het geheele vermogen der beheerende vennooten, bestaat het eerste, hetzij *a.* uit den inbreng der commanditaire vennooten alleen, hetzij *b.* uit dien inbreng vermeerderd met eenen vooraf bepaalden inbreng door de beheerende vennooten.

Van *a.* vinden wij een voorbeeld in art. 8 der aangehaalde statuten, terwijl art. 3 van de statuten der Twentsche Bankvereeniging B. W. Blijdenstein en Co. te Amsterdam, ons van *b.* een voorbeeld geeft. Dit artikel luidt:

„Het kapitaal der vennootschap zal bestaan uit een inbreng in geld van de contractanten ter eener van minstens *f* 200.000 en uit den inbreng van de commanditaire Vennooten, zoowel van de contractanten ter andere, als van hen die later tot deze overeenkomst zullen toetreden."

In ons wetboek wordt dit niet met zooveel woorden uitgedrukt, echter dat dit de bedoeling is, blijkt, behalve uit het doel der commanditaire vennootschap, heel duidelijk uit het ontwerp van Van der Linden van 1807 (art. 19) en dat van 1809 (art. 25), waar we lezen:

„De compagnieschap en commendite wordt aangegaan door te bedingen, dat op den naam van één of meer personen handel zal gedreven worden en dat een derde medecompagnon eene somme gelds zal aanbrengen *om de kasse der sociëteit uit te maken of te helpen uitmaken*, onder voorwaarde, dat hij in plaats van interessen een zeker aandeel in de winst trekken en in de verliezen dragen zal."

Dus de som gelds, die de commanditaire vennooten inbrengen, zal òf het bedrijfskapitaal uitmaken òf het helpen uitmaken.

Den inbreng der commanditaire vennooten noemt men het commanditaire kapitaal. Gewoonlijk zullen zij alleen geld of andere geldswaardige papieren inbrengen.

Op de vraag, of zij ook iets anders dan geld in mogen brengen, meen ik in overeenstemming met Mr. Binger [1])

[1]) *Binger.* De Commanditaire Vennootschap zonder aandeelen, pag. 122—126.

en in tegenstelling met den Hoogen Raad [1]) ontkennend te moeten antwoorden.

Waar onze wetgever in artikel 19 spreekt van eene vennootschap bij wijze van *geld*schieting, in art. 20 lid 3 van *gelden*, die hij heeft ingebracht, waar in de ontwerpen van een Wetboek van Koophandel gesproken wordt van het storten van een *somme gelds*, die de *kasse* der sociëteit zal uitmaken, daar kan het niet anders, of de wetgever heeft bedoeld, dat uitsluitend geld de praestatie der commanditaire vennooten zou zijn.

Hierbij gevoegd de geschiedenis der commanditaire vennootschap, dan meen ik, dat mijn ontkennend antwoord volkomen gerechtvaardigd is.

De inbreng der beheerende vennooten kan bestaan uit geld; zulks is echter niet altijd noodig. Wat ze inbrengen, is naam, crediet of capaciteiten. Niet uitgesloten is, dat zij goederen inbrengen, bijv. landerijen, huizen etc. m. a. w. iets anders dan geld; dit is hun volgens de wet niet verboden [2]).

Uit den inbreng der beheerende en der commanditaire vennooten is dus het maatschappelijk kapitaal, het bedrijfskapitaal, samengesteld. Dit wordt dus eigendom van alle vennooten; ze hebben er bij eventueele ontbinding een recht van medeeigendom op. Wat derden betreft, deze beschouwen het als eigendom der beheerende vennooten, daar voor hen geene commanditaire vennootschap bestaat.

---

[1]) H. R. 13 Mei 1864, W. v. h. R. 2599 en Rechtbank 's Bosch 28 November 1878, W. v. h. R. 4321.

[2]) Dit heeft elders en vooral in Frankrijk aanleiding gegeven tot grove misbruiken, doordat die goederen te hoog getaxeerd werden, hetgeen dan diende tot maatstaf voor de grootte van het kapitaal. Wettelijke regeling hiervan was eene aanhoudende zorg der wetgevers.

De aandeelenvorm brengt in de omschrijving van het kapitaal geene verandering; alleen heeft ze deze eigenaardigheid, dat het thans is verdeeld in even groote deelen, aandeelen genaamd.

Zoo zegt art. 8 der aangehaalde statuten:

„Het kapitaal der vennootschap is voorloopig bepaald op 500.000 gulden, verdeeld in duizend onsplitsbare aandeelen van 500 gulden."

Bij de C. V. op A. kunnen de commanditarissen zeker niets anders dan geld inbrengen.

Het verhaalskapitaal bestaat uit het commanditaire kapitaal plus het geheele vermogen der beheerende vennooten, vermeerderd met eventueel gereserveerde winsten.

De aandeelenvorm brengt ook gewoonlijk nog deze eigenaardigheid mee, dat de aandeelen niet direct worden volgestort, eene mogelijkheid, die de wetgever ook bij de gewone C. V. veronderstelt in art. 20 lid 3.

Wel is het maatschappelijk kapitaal geheel volteekend.

Preventieve maatregelen, zooals we vinden in art. 50 en 51 Wetb. v. Kooph., zijn hier niet noodig, daar we hebben hoofdelijk voor het geheel aansprakelijke vennooten.

Het belang van deze korte beschouwing over het kapitaal, komt vooral uit bij de behandeling der ontbinding der C. V. op A., speciaal echter bij die van het faillissement der beheerende vennooten, als de vennootschapscrediteuren niet worden voldaan, m. a. w. als de opeischbare schulden niet kunnen betaald worden.

In de vijfde plaats wil ik bespreken de **ontbinding** der C. V. op A.

Hierover vinden we in het Wetboek van Koophandel. geen enkele bepaling.

De algemeene regels hieromtrent in het Burgerlijk Wetboek voorgeschreven, gelden ook voor dit ons onderwerp

In de vierde afdeeling van Titel IX van het IIIe Boek vinden we gesproken over de verschillende wijzen, waarop eene vennootschap eindigt.

Art. 1683 somt er zes op:

1. Door verloop van den tijd, voor welken dezelve is aangegaan;

2. Door de vernietiging der zaak of de volbrenging der handeling, die het onderwerp der maatschap uitmaakt;

3. Door den enkelen wil van eenige of van slechts éénen der vennooten;

4. Door den dood van één hunner;

5. Door de curateele van één hunner;

6. Indien één hunner in staat van faillissement of van kennelijk onvermogen is verklaard.

De opsomming in dit artikel gedaan is verre van volledig.

Vooreerst gelden ook hier de algemeene bepalingen der overeenkomsten en wel voornamelijk art. 1374 al. 2, volgens hetwelk overeenkomsten kunnen herroepen worden met *wederzijdsche* toestemming of uit hoofde der redenen, welke de wet daartoe voldoende verklaart.

Verder heeft de wetgever, buiten de in art. 1683 genoemde gevallen, elders nog andere aangegeven; zoo bijv. bij de naamlooze vennootschap, waar de bepaling is opgenomen, dat ze eindigt en van rechtswege eindigt,

indien het maatschappelijk kapitaal een verlies heeft geleden van 75 ten honderd.

Eindelijk staat het den contractanten vrij bij het aangaan der overeenkomst nog andere oorzaken van ontbinding op te nemen.

De bepalingen in art. 1683 zijn van regelenden en niet van dwingenden aard, zoodat daarvan door partijen kan worden afgeweken. De artikelen 1684—1689 heeft de wetgever als nadere bepalingen aan het onderwerp, in art. 1683 behandeld, toegevoegd, en zal ik de gelegenheid hebben daarop terug te komen.

Alvorens nu de verschillende redenen van ontbinding, in art. 1683 genoemd, na te gaan, wil ik even er aan herinneren, dat ik, in verband met de bezwaren tegen het al of niet toelaten van aandeelen aan toonder bij commanditaire vennootschappen, die quaestie reeds aanroerde en zal ik hier duidelijkheidshalve moeten herhalen, hetgeen ik daar mededeelde.

De maatschap of vennootschap, zooals ze behandeld is in het Burgerlijk Wetboek, is hoofdzakelijk aangegaan intuitu personae.

Bij de C. V. op A. is zulks niet het geval; het is daarbij uitsluitend om het geld te doen, de persoon des geldschieters staat op den achtergrond, hetgeen duidelijk blijkt uit de mogelijkheid om aandeelen aan toonder uit te geven. Alleen de persoon des beheerenden vennoots legt gewicht in de schaal.

Daarom zijn de bepalingen van art. 1683 en vlg. ook slechts mutatis mutandis op de C. V. op A. van toepassing.

We zouden de oorzaken van ontbinding in 3 groepen kunnen onderscheiden:

1°. oorzaken tot ontbinding, gelegen in den persoon van den beheerenden vennoot;

2°. oorzaken tot ontbinding, gelegen in den persoon van den commanditairen vennoot;

3°. oorzaken tot ontbinding, gelegen in de betrekking tusschen beiden.

Tot deze laatsten zou ik dan willen brengen de oorzaken, genoemd in art. 1683 n°. 1 en 2, nl. verloop van tijd en volbrenging of de vernietiging der zaak, als voorwerp van hun betrekking.

Het is logisch dat art. 1374 lid 2, volgens hetwelk alle overeenkomsten herroepen kunnen worden met wederzijdsche toestemming der contractanten, ook op de C. V. op A. van toepassing is, zoodat het onnoodig is hierbij langer stil te staan.

Van het grootste belang zijn de bepalingen van art. 1683, die ik thans in het kort wensch na te gaan.

I. Vooreerst eindigt de C. V. op A.:

Door verloop van den tijd, voor welke dezelve is aangegaan.

Gewoonlijk is zulks het geval, hetzij dan dat een bepaalde dag wordt aangeduid, waarop ze zal ophouden, hetzij dat een bepaalde tijd wordt vastgesteld, dien zij zal duren. (Zie art. 7 der aangehaalde statuten).

Is dat tijdstip gekomen, dan is de C. V. op A. van rechtswege ontbonden.

Het staat natuurlijk den vennooten vrij het contract te verlengen, mits allen hiermee instemmen.

Nu is het heel goed denkbaar, dat vóór het eindigen van dien termijn, de handeling, die het voorwerp der vennootschap uitmaakt, nog niet is volbracht. In zulk geval zal toch de vennootschap ontbonden zijn. Dit zal echter niet dikwijls voorkomen, daar de voltooiing der handeling van belang is voor allen, die bij het bestaan der C. V. op A. geïnteresseerd zijn, zoodat het contract zal verlengd worden.

II. Ten tweede eindigt de C. V. op A.:

a. Door de vernietiging der zaak, die het voorwerp der vennootschap uitmaakt.

Het doel, dat men bij de oprichting der C. V. op A. voor oogen had, kan dan niet meer bereikt worden; het middel om winsten te behalen bestaat niet meer.

b. Door de volbrenging der handeling, die het voorwerp van de maatschap uitmaakt.

Ook dan is het doel bereikt en heeft de vennootschap geen reden van bestaan meer.

Al is de vennootschap voor eenen bepaalden tijd, bijv. voor 30 jaar, aangegaan, toch zal ze ophouden te bestaan, als de handeling binnen dien tijd is volbracht.

Het is duidelijk, dat de vennootschap ook zal ophouden te bestaan, wanneer het geheele bedrijfskapitaal verloren is. Bij eene naamlooze vennootschap is zulks reeds het geval, als 75 % verloren is. Niets belet de partijen om een dergelijke bepaling in de statuten op te nemen. (Zie art. 12 der aangehaalde statuten).

III. Ten derde eindigt de C. V. op A.:

Door den enkelen wil van eenige of van slechts éénen der vennooten.

Dit is een recht, dat zoowel aan de beheerende als aan de commanditaire vennooten toekomt.

We hebben echter hier te onderscheiden, of de C. V. op A. voor eenen bepaalden tijd is aangegaan of niet. In het eerste geval geldt art. 1684, hetgeen luidt:

„De ontbinding van maatschappen, voor eenen bepaalden tijd aangegaan, kan door eenen der vennooten, vóór den afloop van den tijd, niet anders gevorderd worden dan om wettige redenen; zooals, indien een ander vennoot niet aan zijne verplichtingen voldoet, of eene aanhoudende ongesteldheid hem onbekwaam maakt om de zaken der maatschap waar te nemen; of andere soortgelijke gevallen, waarvan de wettigheid en het gewicht aan de beoordeeling des rechters wordt overgelaten."

In het tweede geval zal art. 1686 van kracht zijn, waarin wordt gezegd:

„Maatschap kan slechts door den wil van eenigen of van slechts eenen der vennooten worden ontbonden, ingeval dezelve voor geenen bepaalden tijd is aangegaan.

De ontbinding geschiedt, in dat geval, door eene opzegging aan alle de overige vennooten gedaan, mits die opzegging te goeder trouw en niet ontijdig plaats hebbe."

In art. 1687 wordt dan nader aangeduid, wat men onder te goeder trouw en wat onder ontijdig heeft te verstaan.

De opzegging wordt geacht niet te goeder trouw te zijn geschied, wanneer een vennoot de maatschap opzegt, met het oogmerk om zich alleen een voordeel toe te eigenen, hetwelk de vennooten zich hadden voorgesteld gemeenschappelijk te zullen genieten.

De opzegging geschiedt ontijdig, wanneer de zaken

niet meer in haar geheel zijn, en het belang der maatschap vordert, dat derzelver ontbinding uitgesteld worde. Het valt dus niet te ontkennen, dat alle commanditaire aandeelhouders te zamen het recht hebben de ontbinding te vragen, op grond van bepaalde redenen, hetzij die in de statuten omschreven zijn, hetzij niet.

De verhouding tusschen de commanditaire en beheerende vennooten wordt opgeheven, het gestorte geld moet worden teruggegeven, het kapitaal als nervus rerum is er niet meer.

Op de vraag, of ook één der commanditaire aandeelhouders bevoegd is de ontbinding te vragen, meen ik ook bevestigend te moeten antwoorden, en ben ik, in overeenstemming met de beslissing der Rechtbank te Amsterdam (24 Juni 1890), [1]) van meening, dat hij de overige commanditaire vennooten in het geding moet roepen.

Tusschen hen onderling bestaat, zooals we zagen, eene rechtsbetrekking; zij zijn vennooten onderling. Daarom hebben de overige commanditaire aandeelhouders er belang bij, dat tenminste zonder hunne voorkennis aan het bijeengebrachte kapitaal niets worde onttrokken, hetgeen zou gebeuren, als hij, die de ontbinding vroeg, de overigen niet in het geding zou roepen.

IV. Ten vierde eindigt de C. V. op A.:

Door den dood van één hunner.

Het is met het oog op hetgeen ik hiervoren reeds opmerkte duidelijk, dat zulks alleen betrekking heeft op

---

[1]) W. v. h. R. 5910.

de beheerende vennooten. Het persoonlijk karakter immers der commanditaire vennooten is geheel of ten minste zoo goed als geheel verdwenen.

Juist immers door de uitgifte van aandeelen, die voor overdracht vatbaar zijn en vooral door de aandeelen aan toonder, heeft men duidelijk doen uitkomen, dat het niet aankomt op den persoon van den commanditairen vennoot. Door zijn dood komt het aandeel, als vermogensbestanddeel, in de handen van een ander, die vennoot wordt. Ook is 't mogelijk, dat het eigendom wordt van hem, die reeds aandeelhouder was. Het aantal der commanditaire vennooten kan dus verminderen — echter dit doet niets ter zake, daar de vennootschap is aangegaan met alle aandeelhouders te zamen, als eene eenheid, niet met iederen aandeelhouder afzonderlijk; het is geen feit, dat van invloed kan zijn op het voortbestaan der commanditaire vennootschap. In het Duitsche wetboek is zelfs bij de gewone commanditaire vennootschap eene bepaling opgenomen: „Der Tod eines Kommanditisten hat die Auflösung der Gesellschaft nicht zur Folge" (§ 177). Ook het ontwerp 1890 bepaalt aldus. Des te eerder zal men het moeten aannemen bij de commendite op aandeelen.

Ook Troplong is van dezelfde meening. Er zijn volgens hem vennootschappen, die door den dood van een der associés niet ophouden te bestaan.

„Telles sont les sociétés en commandite dont le capital est divisé en actions.

La création des actions, dont la transmission de main en main peut renouveler dans le cours de l'opération tout le personnel des commanditaires est une preuve éclatante, que l'association a été formée *respectu negotii* et non pas *respectu personae*. Cette vérite est aujourd'hui

si généralement admise, qu'il est inutile de l'étayer par d'autres raisonnements."

Ook bij het bespreken van de bezwaren tegen de toelating van aandeelen van toonder bij de commanditaire vennootschap roerde ik deze quaestie reeds aan.

Anders is het natuurlijk gesteld als de *beheerende* vennoot sterft. Met den dood van hem vliedt de ziel der onderneming henen.

Hij is immers de eigenaar, de leider der onderneming, de vertegenwoordiger der vennootschap naar buiten.

Als er meer beheerende vennooten zijn en één van hen sterft, ook dan houdt de vennootschap op te bestaan, maar niet onvoorwaardelijk.

Aan de moeielijkheden, die daaruit zouden voortvloeien, nl. het plotselinge ophouden van de zaak, de afwikkeling met de gevolgen, is de wetgever te gemoet gekomen.

Daar door het sterven van slechts één der beheerende vennooten, de zaak op denzelfden voet door de overige beheerende vennooten kan worden voortgezet en geleid, totdat er een nieuwe voor is in de plaats gekomen, heeft de wetgever door de bepaling van art. 1688 de mogelijkheid geschapen te kunnen bedingen, dat, in geval van overlijden van één der beheerende vennooten, de maatschap met deszelfs erfgenamen of alleen tusschen de overblijvende vennooten zal voortduren.

In het tweede geval heeft de erfgenaam des overledenen geen verder recht dan op de verdeeling der maatschap, overeenkomstig de gesteldheid, waarin dezelve zich ten tijde van dat overlijden bevond; doch hij deelt in de voordeelen en draagt in de verliezen, die de noodzakelijke gevolgen zijn van verrichtingen, welke vóór het overlijden van den vennoot, wiens erfgenaam hij is, hebben plaats

gehad. Het is duidelijk, dat in alle, ten minste in bijna alle statuten der commanditaire vennootschappen op aandeelen, zulk beding wordt opgenomen, daar anders door plotseling overlijden van een der beheerende vennooten een einde zou gemaakt worden aan een bloeiende onderneming; de geldbelegging, het eigenlijke doel van het koopen van een aandeel, zou niet duurzaam zijn.

De formuleering van 't beding is echter van groot belang, hetgeen ik door het stellen van eenige mogelijkheden hoop duidelijk te maken.

Daar de aandeelen bij commanditaire vennootschappen gewoonlijk geen ter beurze verhandelbaar papier zijn en ze dus op andere wijze geplaatst worden, neemt men gewoonlijk aandeelen met het oog op den persoon van den beheerenden vennoot, daar men zijn geld veilig en productief acht, wanneer zoo iemand de leiding der zaken in handen heeft.

Volgens het beding, zooals het in art. 1688 vermeld wordt, zijn twee veronderstellingen mogelijk; of de zaak wordt voortgezet tusschen de overblijvende vennooten — in dat geval biedt de quaestie geen moeielijkheden — of ze wordt voortgezet met de erfgenamen van den overledenen beheerenden vennoot.

In het eerste geval immers weet men reeds bij het koopen van het aandeel, wie de leiders zijn en is men van de bekwaamheid van allen op de hoogte, zoodat zoo'n beding dan zonder gevaar, dat onder hun leiding de zaak niet zoo goed zal gaan, kan worden aangegaan.

Anders echter in het tweede geval.

Men kan hier twee mogelijkheden veronderstellen: of de erfgenaam, dien de beheerende vennoot als zijn opvolger zal benoemen is bekend, of hij is zulks niet, ja hij

bestaat nog niet bijv. de zoon, die of nog niet geboren is of nog op de schoolbanken zit.

Bij de eerste mogelijkheid kan men de capaciteiten van den man beoordeelen en op grond daarvan het beding aangaan of niet; men doet het op eigen risico.

Moeilijker is het echter bij de tweede mogelijkheid. Hier komt het op de juiste formuleering aan van het beding.

Een bepaalde, bekende persoon wordt nog niet aangewezen; men zal nu niet zoo roekeloos zijn om zoo maar in den blinde het beding aan te gaan. In zulk geval moet men eene voorwaarde aan het beding toevoegen, nl. dat de commanditaire vennooten, bij eene eventueele benoeming van een opvolger, over diens capaciteiten hebben te oordeelen en te beslissen of zij zich met de leiding van dien persoon tevreden stellen, ja dan neen. De commissarissen zijn hiervoor de aangewezen personen.

Een voorbeeld van een uitvoerig geformuleerd beding is te vinden in de statuten van de Twentsche Bankvereeniging B. W. Blijdenstein en Co. art. 18c.

Het laatste lid luidt:

„Indien B. W. Blijdenstein zijn opvolgers kiest uit zijne mannelijke nakomelingen of uit de echtgenooten zijner vrouwelijke, moet die keuze geschieden onder *voorkennis* van commissarissen; de keuze van andere personen moet geschieden na *overleg met* en *onder goedkeuring van commissarissen.*"

Tevens is uitvoerig geregeld, wat zal gebeuren, als hij van het recht om zijn opvolger te benoemen geen gebruik maakt.

Minder goed is het beding, zooals het geformuleerd is, in de aangehaalde statuten, art. 4.

Den beheerenden vennoot wordt daarin de verplichting opgelegd bij behoorlijke akte voorziening te maken in zijne opvolging ingeval van uittreden of overlijden.

In het huishoudelijk reglement, hetgeen art. 17 voorschrijft, wordt aan die bepaling toegevoegd, dat de beheerende vennooten de voorziening, die zij gemaakt hebben, *ter kennis* van de commissarissen zullen brengen.

De formuleering laat zeer te wenschen over, daar thans de beheerende vennooten de vrijheid hebben te benoemen wien zij willen; zelfs een heel onbekwaam man zou aan het hoofd kunnen komen te staan. De commanditaire aandeelhouders kunnen er geen invloed op uitoefenen.[1]) De juiste formuleering van het beding is dus van belang voor de commanditaire vennooten; maar is het eens gemaakt, dan zijn zij er aan gebonden.

Zoo'n beding geldt ook voor den erfgenaam als hij nog minderjarig is; zoo besliste ook de Hooge Raad bij arrest van 31 Januari 1877 en 29 October 1885.

Ook dient in de statuten te worden opgenomen de sanctie op die verplichting van den beheerenden vennoot, vooral met het oog op de vergoeding der schade, die uit het verzuim zou kunnen voortkomen.

V. Ten vijfde eindigt de C. V. op A.:

Door de curateele van één hunner.

Nog duidelijker dan bij het vorige, blijkt hier, dat de

---

[1]) Hetzelfde zal zich kunnen voordoen bij de Twentsche Bankvereeniging, echter slechts in geval dat B. W. Blijdenstein opvolgers kiest uit zijne mannelijke nakomelingen of uit de echtgenooten zijner vrouwelijke. In die gevallen is immers slechts *voorkennis* der commissarissen gevorderd.

bepaling slechts van toepassing kan zijn op de beheerende vennooten. Want alleen op de leiding der zaken kan de onder-curateele-stelling van invloed zijn. Ook hierin staat het den commanditairen vennooten vrij, eene voorziening te maken op de wijze als in art. 1688 ten aanzien van overlijden is voorgeschreven. Het ontwerp van 1890 heeft dit, zooals we zien zullen, duidelijk uitgesproken.

VI. Ten zesde houdt de C. V. op A. op te bestaan: *Door verklaring in staat van faillissement van één der beheerende vennooten.*

Dat het faillissement van één der *commanditaire* vennooten geen invloed kan hebben, behoeft geen nadere toelichting. Zijn aandeel behoort tot den boedel, de curator verkoopt het dus en maakt het te gelde. De kooper wordt vennoot, mits de overdracht is geschied volgens de bepalingen der statuten. De gefailleerde treedt daardoor uit de vennootschappelijke verhouding.

Niet altijd zal zulks het geval zijn, bijv. wanneer hij 100 % uitbetaalt of een akkoord aanbiedt, dat aangenomen wordt, waardoor hij zijn aandeel blijft behouden. [1])

Alvorens echter het faillissement der beheerende vennooten te bespreken, wil ik eerst even nagaan, wat het gevolg is van de ontbinding der commanditaire vennootschap door een van de hier medegedeelde oorzaken, (uitgezonderd natuurlijk wanneer de ontbinding geschiedt door het faillissement).

---

[1]) Zie art. 14[4] der aangeh. statuten, waar voorzien is, wat zal geschieden ingeval van faillissement van één der commanditaire vennooten.

AFDEELING IV.

Gevolg van de ontbinding.

Het gevolg der ontbinding is, dat de verhouding tusschen beheerende en commanditaire vennooten ophoudt te bestaan.

Hun recht van medeëigendom moet gerealiseerd worden. [1]) De eenige weg hiertoe is de liquidatie, de vereffening, gevolgd door scheiding en deeling. De liquidatie is dus een natuurlijk gevolg van de ontbinding.

Behalve dat zulks in art. 1688 lid 2 wordt verondersteld, blijkt het ten duidelijkste uit art. 32 Wetb. v. Kooph., eene bepaling, die ook op de commanditaire vennootschap van toepassing is, zooals ik hiervoren mededeelde.

In dat artikel lezen we, dat bij de ontbinding der vennootschap de vennooten, die het recht van beheer hebben gehad, de zaken der gewezen vennootschap *moeten vereffenen* etc.; eene bepaling, die wij voor alle vennootschappen terugvinden in art. 52 van het ontwerp van Van der Linden voor een Burgerlijk Wetboek (Boek III titel 8), waar gezegd wordt: „Dadelijk na het eindigen der compagnieschap, moeten de compagnons, of de overgeblevene van hen, toetreden tot de vereffening van de zaken der gewezen compagnieschap, en dezelve met den meesten spoed volvoeren."

Het is duidelijk, dat de ontbinding met hare gevolgen, m. a. w. de wijze van vereffening, derden niet aangaat, daar deze niets met de interne verhouding der vennooten te maken hebben.

---

[1]) La copropriété est destinée à se reveler, lors du partage, dans sa réalité la plus énergique. Troplong I, pag. 154.

Men zie dezelfde opinie in de conclusie van den Procureur-Generaal bij den Hoogen Raad in het W. v. h. R. 6121 en het vonnis van het hof te 's Hage van 9 Maart 1891. (Paleis van Justitie 1891 n°. 36), waarbij werd overwogen: „dat, daar eene commanditaire vennootschap niet naar buiten werkt en enkel naar binnen tusschen de vennooten onderling, derden dus niet aangaat, wat in haar boezem voorvalt."

Hoe de liquidatie geschiedt, hierover vinden we bepalingen in de artikelen 32—35; het staat partijen echter ook vrij andere in de statuten op te nemen, hetgeen blijkt uit de woorden van art. 32, waar we lezen, dat de vennooten, die het beheer hebben gehad, de zaken der vennootschap zullen vereffenen, *tenzij bij de overeenkomst anders is bepaald.* Vereffenaars zijn dus òf de beheerende vennooten, òf andere in de statuten aangewezen personen, òf door de gezamenlijke vennooten, hoofdelijk en bij meerderheid van stemmen, benoemde. Van deze stemming zijn de commanditaire vennooten uitgesloten.

Staken de stemmen, dan beschikt de arrondissementsrechtbank, zoodanig als zij in het belang der ontbondene vennootschap het meest geraden zal achten, (art. 32 lid 2).

Gewoonlijk zal de liquidatie geschieden door de beheerende vennooten.

Welke rechten de commanditaire vennooten zich willen voorbehouden, is aan hen zelf overgelaten in de statuten te bepalen. Bij de vereffening zelve zullen zij niet werkzaam mogen zijn; desnoods zullen zij alleen contrôle uit mogen oefenen, (art. 27 lid 1 der aangehaalde statuten).

Hoe zal die liquidatie nu in haar werk gaan?

Voor de vennootschappen in het algemeen zijn, volgens art. 1689 B. W., de regelen omtrent de verdeeling der nalatenschappen, de wijze dier verdeeling en de verplichtingen tusschen de medeërfgenamen ook toepasselijk op de verdeeling tusschen de vennooten; dus de zestiende titel van het tweede boek van het Burgerlijk Wetboek (de 3de en 5de afdeeling natuurlijk uitgezonderd.)

Voor de vennootschap onder firma en die en commendite geschiedt de vereffening volgens art. 33—35 Wetboek van Koophandel. De vereffenaars maken eerst een inventaris op van alle activa, betalen dan de opeischbare schulden en zien, of er een winstgevend saldo over is. Hierop hebben de vennooten recht — het was het doel hunner associatie.

Dat eerst de opeischbare schulden moeten betaald worden, blijkt uit art. 33, waar we lezen: „Indien de staat der kas van de ontbondene vennootschap niet toereikt om *de opeischbare schulden te betalen* etc." en nog duidelijker uit art. 43 van het ontwerp van 1809 voor een Wetb. v. Kooph.:

„Ze moeten tot dit einde (d. w. z. om de vereffening te volvoeren) de inschulden van de schuldenaars invorderen, en aan de schuldeischers afbetalen hetgeen de compagnieschap aan dezelven verschuldigd is."

Is er nu niet voldoende om die schulden te betalen, dan moeten de aandeelhouders, zoo hun aandeel nog niet is volgestort, bijstorten. Is dit reeds gebeurd of is er nog niet genoeg, dan moet de hoofdelijk voor het geheel aansprakelijke vennoot bijspringen; kan deze dit niet, zal zijn faillissement kunnen volgen.

In het tegenovergesteld geval, nl. als de kas wel toe-

reikt om de schulden te betalen, en de aandeelen kunnen gerembourseerd worden (want de aandeelhouders zijn dan ook schuldeischers), kunnen de vereffenaars overgaan tot verdeeling van eventueel gemaakte winsten. (art. 34 Wetb. v. Kooph.) Naar welken maatstaf deze verdeeling geschiedt, zal afhangen van de bepalingen der statuten (zie art. 28 der aangeh. statuten). Wat met de boeken, tot de vennootschap behoord hebbende, gebeurt, zegt ons art. 35 Wetb. v. Kooph. (zie ook art. 27 lid 2 der aangeh. statuten).

AFDEELING V.

Het faillissement van den beheerenden of van één der beheerende vennooten.

Art. 1683 n°. 4 noemt als zesde wijze van ontbinding de verklaring in staat van faillissement of van kennelijk onvermogen [1]) van één der vennooten.

Dat deze bepaling niet van toepassing is op de commanditaire vennooten, deelde ik reeds mede.

Evenmin is er sprake van een faillissement van de vennootschap zelve, daar deze als zoodanig niet bestaat; ze duidt immers slechts de interne verhouding tusschen geldschieters en beheerende vennooten aan. Alleen de beheerende vennooten, als vertegenwoordigers der vennootschap naar buiten, kunnen failliet gaan.

Door hun faillissement houdt de commanditaire vennootschap op te bestaan; want het idee beheerende

---

[1]) Deze woorden, ofschoon bij de invoeringswet der faillissementswet niet geschrapt, zijn niet meer van toepassing.

vennooten en commanditaire vennootschap kunnen we niet scheiden, dus ook geen twee faillissementen aannemen, nl. èn van de commanditaire vennootschap als zoodanig èn van de beheerende vennooten, zooals geschied is door de rechtbank van 's-Gravenhage bij vonnis van 7 Aug. 1903, [1]) met de commanditaire vennootschap „De Rijnlandsche Bankvereeniging".

Even onjuist is de beslissing der Rechtbank van Amsterdam, waarbij de commanditaire vennootschap op aandeelen Lens en Bergsma is failliet verklaard, en niet de beheerende vennooten. [2])

Alleen de complementarissen kunnen dus failliet worden verklaard, daar zij alleen aan derden bekend zijn. Hunne verhouding tot de commanditairen is derden niet bekend. Door hun faillissement houdt die verhouding op te bestaan.

Zoo besliste ook de Hooge Raad bij een arrest van 1 Maart 1895 W. v. h. R. 6633.

„Bij eene commanditaire vennootschap kunnen alleen de solidaire vennooten failliet worden verklaard."

In denzelfden zin oordeelde ook de rechtbank te Haarlem 30 October 1900 W. v. h. R. 7523:

„O. dat immers volgens onze wet de commanditaire vennootschap, die, gelijk in casu, bestaat uit een handelenden vennoot en uit een of meer

---

[1]) W. v. h. R. 8045.

[2]) Zie ook een vonnis van de rechtbank te Arnhem van 29 Juni 1903 W. v. h. R. 8054, waarin in eene overweging gesproken wordt van 3 faillissementen, geëindigd door 3 akkoorden. Ook hier waren failliet verklaard de C. V. als zoodanig en de beheerende vennooten.

geldschieters, naar buiten geen zelfstandig bestaan voert, niet heeft een zelfstandig vermogen, en tegenover derden alleen optreedt in den persoon van den handelenden vennoot, die op zijn eigen naam of onder firma handelt, uit welk een en ander volgt, eensdeels, dat van een faillissement van zoodanige commanditaire vennootschap geen sprake kan zijn, andersdeels, dat het faillissement van den handelenden vennoot, die alleen heeft gehandeld en dus alleen aansprakelijk is, promiscue omvat en moet omvatten, zoowel de activa als passiva van hem in privé, als de activa en passiva van de commanditaire vennootschap, kunnende alleen tusschen de vennooten onderling de rede zijn van activa en passiva, die speciaal tot de commanditaire vennootschap behooren."

We hebben dus alleen met het faillissement der beheerende vennooten te maken.

Door de verklaring in staat van faillissement van één hunner houdt de vennootschap op; ze blijft dus niet meer bestaan tot aan de insolventie, zooals het ontwerp van 1890 het heeft opgevat, waar door het akkoord nog een einde aan het faillissement kan worden gemaakt, en de vennootschap blijft voortduren.

Volgens ons hedendaagsch recht wordt ze dus reeds door de *verklaring* in staat van faillissement van den beheerenden vennoot ontbonden.

Welk is nu de positie van de commanditaire aandeelhouders in geval van faillissement van den beheerenden vennoot?

Om deze vraag te beantwoorden, moeten we onderscheiden, wat de gevolgen van de faillietverklaring zijn; *a.* wanneer er slechts één beheerend vennoot is, *b.* wanneer er meer beheerende vennooten onder eene firma werken.

De crediteuren, die het faillissement kunnen aanvragen,

moeten we onderscheiden in vennootschappelijke en privé crediteuren.

De commanditaire aandeelhouders kunnen nooit het faillissement aanvragen, omdat ze zelf vennooten zijn.

Veronderstellen we nu vooreerst, dat er slechts één beheerend vennoot is.

Of nu vennootschappelijke of privé-crediteuren het faillissement aanvragen, doet niets ter zake. Door zijn verklaring in staat van faillissement houdt de commanditaire vennootschap op.

Alle schuldeischers komen nu concurrent op en verhalen zich op het geheele kapitaal, nl. op het vermogen van den beheerenden vennoot, maar tevens op het commanditaire kapitaal. Want derden weten niet, dat er eene commanditaire vennootschap is, daar deze een geheim karakter heeft. De commanditaire vennooten hebben dus niets te pretendeeren; blijkt dat in de zaak winsten behaald zijn, dan kunnen zij ook voor hun deel hierin als crediteuren opkomen.

Staan we thans een oogenblik stil bij het geval, dat de beheerende vennooten werkten onder firma.

Thans maakt het wel onderscheid, welk soort crediteuren het faillissement aanvraagt. Gebeurt dit door de privécrediteuren van een der firmanten, dan houdt èn de vennootschap onder firma èn die en commandite op. Er heeft liquidatie plaats van de vennootschap onder firma.

De curator treedt dus in de plaats van den gefailleerden firmant en is met den anderen met de vereffening belast. De curator vindt dus in de vennootschapskas het commanditaire kapitaal. Daar echter eene C. V. voor derden niet bestaat, wordt ook dit kapitaal geacht te zijn eigendom der firmanten.

Na integrale betaling der vennootschaps-crediteuren en verdeeling der winsten wordt het overige kapitaal tusschen de 2 firmanten verdeeld; de curator legt dan beslag op het gedeelte van den gefailleerden firmant, waartoe natuurlijk ook zijn aandeel in de winst behoort. Dit alles wordt gevoegd bij het privé-vermogen van den failliet en hierop verhalen zich zijne crediteuren.

Het faillissement van den eenen firmant heeft nu niet het faillissement van den anderen ten gevolge.

Zulks is wel het geval, als de vennootschaps-crediteuren het faillissement aanvragen; dan gaan alle beheerende vennooten als leden der firma failliet en houdt de verhouding met de commanditaire vennooten op te bestaan.

Hoe thans de afwikkeling van zaken geschiedt, dit valt buiten mijn terrein, daar het hier geldt het faillissement der vennooten onder firma.

Maar ook hier hebben de crediteuren met het bestaan der commanditaire vennootschap niets te maken en kunnen de aandeelhouders niet optreden als crediteuren om het gestorte kapitaal terug te vorderen. Eerst als alle schuldeischers zijn voldaan, kunnen zij zich op het overblijvende verhalen. Ze staan immers, zooals ik reeds mededeelde, niet op eene lijn met de overige crediteurèn.

Zoo besliste ook de rechtbank te Amsterdam bij vonnis van 28 November 1855, W. v. h. R. 1722.

„De commanditaire vennoot kan nimmer uit kracht van die qualiteit het onderpand der crediteuren van de gefailleerde firma verminderen en is derhalve niet ontvankelijk in zijne vordering om als crediteur dier firma of derzelver individueele leden te worden geadmitteerd."

Een beding, zooals we bespraken bij het overlijden van een der beheerende vennooten, zal ook hier van toepassing zijn; echter natuurlijk alleen in geval de privé-crediteuren het faillissement van een der firmanten aanvragen en de liquidatie een winstgevend saldo aan het licht brengt. Er is dan geen reden, waarom die bloeiende onderneming zou ophouden te bestaan. De gefailleerde vennoot treedt er uit en tusschen de overblijvenden kan ze voort blijven bestaan.

De wetgever spreekt in art. 1688 B. W. alleen van overlijden van een der vennooten, maar ik meen, dat dit art. hier analogisch is toe te passen; de ratio juris is immers dezelfde.

In het ontwerp van 1890 is dit, zooals we zoo straks zien zullen, aldus geregeld.

Evenals er slechts sprake is van één faillissement, nl. van de beheerende vennooten, is er ook slechts sprake van één akkoord, door de beheerende vennooten aangeboden. Het heeft echter geen invloed op het voortbestaan der commanditaire verhouding, want door de *verklaring* in staat van faillissement houdt ze reeds op, zooals ik hiervoren mededeelde.

Hiermede hoop ik de voornaamste vragen, die zich bij de C. V. op A. kunnen voordoen, voldoende te hebben beschouwd naar het hedendaagsche Nederlandsche recht, en wil ik thans enkele oogenblikken stilstaan bij hetgeen onze regeering op dit gebied gedaan heeft, om eene verbetering en eene aanvulling in de wetgevende bepalingen omtrent de commanditaire vennootschap te verkrijgen.

HOOFDSTUK II.

Zooals ik reeds mededeelde, heeft ook onze regeering zich niet onledig gehouden met de wetgeving op het gebied der vennootschappen in het algemeen te verbeteren en die, wat betreft de commanditaire op aandeelen in het bijzonder, aan te vullen.

Ik bedoelde hiermede de ontwerpen van 1871 en 1890, waarvan ik reeds enkele malen melding maakte en die ik thans hier in het kort wensch te bespreken, zonder in eene critiek daarover te treden.

In November van het jaar 1871 werd door de regeering een ontwerp [1]) ingediend tot regeling der naamlooze vennootschappen, welk ontwerp echter, nadat daarover den 1^en^ Juni 1872 een voorloopig verslag door de commissie van rapporteurs was uitgebracht, door de regeering weer werd ingetrokken.

In dit ontwerp was ook een enkel artikel gewijd aan

---

[1]) Zie dat ontwerp met memorie van toelichting in de Bijlage No. 2 van de Nederlandsche Staatscourant 1871—1872, pag. 957 en vlg.

en het verslag der commissie van rapporteurs in Bijlage No. 3 van dat jaar, pag. 2214 en vlg.

de C. V. op A., zonder dat er eene afzonderlijke afdeeling over was.

In art. 20 vinden we de volgende bepaling: „Geen Commanditaire Vennootschap kan aandeelen in blanco uitgeven. Wanneer zij aandeelen op naam uitgeven, zijn art. 13 en 14 dezer wet van toepassing."

Art. 13 luidde aldus:

„In elk kantoor eener naamlooze vennootschap wordt een register gehouden behelzende:

1. het bedrag van den voor elk op naam uitgegeven aandeel gedanen inbreng;

2. eene juiste aanwijzing der opvolgende eigenaars;

3. de verwisseling van aandeelen op naam in aandeelen aan toonder.

Ten aanzien der Vennootschap worden als aandeelhouders op naam alleen zij beschouwd, die in het aandeelenregister zijn ingeschreven. Iedere vennoot heeft gedurende den tijd, dat het kantoor geopend is, recht van inzage van dat register en kan daarvan voor zijn rekening afschrift of uittreksel ontvangen."

Het is duidelijk, dat No. 3 hier niet van toepassing is, daar aandeelen in blanco bij de commanditaire vennootschap verboden zijn.

In art. 14 wordt gezegd, hoe de overdracht geschiedt van de aandeelen op naam.

„Tenzij de Statuten anders bepalen, zijn de aandeelen vatbaar voor eigendomsoverdracht. Iedere eigendomsovergang van aandeelen op naam wordt onder overlegging van bewijs aan het bestuur of voorloopig bestuur (in casu de beheerende vennooten) kenbaar gemaakt en in het aandeelenregister opgeteekend op verzoek, hetzij van den vorigen eigenaar, hetzij van den verkrijger.

De vorige eigenaar blijft voor de verdere stortingen aansprakelijk, tenzij het bestuur zich uitdrukkelijk met den nieuwen verkrijger heeft tevreden gesteld en den eerstgemelden van alle verantwoordelijkheid heeft ontslagen."

Door de bepaling van art. 20 was dus de strijd of eene C. V. op A. was toegelaten, zooals die onder vigueur van het wetboek van 1838 bestond (en nog bestaat), opgelost. Aandeelen aan toonder bleven echter verboden, omdat anders, volgens de memorie van toelichting, iedere vereeniging met aandeelen in blanco eenvoudig den vorm van Commanditaire Vennootschap had aan te nemen, om geheel vrij te zijn van de bepalingen, die dit ontwerp nopens de uitgifte van blanco-aandeelen voor de naamlooze vennootschap voorstelt.

In hoeverre hieromtrent de ontwerpers juist hebben geoordeeld, hierover wil ik niet nader uitweiden en was ik reeds in de gelegenheid hierover te spreken [1]).

Ik zal ook niet langer bij het ontwerp stilstaan, daar het toch reeds een jaar later door de regeering zelf werd ingetrokken.

Alleen wensch ik dit nog op te merken, dat volgens de ontwerpers, de C. V. op A. was eene gewone commanditaire vennootschap met een in aandeelen verdeeld kapitaal; ook de koninklijke goedkeuring had het niet meer als vereischte gesteld voor de naamlooze, dus zeker niet voor de C. V. op A.

Wat de bepalingen der gewone commandite betrof, deze waren volgens de memorie van toelichting toereikend en bestond hiervoor geen behoefte tot herziening.

---

[1]) Zie pag. 54 en 55 van mijn proefschrift.

Bij besluit van 22 November 1879 werd echter door Koning Willem III eene Staatscommissie ingesteld tot herziening van het Wetb. v. Kooph.

Deze commissie bood in het jaar 1890 aan den Koning een vijftal ontwerpen aan, waaronder één over de vennootschappen. Dit was verdeeld in 5 afdeelingen, terwijl art. 1 eene bepaling bevatte, die voorzag in eene groote leemte in de wet en sanctionneerde, wat reeds lang in praktijk in gebruik was, nl. dat de vormen van vennootschap (als: die onder firma, de commanditaire zoowel de gewone als die op aandeelen en de naamlooze), zoowel voor burgerlijk-rechtelijke handelingen als voor daden van koophandel kunnen gebezigd worden. In de praktijk was intusschen de C. V. op A. meer en meer in zwang gekomen en groote bankvereenigingen waren in dien vorm opgericht.

Ook was ze in 1882 op de vergadering der Nederlandsche Juristenvereeniging het onderwerp geweest van langdurige beraadslagingen. Van zeer veel waarde vooral zijn de praeadviezen van de Heeren Binger en Heemskerk over de vraag:

„Welke hoofdbeginselen behooren bij eene nieuwe regeling van Vennootschappen en commandite, zoowel de gewone als die op aandeelen, in de wet te worden neergelegd"?

Een bewijs dus, dat eene regeling van de C. V. op A. als afzonderlijke associatievorm, in de wetgeving noodzakelijk was.

Vandaar dat het ontwerp van 1890 er eene aparte afdeeling aan wijdt en wel in § 2 van de IIe afdeeling, die handelt over de C. V. op A., terwijl § 1 de Commanditaire Vennootschap in 't algemeen bespreekt.

Men ziet dus, dat de C. V. op A. behandeld is als

eene soort van de gewone commandite; terwijl op deze de bepalingen der vennootschap onder firma toepasselijk zijn, voor zoover er niet van afgeweken moet worden (art. 26), zijn op gene enkele artikelen der naamlooze vennootschap van toepassing verklaard [1]).

Ze vormt dus als het ware de overgang van de vennootschap onder firma tot de naamlooze vennootschap; met beide heeft ze dan ook iets gemeen.

Ze is echter geen vennootschap onder firma, omdat we beperkt aansprakelijke vennooten hebben; ze is geen naamlooze, omdat de beheerende vennooten hoofdelijk voor het geheel aansprakelijk zijn.

Formeel komt ze in zoover met deze overeen, omdat we hebben een in aandeelen verdeeld kapitaal en eene vergadering van aandeelhouders, die echter, zooals we gezien hebben, eene geheel andere functie heeft.

Ik zal hier niet treden in eene uitvoerige beschouwing over het ontwerp, [2]) maar, naast aanhaling van den text, [3])

---

[1]) Die bepalingen zijn:

Die betreffende den vorm van oprichting (art. 32), duur en zetel (art. 33), overeenkomsten omtrent inbreng (art. 34), kapitaal en aandeelen, waarin het is verdeeld (art. 35), de meeste voorschriften omtrent de algemeene vergadering (art. 38), de bepalingen omtrent commissarissen en omtrent bestuurders, wat de laatsten betreft, voor zoover die met den rechtstoestand van persoonlijk aansprakelijke beheerende vennooten zijn overeen te brengen (art. 39 en 40), die omtrent in het buitenland opgerichte vennootschappen van denzelfden aard (art. 44), die omtrent den invloed van het faillissement op het voortbestaan der vennootschap en de bevoegdheden van het bestuur, de commissarissen en de algemeene vergadering (art. 41).

[2]) Zie hiervoor het proefschrift van Mr. de Ranitz in 1891 te Leiden verdedigd, getiteld: de C. V. op A. naar het ontwerp der Staatscommissie. Voor den text en memorie van toelichting, zie de ontwerpen van wetten op de vennootschappen en andere met toelichtingen. 's Gravenhage Belinfante 1890.

[3]) Zie pag. 129 en vlgd. van mijn proefschrift.

in het kort de behandeling van de commanditaire vennootschap op aandeelen nagaan.

Evenals het ontwerp van 1871 heeft ook dit de koninklijke goedkeuring afgeschaft, omdat, zooals de memorie van toelichting zegt, vrij algemeen is ingezien, dat òf, waar een geheel *discretionaire* macht om de oprichting der naamlooze vennootschap toe te staan of te verbieden, aan de Regeering is verleend, deze met een onderzoek belast wordt, waarvan zij zich meestal niet naar behooren kan kwijten, en dat bovendien kan leiden tot willekeur en monopolie — òf, waar, zooals in het tegenwoordige Nederlandsche Wetboek, slechts een *formeel* onderzoek aan de Regeering is opgedragen, de waarborg, dien men in de wet meent te vinden, *geheel denkbeeldig* is en de koninklijke goedkeuring in eene ijdele vertooning ontaardt.

Voor de oprichting is volgens art. 32 eene notarieele akte vereischt, die een bepaalden inhoud moet hebben (art. 49), welke akte dan in het handelsregister, [1]) binnen welks kring de commanditaire vennootschap gevestigd is, wordt ingeschreven.

De openbaarmaking is dus hier voorgeschreven en is een van de hoofdbeginselen van het ontwerp.

Ook de duur der vennootschap is vastgesteld, nl. 30 jaar, mits niet anders in de statuten is bepaald (art. 51 lid 1).

Wat het kapitaal en de aandeelen betreft, de bepalingen

---

[1]) Over het handelsregister handelde het eerste ontwerp van die staatscommissie.

hieromtrent bij de naamlooze vennootschap gegeven, zijn in art. 35 op de commandite op aandeelen toepasselijk verklaard.

Brengen de beheerende vennooten iets anders in dan geld, dan moet zulks volgens art. 64 worden openbaar gemaakt; dit is gedaan met het oog op de misbruiken, die hieruit voortvloeiden. Door in de akte van oprichting de overeenkomsten omtrent dien inbreng mede te deelen, meende men hiertegen een waarborg te hebben, omdat dan iedereen tenminste in de gelegenheid was daarvan kennis te nemen.

Een minimum-bedrag der aandeelen is niet wettelijk vastgesteld, noch bepaald hoeveel er moet gestort worden op ieder aandeel, voordat men kan beginnen; beide preventieve maatregelen, die gezonde en eerlijke ondernemingen slechts belemmeren, zonder kwade praktijken te keeren.

In plaats daarvan heeft de commissie bepalingen gegeven aangaande:

realiteit van het kapitaal art. 49^{d}, 56^{2}, 57, 59, 61, 63;

intregiteit van het kapitaal art. 64—66;

openbaarheid van den financieelen toestand der vennootschap;

aansprakelijkheid der oprichters, beheerende vennooten en commissarissen jegens commanditairen en derden, art. 55, 64, 91, 96, 97, 99, 101 en 102.

Toonderaandeelen zijn toegelaten, mits volgestort (art. 56 lid 2).

De overdracht der aandeelen geschiedt niet door endossement, maar door eene verklaring van den vorigen en van den nieuwen eigenaar, in de boeken der vennootschap ingeschreven of aan het bestuur der vennootschap beteekend (art. 35 j^{to} 57).

De vrijheid, die volgens het Wetb. van Kooph. bestond, om het in de akte van oprichting of statuten te regelen, is dus ontnomen.

De commanditaire vennooten zijn gehouden het eens toegezegde bedrag te storten; overeenkomsten, die hen van die verplichting zouden ontslaan, zijn ongeldig.

Ook is uitdrukkelijk eene bepaling opgenomen, dat in geval van faillissement de curator alle nog niet gedane stortingen op de aandeelen, *onverschillig wat de statuten daaromtrent bepalen*, kan innen. Aan eene clausule, waarvan ik in het vorige hoofdstuk sprak, is dus alle kracht in geval van faillissement ontzegd (art. 60).

De aansprakelijkheid van den oorspronkelijken eigenaar van het aandeel na de overdracht er van, is uitvoerig geregeld, art. 61 en 62.

In art. 63 wordt een aandeelenregister voorgeschreven.

Eveneens uitvoerig geregeld is de vertegenwoordiging der commanditaire vennooten.

Terwijl art. 36 eene algemeene vergadering van aandeelhouders veronderstelt, die de commanditaire vennooten vertegenwoordigt tegenover de beheerende, wordt in art. 40 gesproken van een raad van commissarissen. Deze is echter niet gebiedend voorgeschreven, maar facultatief [1]).

---

[1]) Tot eenzelfde besluit kwamen ook Mr. Heemskerk en Binger in hunne praeadviezen.

Volgens Mr. Heemskerk is een bepaald voorschrift niet noodig. Wil men het zonder commissarissen doen, dan is er toch van zelf een verantwoordelijk persoon nl. de complementaire vennoot.

En volgens Mr. Binger moet de wetgever bij eene regeling niet verder

Hun taak is hoofdzakelijk controleerend [1]) maar kan hun recht van medebeheer worden toegekend, mits dit is openbaar gemaakt (art. 40 lid 3); de rechtsgeldigheid hunner handelingen kan echter bij de akte worden afhankelijk gesteld van de medewerking of toestemming van anderen (art. 37).

Wat hunne aansprakelijkheid betreft, hieromtrent vinden we bepalingen in art. 96 en 97, nl. voor de aan de vennootschap en in een bepaald geval aan iederen aandeelhouder toegebrachte schade; in art. 99 voor verzuim in de verplichtingen aldaar opgesomd; en in art. 64, indien zij tegen de daarin genoemde bepalingen overeenkomsten aangaan.

Wat de algemeene vergadering aangaat, ook hieromtrent vinden we verschillende bepalingen, zoowel wat hare samenstelling en bevoegdheid betreft (art. 76, 40, 91, 94, 108) — zooals het stemrecht en de tot het nemen van een besluit vereischte meerderheid — (art. 72, 74, 75, 77, 78) als het aantal en de bijeenroeping (art. 80, 81, 42, 91).

Belangrijk is nogal de bepaling omtrent het einde der vennootschap, nl. door dood, faillissement of onder-curateele-stelling van één der beheerende vennooten, mits niet het tegendeel is bedongen.

---

gaan, dan dat hij die vertegenwoordiging en de bevoegdheden, welke haar kunnen worden opgedragen, in het algemeen erkent. De wijze, waarop partijen dit verder wenschen te regelen, moet aan haar zelven worden overgelaten.

[1]) Zie art. 75, 80, 94 en 99.

Er kan worden overeengekomen, dat in het bedoelde geval de ontbrekende vennoot door een ander zal worden vervangen.

De benoeming geschiedt dan, zoo niet anders is overeengekomen, door de algemeene vergadering der aandeelhouders onder goedkeuring van de overgebleven beheerende vennooten (art. 42, lid 1, 2, 3).

Ook kan de beheerende vennoot zelf zijn opvolger benoemen, mits zulke bepaling in de statuten is opgenomen, art. 42 lid 4.

Door die bepalingen is dus voorkomen, dat de vennootschap door den dood van één der beheerende vennooten ophoudt te bestaan; want de aard der C. V. op A., zoo zegt de memorie van toelichting, brengt mede, dat wijziging in het personeel der beheerende vennooten bestaanbaar moet zijn, zonder ontbinding der Vennootschap.

Het ontwerp laat dus een beding, zooals in art. 1688 B. W. alleen voor overlijden is geregeld, uitdrukkelijk toe bij faillissement en curateele van een beheerenden vennoot.

Buiten de gronden tot ontbinding in het ontwerp genoemd geldt nog art. 1683 B. W.

Ook is duidelijk uitgedrukt, dat door den dood, curateele of faillissement van één der commanditaire vennooten, de vennootschap niet wordt ontbonden, hetgeen de memorie aldus toelicht:

„Door de uitgifte van aandeelen, die het commanditaire kapitaal vertegenwoordigen, geraakt, wat de commanditaire vennooten betreft, het persoonlijk karakter der vennooten op den achtergrond. Het aandeel vormt een deel van het vermogen der aandeelhouders, dat na overlijden op zijn erfgenamen overgaat, terwijl het bij faillissement tot diens boedel behoort."

Ook aan de vereffening en 't faillissement der C. V. op A. heeft het ontwerp enkele artikelen gewijd.

Is eens de vennootschap ontbonden, dan wordt ze toch geacht voort te blijven bestaan, voor zooveel dit tot de vereffening harer zaken noodig is (art. 106).

Vereffenaars worden volgens de statuten benoemd. De inventaris wordt opgemaakt; de vennootschapsschuldeischers worden betaald, die daartoe worden opgeroepen (art. 111) binnen 6 maanden. Is die tijd voorbij, dan wordt 't vermogen der vennootschap onder de aandeelhouders verdeeld in verhouding tot ieders recht (art. 112).

Hebben de vereffenaars art. 111 en 112 overtreden, zoo zijn ze volgens art. 113 hoofdelijk en persoonlijk aansprakelijk.

Hierna is er eene algemeene vergadering, waarin de vereffenaars rekening en verantwoording doen en dan is de vennootschap voor goed ontbonden.

Eenigszins anders wordt dit in geval van faillissement.

Volgens het ontwerp kan thans de C. V. op A., al is ze geen rechtspersoon, failliet worden verklaard.

De verklaring in staat van faillissement geschiedt op aangifte van de beheerende vennooten, schuldeischers of een commissaris, dus niet van de commanditaire vennooten (art 41, 105[3]),

Het gevolg van de faillietverklaring is niet de ontbinding, maar is ook hier art. 106 van kracht.

Wordt dus door een akkoord een einde aan het faillissement gemaakt, dan blijft de vennootschap toch voortbestaan.

Ofschoon art. 107, waarin gezegd wordt, dat de faillietverklaring eener ontbondene vennootschap kan gevraagd worden, zoolang de liquidatie niet is afgeloopen, niet van toepassing is verklaard op de commandite op aandeelen,

moeten we dit toch aannemen als logisch gevolg uit de voor het faillissement gestelde regelen. De vennootschap blijft immers bestaan, maar „in liquidatie".

Het gevolg van de verklaring in staat van faillissement is, dat ook de beheerende vennooten failliet gaan.

Is ze nu eens insolvent verklaard, dan is ze ontbonden en de vereffening neemt een aanvang.

Het ontwerp zwijgt ten eenen male over de verdeeling bij faillissement.

Toch meen ik, dat eerst de vennootschappelijke schuldeischers moeten worden betaald uit het vennootschappelijk vermogen, daar het ontwerp zich dit als een afgescheiden geheel voorstelt en de vennootschap als zoodanig failleert.

Is er een tekort, dan concurreeren beide soorten crediteuren, zoowel de privé- als de vennootschappelijke, op 't vermogen van den beheerenden vennoot. Een gevolg hiervan is, dat de privé-crediteuren gewoonlijk te weinig zullen krijgen.

Voor de overige bepalingen, verwijs ik naar den text en de memorie van toelichting.

De C. V. op A. heeft dus in dat ontwerp een heel ander karakter gekregen, dan ik in het vorige hoofdstuk schilderde. Het geheim karakter is verloren gegaan en is ze geworden eene openbaar gemaakte, onder eene firma naar buiten werkende vennootschap; ze is dus gelijk gesteld met de société en commandite par actions in Frankrijk en de Kommanditgesellschaft auf Actien in Duitschland.

Ook dit ontwerp is niet tot wet verheven.

Wel heeft de tegenwoordige regeering beloofd zelf een nieuw ontwerp tot regeling van de vennootschappen in te dienen; onlangs bij missive van den 6 Januari 1905 werd door den minister van W., H. en N. aan de Kamers van Koophandel het oordeel gevraagd over sommige punten, vooral wat de misbruiken betreft, die zich op het gebied der naamlooze vennootschappen voordoen. Dit feit wijst er op, dat een ontwerp in bewerking is.

Ik veroorloof mij hierbij den wensch uit te spreken, dat wij weldra in het bezit mogen geraken van eene wet op het gebied der vennootschappen, waarin een ruime plaats zal gewijd worden aan de C. V. op A., opdat deze associatievorm meer en meer bekendheid moge verkrijgen en van haar moge gezegd worden, hetgeen weleer Troplong van de gewone C. V. zeide, nl.:

„La reine ambitieuse de l'industrie, agent miraculeusement découvert pour régénérer l'économie commerciale."

Ontwerp van een wetsvoorstel

betreffende

De Commanditaire Vennootschap met aandeelen.

Art. 32. Het commanditaire kapitaal kan in aandeelen verdeeld worden, mits de commanditaire vennootschap bij *notarieele* akte worde opgericht. Bij gebreke van zoodanige akte wordt de commanditaire vennootschap uitsluitend door de bepalingen der vorige paragraaf (nl. over de C. V. in 't algemeen) beheerscht.

De artikelen 48 tweede, derde en vierde lid, 49, 52 en 53 zijn hier toepasselijk.

Art. 48 2e, 3e en 4e lid:

Indien door de eerste deelnemers in de vennootschap niet voor het geheele kapitaal is deelgenomen, geschiedt de verdere toetreding van aandeelhouders bij notarieele akte, tenzij bij de toetreding terstond het volle bedrag der deelneming tegen ontvangst der aandeelen wordt gestort.

De notarieele akte van toetreding vermeldt de benaming der vennootschap en de dagteekening van de akte van oprichting en van de akten, die daarin wijziging hebben gebracht, alsmede de namen der notarissen voor wie zij zijn verleden.

De partijen, die niet in persoon verschijnen, worden bij notarieele volmacht vertegenwoordigd.

Art. 49. De akte van oprichting vermeldt:

a. het voorwerp van de onderneming der vennootschap;

b. haren naam;

c. haar kapitaal en de hoegrootheid der aandeelen;

d. het bedrag waarvoor door ieder der oprichters wordt deelgenomen;

e. de namen der bestuurders, zoo die bij de oprichting worden benoemd, of anders de namen der leden van het voorloopig bestuur;

f. de nieuwsbladen waarin de openbare afkondigingen zullen geschieden.

Art. 52. De bestuurders zijn verplicht, zoowel bij het handelsregister, binnen welks kring de zetel der naamlooze vennootschap, als bij dat, binnen welks kring een bijkantoor gevestigd wordt, een authentiek afschrift ter akte van oprichting der inschrijving in te leveren.

Voor de nakoming van verbintenissen, die zij aangaan, vóórdat de termijn, na verloop waarvan het ingeschrevene wettelijk geacht wordt bekend te zijn, is verstreken, zijn zij hoofdelijk en ieder voor het geheel aansprakelijk, behoudens de aansprakelijkheid der vennootschap voor zooverre binnen de grenzen der akte is gehandeld.

Art. 53. De bepalingen van artikel 48 eerste en vierde lid en van het eerste lid van art. 52 gelden mede voor alle in de akte van oprichting gemaakte wijzigingen en voor de verlenging der naamlooze vennootschap.

Zoolang niet van eene wijziging in de akte of van de verlenging eene notarieele akte is opgemaakt, bestaat die wijziging of verlenging rechtens niet.

Zoolang niet een authentiek afschrift daarvan bij het handelsregister ter inschrijving is ingeleverd en de termijn, na verloop waarvan het ingeschrevene wettelijk geacht wordt bekend te zijn, is verstreken, kan de wijziging of verlenging aan derden niet worden tegengeworpen.

Art. 33. De bepaling van art. 51, eerste lid is op deze vennootschap toepasselijk.

Art. 51 eerste lid:

De vennootschap, waarvan de duur niet bij de akte is bepaald, wordt geacht te zijn aangegaan voor den tijd van dertig jaren, te rekenen van de dagteekening der akte.

Art. 34. De bepalingen van artikel 64 zijn op deze vennootschap toepasselijk, met dien verstande, dat hetgeen in dit artikel ten aanzien van bestuurders bepaald is, geldt voor de beheerende vennooten.

Art. 64. Alle overeenkomsten den inbreng betreffende van iets anders dan geld;

alle overeenkomsten in verband staande met het nemen van aandeelen;

alle overeenkomsten rakende het verkrijgen van aandeelen op anderen voet, dan waarop de deelneming in de vennootschap voor het publiek wordt opengesteld;

alle overeenkomsten strekkende tot het verzekeren van eenigerlei voordeel aan een oprichter of aan een bij de oprichting betrokken derde;

zijn tegenover de vennootschap krachteloos, indien zij, aangegaan voor of bij de oprichting der vennootschap, niet zijn opgenomen in de akte van oprichting.

Na de oprichting der vennootschap mogen door de bestuurders de in dit artikel bedoelde overeenkomsten niet worden aangegaan, en zijn zij tegenover de vennootschap krachteloos, tenzij hun de bevoegdheid tot het aangaan daarvan voor de soort van overeenkomsten, waartoe de aangegane behoort, uitdrukkelijk bij de akte is verleend.

Onverminderd haar verhaal op bestuurders en commissarissen, indien daartoe gronden zijn, heeft de vennootschap ten allen tijde de bevoegdheid, om, met behoud van hetgeen door haar mocht zijn ontvangen of genoten, terug te vorderen al wat ter zake eener dusdanige tegen haar krachtelooze overeenkomst door haar of te haren koste of nadeele mocht zijn betaald of afgegeven.

Alle bedingen, ter verkorting van dat verhaal of die bevoegdheid, zijn nietig.

Art. 35. De bepalingen der artikelen 55, 56, 57, 59, 60, 61, 62, 63, 66, 67 en 68 zijn op de aandeelen en het in aandeelen verdeeld kapitaal dezer vennootschap toepasselijk.

Art. 55. De *onderteekenaars* van een stuk, dat verspreid wordt en dat bestemd is om deelneming in eene op te richten of reeds bestaande naamlooze vennootschap te verkrijgen, zijn, indien daarin mededeelingen omtrent die zaak worden gedaan, of op mededeelingen, elders of in andere stukken voorkomende, door bijvoeging of aanhaling dier mededeelingen of stukken beroep wordt gedaan, *hoofdelijk en voor het geheel voor de waarheid dier mededeelingen verantwoordelijk.*

Met onderteekenaars van een stuk worden gelijk gesteld zij, die daarin

met hunne toestemming voorkomen als degenen, die zich het verkrijgen der deelneming ten doel stellen.

Op hen, bij wie de inschrijving wordt opengesteld, rust dezelfde aansprakelijkheid, bij gebreke van personen die ingevolge het eerste of tweede lid van dit artikel aansprakelijk zijn.

Art. 56. De aandeelen zijn op naam of aan toonder.

Geen aandeel kan aan toonder worden gesteld zoolang niet het volle bedrag gestort is.

Art. 57. De eigendomsoverdracht der aandeelen op naam geschiedt door eene verklaring van den vorigen en den nieuwen eigenaar in de boeken der vennootschap ingeschreven of aan het bestuur der vennootschap beteekend.

Art. 59. Bepalingen in de akte, die ten doel of ten gevolge hebben, dat de aandeelhouders, onder welke voorwaarden of in welken vorm ook, geheel of gedeeltelijk ontheven worden van de verplichting tot volledige storting van het bedrag hunner deelneming, of aan het bestuur tot dergelijke ontheffing de bevoegdheid geven, zijn ongeldig.

Art. 60. Ingeval van faillissement worden door den curator, met machtiging van den rechter-commissaris, alle nog niet gedane stortingen op de aandeelen, onverschillig wat de statuten daaromtrent bepalen, uitgeschreven en geïnd, zoodra daaraan behoefte bestaat.

Art. 61. Bij eigendomsoverdracht van een aandeel blijft ieder van de vorige aandeelhouders van het daarop nog te storten bedrag hoofdelijk tegenover de vennootschap aansprakelijk, tenzij hij door haar uitdrukkelijk van die aansprakelijkheid ontslagen zij.

Niettegenstaande dit ontslag blijft hij aansprakelijk voor alle stortingen, uitgeschreven binnen den tijd van één jaar, te rekenen van den dag, waarop de overdracht in het register van aandeelhouders is ingeschreven, al valt ook het tijdstip, waarop de betaling moet geschieden, buiten dat jaar.

In het geval bij het tweede lid van dit artikel bedoeld, is de vorige aandeelhouder niet tot betaling verplicht dan nadat eerst alle latere eigenaren van het aandeel zijn aangesproken, en alleen voor zoover door uitwinning hunner goederen geene betaling is erlangd. Echter kan de vorige aandeelhouder zich slechts dan op deze bepaling beroepen, indien hij op de eerste tegen hem gerichte gerechtelijke aanmaning, uitwinning van latere verkrijgers van het aandeel heeft gevorderd. De bepalingen der artikelen 1871 en 1872 van het Burgerlijk Wetboek zijn hierop van toepassing.

Art. 62. De vorige aandeelhouder kan zoowel van dengene, aan wien het aandeel door hem is overgedragen, als van den houder van het aandeel terugvorderen, hetgeen hij krachtens het eerste of het tweede lid van artikel 61 heeft moeten betalen.

Hij is voor die vordering op het aandeel bevoorrecht.

Art. 63. Door het bestuur wordt een register gehouden, in den vorm voorgeschreven bij algemeenen maatregel van bestuur, waarin alle houders van op naam staande aandeelen, het nominale bedrag hunner aandeelen en de daarop gestorte som worden opgenomen.

In dat register wordt voorts elke eigendomsoverdracht van aandeelen vermeld, met aanteekening of die met of zonder ontslag van aansprakelijkheid overeenkomstig het eerste lid van artikel 61 heeft plaats gehad; ook alle andere handelingen, die op de aansprakelijkheid voor stortingen van invloed zijn, worden in het register vermeld.

Het register ligt aan het hoofdkantoor der vennootschap, gedurende de kantooruren, voor ieder ter inzage.

Een gedrukte lijst van hen, die op den laatsten December van ieder jaar als houders van nog niet volgestorte aandeelen in het register vermeld staan, met opgave van het op elk aandeel nog te storten bedrag, wordt vóór den eersten April van het volgende jaar, door het bestuur aan alle houders van aandeelen op naam, wier woonplaats aan het bestuur bekend is, toegezonden en aan elk kantoor der vennootschap voor ieder ter inzage gelegd.

Zij wordt eveneens toegezonden aan de griffie van het kantongerecht, waar de vennootschap in het handelsregister is ingeschreven, ten einde daar voor ieder ter inzage te worden gelegd.

Art. 66. Het staat vrij te bedingen, dat uit de winst op een gedeelte der aandeelen (prioriteits-aandeelen) rente tot een zeker bedrag zal worden uitgekeerd, vóórdat de andere aandeelen iets genieten.

Behoudens beding van het tegendeel wordt in dat geval, indien de winst van eenig jaar ontoereikend is geweest om de overeengekomen uitkeering op de prioriteits-aandeelen te doen, het ontbrekende uit de winsten van volgende jaren aangezuiverd, vóórdat daaruit eenige andere uitkeering geschiedt.

Het staat mede vrij te bedingen, dat uit de winst op een gedeelte der aandeelen uitkeering zal geschieden boven hetgeen de andere aandeelen genieten.

Art. 67. Een besluit tot vermindering van het kapitaal der vennootschap

moet inhouden de redenen waarop het gegrond is en aanwijzen de maatregelen tot uitvoering daarvan te nemen. Het wordt niet uitgevoerd dan drie maanden nadat het door middel der in artikel 49*f* bedoelde nieuwsbladen ter openbare kennis is gebracht.

De schuldeischers der vennootschap kunnen binnen dien termijn tegen het besluit in verzet komen.

Dit verzet geschiedt bij een aan de vennootschap beteekend exploit, met dagvaarding der vennootschap voor de rechtbank van het arrondissement, waarin haar zetel gevestigd is, ten einde het besluit te hooren nietig verklaren.

De vennootschap kan den termijn, waarop zij gedagvaard is, verkorten door bij de akte van procureurstelling een vroegeren dag te bepalen, waarop zij de zaak zal aanbrengen.

Door het exploit van verzet wordt de uitvoering van dit besluit geschorst, totdat het verzet óf ingetrokken, óf bij rechterlijk gewijsde ongegrond verklaard is.

Het besluit wordt door den rechter nietig verklaard, indien het genomen is in strijd met de wet of met de akte, of indien niet blijkt, dat, ook na de vermindering, het kapitaal een voldoende waarborg voor de schuldeischers zal opleveren.

Art. 68. Inkoop door de vennootschap van hare eigen aandeelen is, vóór de volstorting, ongeoorloofd en, na de volstorting, alleen geoorloofd, voor zoover de betaling van den koopprijs geschiedt uit de winst.

De bepaling van dit artikel geldt niet, voor zoover de inkoop van aandeelen strekt ter uitvoering van een besluit als in het vorig artikel bedoeld.

Art. 36. De commanditaire vennooten worden tegenover de voor het geheel en met hun gansche vermogen aansprakelijke vennooten vertegenwoordigd door de algemeene vergadering van aandeelhouders.

Deze bepaling kan bij de akte van vennootschap ook toepasselijk worden verklaard op wijzigingen in die akte, en op de ontbinding der vennootschap of hare voortzetting na den bepaalden tijd.

Art. 37. Bij de akte kan de rechtsgeldigheid van handelingen of besluiten van beheerende vennooten, van

commissarissen of van de algemeene vergadering afhankelijk gesteld worden van de medewerking of toestemming van anderen, ook indien dezen geen aandeelhouders zijn.

Art. 38. De bepalingen der artikelen 72, 74, 75, 76, 77, 78, 80 en 81 zijn op de algemeene vergadering van aandeelhouders toepasselijk, met dien verstande, dat hetgeen omtrent het bestuur bepaald is, geldt voor de beheerende vennooten.

Art. 72. In de algemeene vergadering wordt, indien de aandeelen zijn van gelijk nominaal bedrag, voor elk aandeel één stem uitgebracht, en is bij verschil van nominaal bedrag de omvang van het stemrecht aan dat bedrag evenredig.

Art. 74. De aandeelhouders kunnen zich bij schriftelijke volmacht doen vertegenwoordigen, ook door personen die zelve geene aandeelhouders zijn.

Art. 75. Voor de aandeelen van commissarissen en bestuurders mag geene stem worden uitgebracht, wanneer het zaken geldt waarbij zij in die hoedanigheid persoonlijk belang hebben.

Art. 76. Alle aandeelhouders, ook zij die volgens de akte geen stemrecht hebben, zijn bevoegd de algemeene vergaderingen bij te wonen en daarin het woord te voeren.

Art. 77. De besluiten der algemeene vergadering worden genomen bij volstrekte meerderheid der uitgebrachte stemmen.

Tot wijziging der akte en tot ontbinding der vennootschap vóór of hare voortzetting na den bepaalden tijd, wordt eene meerderheid van twee derden der uitgebrachte stemmen vereischt.

Van de in het tweede lid van dit artikel bedoelde besluiten wordt een notarieel proces-verbaal opgemaakt.

Art. 78. Bij stemming met biljetten worden de niet ingevulde onder de uitgebrachte stemmen niet medegeteld.

Bij staking van stemmen over personen beslist het lot.

Art. 80. Behoudens ruimere toekenning bij de akte van het recht tot bijeenroeping der algemeene vergadering, zijn tot die bijeenroeping zoowel het bestuur, als het college van commissarissen bevoegd.

Op schriftelijke aanvrage van houders van aandeelen, ten minste één tiende van het vennootschappelijk kapitaal, waarvoor deelgenomen is, of een zooveel geringer bedrag, als bij de akte zal zijn bepaald, vertegenwoordigende, is het bestuur verplicht, eene algemeene vergadering te doen houden binnen ééne maand na ontvangst der aanvrage, en zulks met een termijn van oproeping van tenminste tien dagen.

Indien het bestuur in gebreke blijft de oproeping te doen en van de aanvrage tijdig schriftelijke mededeeling aan commissarissen is geschied, zijn deze verplicht zelve de oproeping te doen, zóódat de vergadering, uiterlijk zes weken na de ontvangst der aanvrage door het bestuur, kan gehouden worden.

Blijven ook de commissarissen in gebreke aan de aanvrage gevolg te geven, dan kunnen zij, die haar hebben gedaan, krachtens machtiging der rechtbank van het arrondissement, binnen welker gebied de naamlooze vennootschap haren zetel heeft, zelve de oproeping doen, met inachtneming van den vorm en de termijnen daarbij bepaald. De rechterlijke machtiging wordt verleend, indien de aanvragers van hunne bevoegdheid tot het doen der aanvrage en van het niet voldoen daaraan hebben doen blijken, en wordt tegelijk met de oproeping ter kennisse van de aandeelhouders gebracht. De op deze wijze gedane oproeping is rechtsgeldig, ook indien mocht blijken dat de machtiging ten onrechte verleend was.

Het recht van aanvrage en oproeping, in dit artikel toegekend, kan, met inachtneming van het hiervoren bepaalde, door iederen aandeelhouder worden uitgeoefend, indien het bestuur en het college van commissarissen in gebreke zijn gebleven eene bij de akte of bij artikel 79 voorgeschreven algemeene vergadering bijeen te roepen.

Art. 79. Jaarlijks wordt ten minste ééne algemeene vergadering gehouden.

Art. 81. De oproeping geschiedt, wanneer de aandeelen alle of gedeeltelijk aan toonder luiden, door middel der in artikel 49*f* bedoelde nieuwsbladen. De te behandelen onderwerpen worden daarbij vermeld en de termijn van oproeping is van tenminste tien dagen.

Een besluit tot het verleenen van décharge aan het bestuur kan niet worden genomen, zoo het niet bij de oproeping vermeld is, tenzij alle aandeelhouders in de vergadering tegenwoordig of vertegenwoordigd zijn.

Art. 39. De bepalingen der artikelen 91, 94, 96 en 97 zijn op de verhouding tusschen de aandeelhouders en de beheerende vennooten toepasselijk.

Art. 91. Het bestuur doet jaarlijks aan de algemeene vergadering van aandeelhouders rekening en verantwoording omtrent het gevoerde beheer, onder overlegging van eene overeenkomstig de bepalingen van artikel 69 ingerichte balans.

De balans ligt, tenminste tien dagen vóór den dag der algemeene vergadering, waaraan zij ter goedkeuring wordt onderworpen, ten kantore der vennootschap voor de aandeelhouders ter inzage.

Art. 94. Rechtsgedingen, krachtens besluit der algemeene vergadering door de vennootschap tegen bestuurders te voeren, worden, ten name der vennootschap, gevoerd door de commissarissen of zoodanige andere personen als daartoe door de algemeene vergadering worden aangewezen.

Ook voordat tot het voeren van zoodanig rechtsgeding besloten is, zijn commissarissen bevoegd tot het nemen van alle conservatoire maatregelen tegen de bestuurders.

Art. 96. Ieder aandeelhouder is gerechtigd, de aansprakelijkheid tot vergoeding van schade, die op een bestuurder of commissaris tegenover de vennootschap rust, voor zijn aandeel tegen dien bestuurder of commissaris te doen gelden, voorzoover niet die schade reeds aan de vennootschap is vergoed.

Van die bevoegdheid kan geen gebruik worden gemaakt dan na het houden der algemeene vergadering, bestemd ter behandeling der rekening en verantwoording der bestuurders over het jaar waarin de schade is toegebracht.

Art. 97. Ook indien de bestuurder of commissaris door een besluit der algemeene vergadering van zijne verbintenis wegens aan de vennootschap toegebrachte schade ontslagen is, is ieder aandeelhouder, die bij de stemming in de algemeene vergadering tot de minderheid heeft behoord en daarvan aanteekening heeft doen houden in het proces-verbaal of de notulen dier vergadering, bevoegd, uiterlijk binnen ééne maand na den dag der vergadering, de in het eerste lid van het vorig artikel bedoelde vordering tegen den bestuurder of commissaris in te stellen.

Het bewijs, zoowel van de geleden schade als van de aansprakelijkheid daarvoor van den bestuurder of commissaris, rust op den aandeelhouder.

Art. 40. Het toezicht op de beheerende vennooten *kan* worden opgedragen aan commissarissen, door de algemeene vergadering te benoemen en te ontslaan.

De bepalingen van art. 82, eerste lid, en van de arti-

kelen 96, 97 en 99 zijn te hunnen aanzien toepasselijk.

Indien aan hen recht van medebeheer wordt toegekend, moet daarvan de bij art. 30 voorgeschreven openbaarmaking geschieden.

Art. 82, eerste lid.

Alle besluiten, houdende benoeming, schorsing of ontslag van bestuurders of commissarissen, worden binnen acht dagen nadat zij zijn genomen, openbaar gemaakt door middel der in artikel 49*f* bedoelde nieuwsbladen, en aangegeven ter inschrijving in het handelsregister.

Art. 99. Een bestuurder of commissaris, die kennis draagt van eene overtreding als in het vorige artikel bedoeld, is verplicht de binnen zijn bereik liggende maatregelen te nemen, waardoor de gevolgen daarvan kunnen worden afgewend, en van de overtreding zoo spoedig mogelijk mededeeling te doen aan het college van commissarissen, of, indien er geen commissarissen zijn, of wel indien het eene overtreding geldt van het college van commissarissen zelf, aan eene daartoe door hem te beleggen algemeene vergadering. Bij gebreke daarvan is ook hij tegenover derden aansprakelijk voor de schade door zijn verzuim veroorzaakt.

Voor de toepassing van dit artikel wordt de bestuurder of commissaris geacht kennis te hebben gedragen van elke overtreding, die hem bij behoorlijke waarneming zijner betrekking niet onbekend zou gebleven zijn.

Art. 41. De bepaling van de artikelen 106 eerste lid en 108 zijn op deze vennootschap toepasselijk.

Verzoek tot faillietverklaring kan, behalve door de schuldeischers, ook door een commissaris gedaan worden. Artikel 105 derde lid is alsdan toepasselijk.

Art. 106. 1e lid.

Niettegenstaande hare ontbinding wordt de vennootschap geacht te blijven bestaan, voor zooveel dit tot de vereffening harer zaken noodig is.

Art. 108. De bevoegdheden van het bestuur, de commissarissen en de algemeene vergadering blijven ook gedurende het faillissement in stand, voor alles wat niet het hun door de faillietverklaring ontnomen beheer en beschikking over het vermogen der vennootschap betreft.

Art. 105, 3e lid.

Op het verzoek worden de bestuurders of medebestuurders gehoord, althans daartoe behoorlijk opgeroepen.

Art. 42. Tusschen partijen kan worden overeengekomen dat, in geval van overlijden, verklaring in staat van faillissement of van kennelijk onvermogen, of onder-curateele-stelling van een der beheerende vennooten, de vennootschap niet zal worden ontbonden.

Tevens kan worden overeengekomen, dat in het bedoelde geval de ontbrekende vennoot door een ander zal worden vervangen.

De benoeming geschiedt, zoo niet anders is overeengekomen, door de algemeene vergadering van aandeelhouders onder goedkeuring van de overgebleven beheerende vennooten.

De bepaling dat een beheerend vennoot zijn opvolger kan benoemen, is geoorloofd.

Door het overlijden, het faillissement, den staat van kennelijk onvermogen of de curateele van een der aandeelhouders wordt de vennootschap, ook in het bij art. 31 bedoelde geval, niet ontbonden.

Art. 43. Indien aandeelen aan toonder zijn uitgegeven zijn op de vereffening der vennootschap de bepalingen der artikelen 111 en 112 tweede tot en met vijfde lid, en is op de overtreding daarvan de bepaling van artikel 113 toepasselijk.

Art. 111. De schuldeischers der ontbonden vennootschap worden opgeroepen om zich, binnen een bij de oproeping bepaalden termijn, die niet korter dan zes maanden mag zijn, bij de vereffenaars aan te melden.

Die oproeping geschiedt door middel van de in artikel 49*f* bedoelde nieuwsbladen. De bekende schuldeischers worden bovendien bij brieven opgeroepen.

Het aan de bekende schuldeischers, die binnen den gestelden termijn niet zijn opgekomen, verschuldigde bedrag wordt in bewaring gegeven ter plaatse tot het ontvangen van gerechtelijke consignatiën aangewezen.

Dit laatste geschiedt mede ten aanzien van betwiste, voorwaardelijke of nog niet opeischbare vorderingen, voor zooveel niet de verdeeling van het vermogen der vennootschap tot na de regeling dier vorderingen wordt uitgesteld, of ten behoeve der schuldeischers voldoende zekerheid wordt gesteld, met inachtneming der bepalingen van de artikelen 616—619 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering.

Art. 112, tweede tot en met vijfde lid.

Echter mag geene uitkeering aan de aandeelhouders geschieden dan ten minste zes maanden, nadat aan alle belanghebbenden de gelegenheid is gegeven daartegen in verzet te komen.

Daartoe wordt het voornemen, om de uitkeering te doen, door de vereffenaars openbaar gemaakt door middel der in artikel 49*f* bedoelde nieuwsbladen.

Het verzet geschiedt door middel van een aan de vereffenaars beteekend exploit met dagvaarding der vereffenaars voor den bevoegden rechter, ten einde te hooren verklaren dat de uitkeering niet of slechts tot een geringer bedrag zal geschieden.

Door het verzet wordt de voorgenomen uitkeering geschorst, totdat het ingetrokken of bij een in kracht van gewijsde gegaan vonnis ongegrond verklaard is.

Art. 113. De vereffenaars, die in strijd met de bepalingen der beide voorgaande artikelen hebben gehandeld, zijn persoonlijk en hoofdelijk verplicht aan de belanghebbenden de schade te vergoeden, die dezen daardoor hebben geleden.

Art. 45. Van de bepalingen der artikelen 36, 38 en 39 kan bij de akte worden afgeweken.

Art. 46. Onder de uitdrukking *de akte* wordt in dezen paragraaf verstaan de akte van oprichting met alle daarin gebrachte wijzigingen.

ERRATA.

Pag.	XIII	*staat*: Burchardt . .	*lees*:	Borchardt.
„	2	„ een vennootschap	„	eene vennootschap.
„	7	„ een soort . . .	„	eene soort.
„	12	„ een vennootschap	„	eene vennootschap.
„	28	„ hun positie . .	„	hunne positie.
„	31	„ een verhouding	„	eene verhouding.
„	70	„ een akte . . .	„	eene akte.

STELLINGEN.

STELLINGEN.

I.

Jure Romano kon het jusjurandum voluntarium ook *in jure* worden opgedragen.

II.

Aangaande den invloed van werkstakingen op den stand der loonen is geen algemeene regel te stellen.

III.

De echtgenoot, tegen wien scheiding van tafel en bed is uitgesproken, heeft tegenover den anderen echtgenoot geen vordering tot levensonderhoud, ook al heeft hij zelf geen genoegzame inkomsten.

IV.

Bij dezelfde notarieele akte (geen testament) kan èn een executeur testamentair èn een bewindvoerder worden benoemd.

V.

Hij die, zich valschelijk voordoende als eigenaar, een aan een ander toebehoorend, maar tijdelijk onbeheerd

ter markt staande kalf, verkoopt aan een derde, die het wegvoert, maakt zich schuldig aan diefstal.

VI.

Het uitstallen in een winkelraam (aan de openbare straat) van prentbriefkaarten, die, onder elkaar hangende, in hun geheel genomen en in verband met de volgorde, waarin zij zijn opgehangen, een voor de eerbaarheid aanstootelijke afbeelding bevatten, is strafbaar volgens art. 240 Wetb. v. Strafrecht.

VII.

Onder het woord „misdrijf" in art. 86 Wetb. v. Strafv. moet worden verstaan het in de strafwet omschreven speciaal delict en niet het in concreto gepleegde feit; mitsdien moeten bij de toepassing van die bepaling omstandigheden, die in eenig bijzonder geval tot verzwaring of vermindering van het bedreigde maximum leiden, buiten beschouwing blijven.

VIII.

Ook wanneer een gemeentebestuur in een vonnis berust, kan een ingezetene ex art. 143 al. 3 Gem. W. appel aanteekenen.

IX.

De Burgemeester heeft het recht om eenen schouwburg te doen sluiten op grond van brandgevaar, ook zonder dat er eene plaatselijke verordening tot voorkoming van brandgevaar bestaat.

X.

Art. 2 lid 2 der Faillissementswet eischt niet, dat de schuldenaar reeds bij zijn vertrek naar het buitenland zich bevond in den bij art. 1 bedoelden toestand.

XI.

Eene naamlooze vennootschap kan lid eener vennootschap onder firma zijn.

XII.

Tot betaling van overliggeld is slechts hij verplicht, wiens goed zich na het verstrijken van den ligtijd nog in het schip bevindt.